Carmen ALEXANDRACHE

PRACTICA PEDAGOGICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL, POSTLICEAL ȘI UNIVERSITAR

REPERE METODOLOGICE ȘI INSTRUMENTE DIDACTICE

GALAȚI
2016

Referenți:

Prof. univ. dr. Ivan IVLAMPIE
Lect. univ. dr. Viorica-Torii CACIUC

Tehnoredactare :

Ing. inf. Leonard GARABET

Colaboratori (Proiecte de activitate didactică):

Prof. Liliana AVRAM – Liceul Industrial de Alimentație Publică „Elena Doamna” din Galați
Prof. Elvira BUZOIANU – Colegiul Tehnic „Traian Vuia” din Galați
Prof.Mihaela CIAPĂ – Colegiul Național „Al. I.Cuza” din Galați
Prof.Monica TRIFAN – Liceul de Arte „D. Cuclin” din Galați
Prof.Veronica TUDOR- Liceul Teoretic „Dunărea” din Galați

,,Învățătura
trebuie să fie uneori un drum,
totdeauna un orizont”

Nicolae IORGA

CUPRINS

Argument..... 7

Capitolul I
PRACTICA PEDAGOGICĂ ŞI FORMAREA INIȚIALĂ PENTRU PROFESIUNEA DIDACTICĂ

1.1. Practica pedagogică – disciplină obligatorie în pregătirea psihopedagogică 9
1.1.1. Cadrul normativ al organizării şi desfăşurării practicii pedagogice..... 9
1.1.2. Planificarea, organizarea şi desfăşurarea practii pedagogice în şcoală/universitate 17
1.1.3. Documente de planificare şi organizare a activității studenților în școală/universitate 28

1.2. Practica pedagogică şi dezvoltarea motivaţiei pentru profesiunea didactică 35

Capitolul II
PARTICULARITĂȚI ALE ACTIVITĂȚII DIDACTICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL, POSTLICEAL ŞI UNIVERSITAR

2.1. Organizarea si desfăşurarea activității instructiv-educative în şcoală/universitate 42
2.1.1. Prezentarea unității de învățământ în care se desfășoară practica pedagogică 42
2.1.2. Documente de planificare, organizare, evaluare şi monitorizare a activității unității de învățământ 46

2. 2. Aspecte ale nivelului de dezvoltare şi manifestare a elevului/studentului din învățământul liceal, postliceal şi superior 75
2.2.1. Particularități psiho-afectiv-comportamentale ale vârstei adolescenței 75
2.2.2. Individualizarea activității didactice..... 77

2. 3. Observarea şi caracterizarea psihopedagogică a elevului/studentului 82
2.3.1. Repere psihopedagogice privind activitatea de observare și caracterizare a elevului/studentului 82
2.3.2. Fişa de observaţie psihopedagogică a elevului/studentului..... 85

Capitolul III
ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE FORMALE ŞI NONFORMALE

3.1. Observarea şi analiza activităților instructiv-educative.....87

3. 2. Fişa de asistenţă la activitățile didactice 92

Capitolul IV
PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE

4.1. Repere pedagogice şi metodice privind proiectarea lecției.....95

4.2. Proiecte de activitate instructiv-educativă.....113

Capitolul V

EVALUAREA ŞI AUTOEVALUAREA ACTIVITĂȚII DE PRACTICĂ PEDAGOGICĂ

5.1. Evaluarea activității de proiectare a lecțiilor.....148
5.1.1. Grilă de analiză și apreciere a activităților instructiv-educative.....148
5.1.2. Fişa de evaluare a lecțiilor demonstrative 152

5.2. Raportul de practică.....156

Bibliografie.....159

Anexe.....161

ARGUMENT

Prezenta lucrare constituie o abordare a practicii pedagogice din perspectiva învățării permanente, principiu care se referă, printre altele, la capacitatea educabilului de a-şi extinde şi adânci cunoaşterea cu efort propriu. Este vorba de o cunoaştere (auto)controlată şi (auto)dirijată, condiționată în acest fel de reflectarea consecventă şi obiectivă asupra propriei persoane, a rezultatelor obținute şi asupra modului în care a obținut aceste rezultate.

Numită şi practică reflexivă, deci subsumată metacogniției, activitatea desfăşurată de studenți în şcoală presupune exersarea, dezvoltarea şi testarea capacităților şi deprinderilor specifice profesiunii didactice în context educativ real, precum şi reflectarea constructivă asupra acestora, fapt care o transformă într-un spațiu al desăvârşirii competențelor profesionale.

Lucrarea condensează o largă experiență didactică, propunând, în primul rând, o sinteză a aspectelor specifice pregătirii, conceperii şi susținerii activității didactice. În al doilea rând, lucrarea oferă un set de instrumente didactice utile studenților şi mentorilor implicați în activitatea de practică pedagogică. În al treilea rând, lucrarea prezintă modele de realizare a activității de proiectare, atât la nivelul cadrelor didactice debutante, cât şi al celor interesate de continuarea şi perfecționarea activității în învățământ. În aceeaşi măsură, lucrarea încearcă să contribuie la optimizarea comunicării didactice şi a individualizării învățării, la manifestarea acestora la standardele unui învățământ democratic european. Prin urmare, considerăm că prezenta lucrare este utilă oricărui viitor profesor, dar şi oricărui profesor, debutant sau nu, care se arată interesat de îmbogățirea experienței profesionale, de creşterea calității activității sale didactice.

Autoarea

CAPITOLUL I

PRACTICA PEDAGOGICĂ ŞI FORMAREA INIȚIALĂ PENTRU PROFESIUNEA DIDACTICĂ

1.1. Practica pedagogică – disciplină obligatorie în pregătirea psihopedagogică

1.1.1. Cadrul normativ al organizării şi desfăşurării practicii pedagogice

Cunoaşterea aspectelor legate de organizarea şi desfăşurarea activității de practică pedagogică îl va ajuta pe student să înțeleagă importanța responsabilității individuale în pregătirea pentru profesiunea didactică.

Cadrul legislativ privind formarea psihopedagogică pentru cei interesați să urmeze o carieră didactică în învățământ este reprezentat de *Legea Educației Naționale nr. 1/10.01.2011.* În vederea clarificării diferitelor aspecte legate de acest domeniu, adăugăm:

- *Metodologia cadru de organizare a programelor de formare psihopedagogică*, în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică (aprobată prin O.M.E.C.TS. nr. 5745/13.09.2012, modificat cu O.M.E.C.TS. nr. 6501/2012);
- *Metodologia privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar* (aprobată prin O.M.E.C.T.S. nr. 5561/07.10.2011, modificată şi completată prin O.M.E.N. nr. 3129/01.02.2013)*;*
- *Metodologia privind constituirea corpului profesorilor mentori* (aprobată prin O.M. nr. 5485/29.09.2011);

- *Statutul cadrului didactic-mentor* (aprobat prin O.M. nr. 5400/25.11.2004).

Pregătirea psihopedagogică şi metodică pentru cariera didactică este asigurată, conform *O.M. nr. 4316 /* 03.06.2008, de Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic printr-un program de formare inițială, adaptat nevoilor beneficiarilor săi, după cum urmează:

- ***modulul psihopedagogic, nivel I*** *(de inițiere)*, care se adresează studenților şi absolvenților de studii universitare interesați să profeseze în învățământul obligatoriu;

- ***modulul psihopedagogic, nivel II*** (*de aprofundare*), care se adresează studenților şi absolvenților unui program de master în domeniul diplomei de licență, interesați să profeseze în învățământul liceal, postliceal şi superior.

La sfârşitul absolvirii unui modul / a ambelor module, cursanții primesc un *certificat* care atestă formarea inițială în profesiunea didactică, în baza căruia sunt abilitați să ocupe posturi în învățământ.

În *curriculum-ul universitar* aferent Modului psihopedagogic, practica pedagogică are statut de **disciplină obligatorie**, pentru parcurgerea căreia sunt necesare achizițiile cognitive şi atitudinal-comportamentale specifice disciplinelor *Psihologia educației, Pedagogie şi Didactica specialității*. Organizarea şi desfăşurarea practicii pedagogice din cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic din Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați (D.P.P.D. – U.D.J.G.) sunt prezentate în ***Fişa disciplinei*** şi *Regulamentul de practică pedagogică*.

Pentru o înțelegere clară a statutului şi rolului acestei discipline în cadrul pregătirii studenților pentru profesiunea didactică, redăm mai jos conținutul fişei disciplinei *Practică pedagogică*[1].

[1] Fişa disciplinei Practica pedagogică poate fi consultată pe site-ul www.dppd.ugal.ro.

FIŞA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	**PRACTICĂ PEDAGOGICĂ**				
Anul de studiu		Semestrul	**V (VI)**	Tipul de evaluare finală (E/V)	**V**
Regimul disciplinei (Ob, Op, F)				Ob Nr. de credite	**5**
Total ore din planul de învățământ		**84**	Total ore studiu individual	**65**	
Titularul disciplinei (grad didactic şi ştiinţific, nume, prenume)		Titular curs		Titular seminar / lucrări practice	
				Coordonator practică[a]	
Catedra de specialitate		**Pedagogie, psihologie, didactica specialităţii, practică pedagogic**			

Competenţe generale (competențele generale sunt menționate în fişa specializării)	
Competenţe specifice disciplinei	1. **Cunoaştere, înţelegere, explicare şi interpretare** - Cunoaşterea conținutului şi utilității documentelor curriculare şi manageriale - Cunoaşterea tehnicilor de analiză /autoanaliză a activității didactice şi educative - Explicarea şi interpretarea trăsăturilor comportamentale ale elevilor - Înțelegerea rolului şi importanței activităților metodice din şcoală
	2. **Instrumental-aplicative** - Studierea documentelor curriculare specifice disciplinei / profilului - Formarea capacității de a proiecta şi desfăşura ore de specialitate, de dirigenție şi alte activități educative cu elevii

	- Formarea deprinderii de proiectare didactică eşalonată - Utilizarea metodelor de cunoaştere a personalității în elaborarea studiilor psihopedagogice asupra elevilor - Aplicarea algoritmului de analiză şi evaluare a activităților asistate - Dezvoltarea deprinderilor de observare, interpretare şi de consemnare a datelor obținute la lecție - Elaborarea unor materiale auxiliare necesare în desfăşurarea activităților didactice şi educative.
	3. **Atitudinale** - Manifestarea spiritului de răspundere în proiectarea şi susținerea activităților - Implicarea activă în toate activitățile organizate în şcoală - Promovarea relațiilor interpersonale centrate pe valori şi principii democratice în activitatea didactică - Stimularea comportamentelor prosociale, de relaționare constructivă cu diverşi factori educaționali şi de implicare activă în viața comunității; - Adoptarea unei atitudini inovative, receptive, deschise față de schimbarea, optimizarea şi asigurarea calității în educație
Conținutul disciplinei	
Tematică generală	**Tematică seminar / lucrări practice**
	• **Studiul documentelor** ce reglementează activitatea instructiv-educativă la nivelul şcolii, consemnarea datelor semnificative în caietul de practică pedagogică: documente curriculare, documente de management educațional, documente de proiectare a

	activității; instructiv-educative, documentele comisiei metodice • **Asistența la activităţile instructiv-educative** la clasă, la activitățile de formare continuă, analiza acestora, consemnarea observațiilor în caietul de practică pedagogică • **Proiectarea şi elaborarea unor materiale** necesare organizării şi **desfăşurării activităţilor didactice şi educative**: materiale legate de activitatea directă la clasă, materiale ce ilustrează activitatea desfăşurată pentru cunoaşterea şi caracterizarea psihopedagogică a elevului, susținerea, autoevaluarea şi evaluarea lecțiilor de probă; • **susținerea lecțiilor demonstrative.**
Bibliografie selectivă	➢ Albulescu, I.; Albulescu, Mirela, *Predarea şi învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată*, Iaşi, 2000. ➢ Alexandrache, C., *Practica pedagogică. Ghid metodic*, Galați, 2014. ➢ Asimionoaei, I., Masalagiu, C., Maxim, I., *Metodica pedării informaticii*, Bucureşti, 2001. ➢ Barna A., *Indrumar metodic pentru practica pedagogică,* Galați, 2006. ➢ Barna, A., Alecu, S., Caciuc, V. *Îndrumar pentru activitățile practic aplicative la disciplinele pedagogice*, Galați, 2004. ➢ Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Iaşi, 2006. ➢ Chirea, G. (coord.), *Ghid de evaluare pentru disciplinele tehnologice*, Bucureşti, 2001 ➢ Cucoş, C., *Educația Religioasă - repere teoretice şi metodice*, Iaşi, 1999. ➢ Danciu, A., *Metodica predării Religiei în şcolile primare, gimnazii şi licee*, Bucureşti, 1999. ➢ Dodescu, A., *Metodica predării economiei*,

	Oradea, 2001. ➢ Dulamă, M.E., *Didactica geografiei*, Cluj-Napoca, 1996. ➢ Felezeu, C., *Metodica predării istoriei*, Cluj-Napoca, 1998. ➢ Gheorghiu Al., Popovici M. M. *Elemente de tehnologie didactică*, Bucureşti, 1983. ➢ Ilinca, N., *Didactica geografiei*, Bucureşti, 2002 ➢ Lichiardopol L., Ştefan Cr. şi colectiv, *Educație tehnologică - ghidul profesorului*, Bucureşti, 2001. ➢ Nicolai, M., *Metodica predării disciplinelor economice*, Bucureşti, 2004. ➢ Păun, S., *Didactica istoriei*, Bucureşti, 2001. ➢ Purțuc D., *Modele de instruire formativă specifice disciplinelor tehnice*, Iaşi, 1996. ➢ Şebu, S., (coord.), *Metodica predării Religiei*, Alba-Iulia, 2000. ➢ Tanasă, G., *Metodica predării învățării istoriei in şcoală*, Iaşi, 1996. *** *Curriculum Național pentru învățământul obligatoriu*, Bucureşti, 1998. *** *Curriculum național, Programe şcolare pentru clasele I-VIII , Aria curriculară „Om şi societate"*, M.E.N. , Bucureşti , 1999

La stabilirea notei finale se iau în considerare	**Ponderea exprimată în %{total = 100%}**
• Media notelor acordate la activitățile practice susținute	30%
• Nota acordată pentru calitatea portofoliului de practică, pentru conținutul şi valoarea ştiințifică şi psihopedagogică, a materialelor realizate pentru	40%

activitățile instructiv - educative susținute şi asistate (proiecte, fişa de asistențe, materiale didactice etc.)	
• Nota acordată la examinarea finală pentru capacitatea de analiză şi interpretare a fenomenului educațional; capacitatea de reflectare a conținutului practicii pedagogice realizate; maniera de prezentare a portofoliului şi calitatea prestației pe parcursul colocviului.	30%
Cerinţe minime de promovare (pentru nota 5) : - nivel scăzut al calității activităților susținute; - participarea pasivă şi inconstantă la orele de practică pedagogică; - portofoliu incomplet cu proiecte, materiale didactice şi fişe de asistență care nu respectă în totalitate cerințele didactice. -raportarea cantitativă asupra desfăşurării practicii pedagogice.	**Cerinţe maxime de promovare (pentru nota 10) :** - participarea activă şi constantă la orele de practică pedagogică; - portofoliu complet şi corect elaborat, cu proiecte, materiale didactice şi fişe de asistență care respectă în totalitate cerințele didactice; - raportarea cantitativă şi calitativă asupra desfăşurării practicii pedagogice.

Din analiza *Fişei disciplinei* se conturează ***obiectivele*** pe care practica pedagogică le urmărește pe parcursul unui an școlar și care se individualizează la nivelul învățământului liceal, postliceal şi universitar în:

- dezvoltarea capacității studenților de a opera cu cunoştințele dobândite în domeniul professional, de specialitate, şi din cel al ştiințelor educației;
- cunoașterea organizării și funcționării unităților de învățământ preuniversitar şi reflectarea la documentele care planifică, organizează şi verifică activitatea în unitatea de învățământ în care studentul îşi desfășoară practica pedagogică;
- integrarea documentelor şi materialelor curriculare în proiectarea activității instructiv-educative şi reflectarea la elevanța acestor documente din perspectiva individualizarii învățării;
- desfăşurarea, analiza şi evaluarea / autoevaluarea activităților didactice şi educative proiectate de student;
- conceperea de noi resurse, materiale necesare desfăşurării activităților instructiv-educative şi integrarea celor existente în unitatea de învățământ în cadrul lectiei;
- promovarea relațiilor interpersonale centrate pe valori şi principii democratice în activitatea didactică;
- responsabilizarea studenților privind propria lor formare profesională şi reflectarea la nivelul atins în cadrul diferitelor momente din perioada de practică;
- dezvoltarea ataşamentului pentru profesiunea didactică[2].

În acest fel, se consideră că la sfârşitul perioadei de practică studenții se vor responsabiliza în ceea ce priveşte importanța propriei implicări în formarea şi dezvoltarea următoarelor competențe asociate profesiunii didactice:

a. *competențe ştiințifice,* caracteristice domeniului de specialitate în care se pregătesc să prefoseze / s-au pregătit prin studiile de licență / licență şi masterat, acestea fiind determinate de abilități de informare şi utilizare a cunoştințelor ştiințifice şi a deprinderilor de lucru, de aptitudini pentru cercetare şi valorificare a rezultatelor acestora etc;

[2] Obiectivele sunt preluate şi adaptate după *Programa de Practică pedagogică* elaborată de D.P.P.D.-U.D.J.G. www.dppd.ugal.ro.

b. *competenţe manageriale, psihopedagogice şi metodice,* specifice profesării în învăţământ, care sunt determinate de capacitatea de planificare şi proiectare, de administrare a resurselor materiale, cognitive, aptitudinale şi afective ale elevilor, de capacitatea de accesibilizare a informaţiei, de cunoaştere şi înţelegere a particularităţilor de vârstă şi individuale ale elevilor/ studenţilor, de adaptare a strategiilor de predare-învăţare conform acestora, de creativitate didactică şi tact pedagogic;

c. *competenţe sociale*, de relaţionare cu ceilalţi, determinate de abilităţi de intervenţie la nivelul grupului şi a individului pentru împiedicarea / diminuarea / înlăturarea şituaţiilor de criză educaţională, de dezvoltare a unei comunicări optime cu elevii şi cu ceilalţi parteneri educaţionali, cu colegii şi cu comunitatea locală.

În concluzie, practica pedagogică este concepută ca un exerciţiu sistematic şi eficient de pregătire a studenţilor în vederea exercitării, la nivel superior, a profesiunii didactice.

1.1.2. Planificarea, organizarea şi desfăşurarea practii pedagogice în şcoală / universitate

Activitatea de practică pedagogică desfăşurată în licee, şcoli postliceale şi universităţi este organizată şi evaluată, în cadrul Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi, de către D.P.P.D. pentru studenţii care au optat să parcurgă *nivelul II* al *modulului psihopedagogic*. În acest sens, condiţiile derulării activităţilor de practică pedagogică au fost cuprinse în *Regulamentul de organizare şi desfăşurare a practicii pedagogice din cadrul* D.P.P.D.-U.D.J.G.[3]. Dintre acestea, vom evidenţia următoarele aspecte organizatorice:

- practica pedagogică se desfăşoară *săptămânal, pe durata a 4 ore,* în şcolile de aplicaţie cu care D.P.P.D.-U.D.J.G. a încheiat *protocoale de colaborare*;
- *orarul de practică* pedagogică asigură flexibilitatea în programarea activităţilor desfăşurate în şcoală sau în afara scolii;

[3] *Ibidem*.

- pe toată durata activității de practică, studenții primesc *consultații*, atât din partea personalului didactic al D.P.P.D.-U.D.J.G., cât şi din partea profesorilor mentori;
- evaluarea activității de practică pedagogică este individualizată şi se realizează în cadrul *colocviului de practică;*
- acordarea *notei finale* de practică ia în considerație următorii indicatori:
    - gradul de implicare a studentului în activitățile de practică pedagogică şi calitatea prestației sale pe parcursul desfăşurării lor;
    - calitatea şi actualitatea materialelor didactice confecționate şi a instrumentelor de învățare şi evaluare propuse;
    - modul de abordare a problemelor propuse în cadrul colocviului şi capacitatea studentului de a opera cu cunoştințele specifice domeniilor *Psihologie* şi *Ştiințele educației* în rezolvarea acestora;
    - capacitatea studentului de a se evalua singur şi de a reflecta asupra progresului individual şi a calității achizițiilor psihopedagogice şi metodice, a relevanței acestora pentru sine şi pentru profesiunea didactică, precum şi asupra deciziilor care pot fi luate în vederea optimizării pregătirii sale pentru a profesa în învățământ.

În licee, şcoli postliceale şi universități practica pedagogică se derulează, conform documentelor de organizare şi desfăşurare, în funcție de următoarele etape şi secvențe[4]:

- ***etapa de pregătire şi planificare*** în care studenții participă la *Instructajul de practică,* organizat şi susținut de către coordonatorul de practică desemnat de D.P.P.D. – U.D.J.G. În cadrul acestei etape, studenții sunt organizați în grupe de practică şi repartizați în unitățile de învățământ aferente

[4] O prezentare a etapelor desfăşurării practicii pedagogice şi în Alexandrache C., *Practică pedagogică în învățământul preuniversitar*, Galați, 2014.

specializării deținute; stabilesc, împreună cu coordonatorul de practică, graficul activităților din şcoală / facultate; se familiarizează cu condițiile în care îşi vor desfăşura activitatea. Dincolo de aspectul lor organizatoric, aceste secvențe contribuie la conştientizarea de către studenți a importanței practicii pedagogice pentru formarea lor profesională şi a efortului personal și responsabil depus în acest sens;

- ***etapa de documentare*** în care studenții se prezintă în unitățile de învățământ în care au fost repartizați şi desfăşoară în cadrul acestora activități de cunoaştere a şcolii / facultății, a documentelor de planificare, organizare și monitorizare a activității instructiv-educative din unitatea respectivă;
- ***etapa de observare şi analiză a lecțiilor / activităților*** desfăşurate de profesorul mentor şi de colegii din grupa de practică. În aceasta etapă, studenții îşi dezvoltă competențele de identificare şi analiză a evenimentelor specifice activităților instructiv-educative la care acesta au asistat*;*
- ***etapa de susținere şi evaluare a activităților instructiv-educative planificate*** - în această etapă, fiecare student în parte concepe, proiectează și susține activități instructiv-educative, participă la evaluarea acestor activități şi identifică soluții pentru îmbunatățirea aspectelor mai puțin reuşite din cadrul lor;
- ***etapa de cunoaştere psihopedagogică a elevului / studentului*** **-** această etapă se derulează pe toată perioada de practică, studentul desfăşurând activități de cunoaștere a unui elev/ student din perspectivă psihopedagogică.

În timpul şi la sfârşitul acestor activități studentul consemnează observațiile sale în fişe special concepute pentru fiecare tip de activitate. Observațiile și reflecțiile studentului constituie componente importante care alcătuiesc ***portofoliul de practică pedagogică***.

Conținutul portofoliului de practică pedagogică este alcătuit din toate materialele didactice completate sau concepute de student în conformitate cu cerințele programei şi indicațiile primite în timpul instructajului de practică.

Portofoliul, elaborat de student pe parcursul derulării activităților de practică, este un instrument de măsurare şi apreciere a calității pregătirii pentru profesiunea didactică, a responsabilității şi motivației studentului pentru construirea carierei în învățământ şi, nu în ultimul rând, a eficienței activității mentorale, respectiv a tipului de relație stabilit între mentor şi persoana mentorată. De regulă, acest tip de relație este determinat de modul în care sunt îndeplinite atribuțiile studentului, dar şi ale profesorului mentor, precum şi ale coordonatorului de practică implicați în organizarea şi desfăşurarea activității de practică pedagogică a studenților.

În organizarea, monitorizarea şi evaluarea activității de practică pedagogică[5] principalele atribuții revin profesorului coordinator, desemnat din cadrul colectivului profesoral al D.P.P.D.-U.D.J.G. Pe toată durata practicii pedagogice a studenților, **coordonatorul de practică** are datoria să:

- verifice existența condițiilor de desfășurare optimă a practicii pedagogice în unitățile de învățământ care au statut de şcoli/ facultăți de aplicație;
- organizeze grupele de practică şi să le repartizeze în şcolile de aplicație / facultăți;
- îndrume şi să monitorizeze întreaga activitate de practică a studenților;
- ofere consultații studenților practicanți la cererea acestora;
- participe la activitățile didactice desfășurate de studenți în unitatea de învățământ în care au fost repartizați;
- aprecieze activitatea desfășurată de studenți, având contribuția majoră în stabilirea notei finale de practică.

[5] vezi *Regulamentul de practică pedagogică al* DPPD-UDJG şi Alexandrache Carmen, *op. cit.*

În coordonarea şi sprijinirea activităţii de practică pedagogică a studentului un rol important îl deţine **profesorul mentorul.**

În general, calitatea de mentor este obţinută de acel cadru didactic care, ca urmare a experienţei profesionale de excepţie, precum şi a capacităţii superioare de comunicare, acordă sprijin studenţilor în pregătirea lor practică pentru profesiunea didactică.

Contribuţia profesoului mentor la formarea competenţelor didactice ale studentului se regăseşte în componenţa următoarelor atribuţii[6]:

- facilitează accesul studenţilor la documentele curriculare şi manageriale şi sprijină studenţii în analiza lor;
- familiarizează studenţii cu specificul activităţii instructiv-educative şi cu problemele instituţiei de învăţământ în care aceştia îşi desfăşoară practica pedagogică;
- consiliază studenţii în vederea consemnării datelor şi reflecţiilor obţinute în urma desfăşurării activităţilor de practică;
- susţine lecţii demonstrative cât mai variate şi realizează autoevaluarea acestora;
- oferă îndrumările necesare pentru accesibilizarea şi organizarea conţinutului ştiinţific de predat, pentru alegerea şi utilizarea strategiilor didactice adecvate etc.;
- verifică proiectele de lecţii elaborate de către studenţi şi prezentate cu cel puţin o săptămână înainte de susţinerea lecţiilor respective;
- asistă la lecţiile desfăşurate de studenţii practicanţi şi la evaluarea lor, formulând aprecieri şi recomandări utile continuării pregătirii profesionale a acestora;
- analizează şi evaluează activitatea de practică pedagogică a studenţilor pe baza unor standarde minime de competenţă profesională pe care aceştia le cunosc de la începutul perioadei de practică. În activitatea de evaluare şi apreciere a activităţii de practică desfăşurată de studenţi, profesorul

[6] *Ibidem.*

mentor completează fișe de evaluare și poate emite judecăți de evaluare verbală și scrisă, făcând o apreciere obiectivă asupra competențelor însuşite de acesta și, dacă este cazul, propune măsuri ameliorative, recuperatorii etc.

- încurajează autoevaluarea ca formă de autoreflecție a studenților asupra activităților didactice asistate sau susținute.

În cadrul activității de practică, mentorul, oferind propriul model comportamental și modelând conduita studenților, sprijină studenții atât în ceea ce privește însuşirea strategiilor de predare-învățare-evaluare, cât și a tehnicilor de intervenție la nivelul clasei de elevi și de conducere a acesteia.

Principala responsabilitate pentru calitatea activităților de practică desfăşurate revine **studentului**. În acest sens, pe toată durata de practică pedagogică, studentul are următoarele îndatoriri[7]:

- participă la toate activitățile de practică pedagogică desfaşurate în unitatea de învățământ în care este repartizat sau în afara acesteia;
- studiază documentele care reglementează activitatea instructiv-educativă la nivelul şcolii / facultății și al clasei de elevi / grupei de studenți şi reflectează asupra utilității lor în profesiunea didactică;
- asistă la lecțiile susținute de profesorul mentor și de colegii din grupa de practică și consemnează observațiile în fişele de asistență;
- se implică în analiza şi autoanaliza activităților didactice desfăşurate;
- întocmește proiectele de lecții şi elaborează materialele necesare desfăşurării activităților instructiv-educative;
- prezintă proiectele de lecție şi materialele aferente spre verificarea lor de către coordonatorul de practică și profesorul

[7] *Ibidem.*

mentor, cu cel puțin o săptămână înainte de susținerea lor la clasă;

- se implică în activități privind cunoaşterea şi caracterizarea psihopedagogică a elevului / studentului și consemnează observațiile în *fişa de observaţie şi caracterizare a elevului/ studentului*;
- reflectează la practica pedagogică desfășurată și completează *raportul de practică*;
- respectă normele de conduită cerute de statutul de profesor şi de unitatea de învățământ în care îşi desfasoară activitatea de practică;
- prezintă *portofoliului de practică pedagogică* la sfârşitul perioadei de practică în cadrul colocviului ce va fi fixat în prealabil.

Studenții sunt încurajați să realizeze activități de reflecție, pe toată durata practicii pedagogice, şi să completeze fişele depractică, pe care le vom prezenta în această lucrare, fişe în care vor nota impresii, opinii, cunoştinţe şi sentimente formate, descoperite, conştientizate la sfârşitul fiecărei activități / zile de practică.

Activitatea de practică pedagogică este dependentă și de tipul de relație cultivată între student și cadrul didactic mentor. Fără excepție, între student şi profesorul mentor este încurajată dezvoltarea unei relații profesionale deschise și flexibile, cu asumarea obligațiilor ce revin fiecăruia, conform statutului pe care îl dețin. Din perspectiva acestui tip de relație, mentorul reprezintă un model, un profesionist interesat de a îndruma, corecta și sprijini studentul în construirea carierei sale didactice. Aşadar, succesul relației stabilite și desfășurată între mentor și persoana mentorată se datorează și calităților demonstrate de mentor.

În general, calitățile profesionale ale mentorului se evidențiază prin raportarea activității acestuia la persoana pe care o mentorează. De aceea, evidențierea catalogată a unor astfel de

calități este dificil de realizat, chiar dacă în literatura de specialitate există multe propuneri în acest sens. Printre aceste propuneri se află și clasificarea făcută de M. Crasovan[8], pe care o considerăm utilă în ceea ce privește efortul de creionare a relației mentorale desfășurate în activitatea de practică pedagogică. Conform autoarei, un bun mentor este acela care:

- se implică sincer, responsabil și încrezător în ajutarea practicanților / stagiarilor, în succesul şi gratificarea în noua lor profesiune / muncă;
- acceptă fără rezerve un debutant / un student practicant, nu judecă sau resping persoanele mentorate ca fiind slab pregătite, lipsite de şimțul realității sau interiorizate;
- se dovedeşte a fi suport instrucțional pentru persoanele mentorate, acestea primind sprijinul necesar pentru îmbunătățirea performanțelor și a potențialului propriu;
- este eficient în contexte interpersonale diferite;
- este un model de învățare continuu;
- comunică speranță şi optimism.

Așadar, studentul manifestă încredere în ajutorul pe care îl primește de la profesorul său mentor, fiind convins de calitățile profesionale şi umane confirmate prin statutul pe care acesta îl deține.

Relația dintre mentor și student se construiește în timp, de aceea, mentorul şi studenții concep împreună instrumente de planificare şi dezvoltare a etapelor colaborării lor profesionale, precum şi instrumente care să permită reflectarea atât asupra rezultatelor acestei colaborări, în vederea optimizării relației student - profesor mentor, cât şi a gradului în care această relație răspunde nevoilor individuale de formare ale studentului. Aceste instrumente pot lua forma unor fișe de control, de monitorizare sau de planificare individuală a activităților de practică, în care accentul este pus pe scop și rezultate.

Un exemplu în acest sens poate fi nevoia de a stabili nivelul individual de performanță a studentului, mentorul având

[8] Mariana Crasovan, *Rolul mentorului în activitatea cadrului didactic debutant*, în M. Ionescu (coord.), *Preocupări actuale în ştiințele educației*, vol. 1, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2005, p. 114 – 115.

posibilitatea să aplice diferite metode de culegere a datelor, de monitorizare și evaluare a activității persoanei pe care o mentorează. Pe parcursul practicii, mentorul completează aceste date, astfel încât va fi în măsură să ofere fiecărui student în parte un feed–back real, constructiv și relevant pentru pregătirea profesională a acestora. În vederea construirii unei relații optime, din punct de vedere profesional, este recomandată realizarea, în mod periodic, de activități de reflecție în care să fie identificate la timp aspectele care avantajează comunicarea mentor – persoană mentorată și care ajută la continuarea formării și dezvoltării personale și profesionale a celui aflat în process de formare.

În vederea inițierii și dezvoltării unei activități mentorale eficiente și cu rezultate superioare pe termen lung, propunem un instrument de lucru privind corelarea nevoilor individuale de formare ale studentului cu așteptările mentorului. Cu ajutorul acestui instrument, numit ***Fişa de dezvoltare profesională,*** mentorul și studentul vor identifica și planifica direcțiile comune de acțiune pe care le vor avea în atenție pe toată durata practicii pedagogice.

EXERCIȚIU DE REFLECȚIE:

Reflectați la propriile nevoi profesionale. Prezentați concluziile dvs. profesorului mentor și propuneți, împreună cu acesta, un plan de acțiune în vederea realizării lor.

Vă recomandăm să consemnați observațiile în ***Fişa de dezvoltare profesională*** *de mai jos. Această Fișă poate fi însoțită de un alt instrument care sintetizează reflecțiile studentului în mod gradual. Acest instrument poate fi numit* ***Fişa experienței dobândite****. O formă de concepere a acestui instrument poate fi reprezentată așa cum vă propunem mai jos.*

RELAȚIA MENTOR-STUDENT
FIȘĂ DE DEZVOLTARE PROFESIONALĂ

Nr. crt.	Nevoile studentului de formare profesională	Așteptările profesorului mentor	Acțiuni comune		
			Tema / scopul activității	Data / termen de realizare	Rezultate

FIȘA DE REFLECȚIE- EXPERIENȚĂ DOBÂNDITĂ

Ziua / sîptămâna întâlnirii cu profesorul mentor	Problemele vizate ale întâlnirii	Principalele preocupări ale studentului	Experiența dobândită		Propuneri, idei pentru remediere / dezvoltare / menținere
			Cognitivă (cunoștințe, deprinderi, priceperi)	Afectivă (trăiri, motivații)	

1.1.3. Documente de planificare şi organizare a activităţii studenţilor în şcoală / universitate

Activitatea de practică pedagogică a studenților în unitatea de învățământ în care au fost repartizați este ordonată şi sistematizată cu ajutorul documentelor de planificare şi organizare elaborate de D.P.P.D.-U.D.J.G., completate de fiecare student în parte şi de profesorul mentor. Aceste documente sunt redate mai jos, alături de explicațiile care se cuvin pentru completarea corectă a lor.

a. **Schema orară a profesorului mentor** (întocmită in conformitate cu *Planul de încadrare al școlii / Statul de funcții* al facultății):

ORARUL PROFESORULUI MENTOR

Şcoala / Facultatea .....
Profesor mentor.....

Nr. crt	INTERVAL ORAR	DISCIPLINA. CLASA / GRUPA				
		LUNI	MARŢI	MIERCURI	JOI	VINERI

Semnătura.....

b. Schema orară a Clasei de elevi / Anului / Grupei de studenți (întocmită in conformitate cu *Planul de învățământ / Planul cadru de învățământ*)

ORARUL CLASEI / GRUPEI: .....

Şcoala / Facultatea.....
Profesor diriginte / Tutore de an: .....

DISCIPLINA, CURS / SEMINAR, PROFESOR, LOC DESFĂȘURARE				
LUNI	**MARŢI**	**MIERCURI**	**JOI**	**VINERI**

Profesor mentor / tutore : ..... Semnătura.....

c. Planificarea activității studentului

În activitatea de practică, studentul proiectează şi susține lecții cu sprijinul oferit de profesorul mentor și de cadrele didactice din D.P.P.D.-U.D.J.G. În acest sens, se impune o programare a activităților demonstrative a studentului, în care să fie precizate disciplina și tema fiecărei dintre acestea. O astfel de planificare o propunem în **Fişa Nr. 1** (***Planificarea activității demonstrative***).

Pentru planificarea şi centralizarea activității de practică desfășurate de student, propunem completarea formularului redat mai jos, **Fişa Nr. 2** ***(Tabelul sinoptic al activităților studentului în cadrul practicii pedagogice[9]).*** Documentul conține tipul activităților de practică ale studentului şi perioada desfăşurării lor. Astfel, în tabel se consemnează activitățile de asistență la lecțiile susținute de profesor, de colegii din grupa de practică sau de alte cadre didactice, susținerea lecțiilor demonstrative, participarea la activități extrașcolare / extracurriculare, la activități metodice desfășurate în şcoală / facultate şi în afara ei.

Aceste documente sunt completate de student împreună cu profesorul mentor.

[9] Tabelul sinoptic este preluat și adaptat din *Dosarul documentelor de practică pedagogică – D.P.P.D.-U.D.J.G.*

Fișa Nr. 1

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚII DEMONSTRATIVE

Anul universitar:
Scoala de aplicatie / Universitate / Departament:
Profesor mentor:
Student:
Anul / Grupa:

Lecţia nr.1 **Disciplina:**			**Lecţia nr.2** **Disciplina:**			**Lecţia nr.3** **Disciplina:**			**Lecţia nr.4** **Disciplina:**			**Activitatea educativă**		
Data /Ora	**Clasa**	**Tema**	**Data /Ora**	**Clasa**	**Tema**	**Data /Ora**	**Clasa**	**Tema**	**Data /Ora**	**Clasa**	**Tema**	**Data /Ora**	**Clasa**	**Tema**

Prof. mentor - Semnătura

Fișa Nr. 2

Anul universitar:
Școala de aplicație / Facultate:
Student Anul / Grua:
Profesor mentor:

TABEL SINOPTIC AL ACTIVITĂŢILOR STUDENTULUI ÎN CADRUL PRACTICII PEDAGOGICE

Nr. Crt.	Data / Interval orar	Clasa	Disciplina	Tipul activităţii*	Semnătura profesor mentor

*) *Se consemnează: asistența la profesor, asistența la colegi, lecție demonstrativă etc.*

Notele acordate pentru activitatea de practică a a studentului	**Nota**	**Prof. mentor / Semnătura**
Nota acordată pentru toată activitatea din perioada practicii pedagogice		
Nota acordată pentru calitatea lecţiei susţinute – 1 -		
Nota acordată pentru calitatea lecţiei susţinute – 2 -		
Nota acordată pentru calitatea lecţiei susţinute – 3 -		
Nota acordată pentru calitatea lecţiei susţinute – 4 -		
Nota acordată pentru calitatea activității educative susţinute		

Semnatura Director,

Ștampila unității

1. 2. Practica pedagogică şi dezvoltarea motivaţiei pentru profesiunea didactică

În învățământul liceal, postliceal şi universitar, practica pedagogică încurajează activitatea reflexivă a studentului, prin intermediul căreia se raportază corect şi optimist la propria experiență psihopedagogică, luând totodată şi cele mai potrivite decizii pentru dezvoltarea personală şi profesională.

În activitatea de practică pedagogică studentul valorifică, în condițiile reale oferite de o unitate de învățământ, achizițiile teoretice şi practice dobândite prin parcurgerea disciplinelor specifice domeniului Ştiințe ale educației şi ale celui aferent pregătirii de specialitate. În acelaşi timp, studentul este interesat de confirmarea / infirmarea deținerii calității sale de „profesor bun". Acest fel de a înțelege practica pedagogică reprezintă o nevoie firească a studentului, aceea de a avea certitudinea că optiunea sa pentru profesiunea didactică a fost una potrivită cu potențialul propriu de formare.

De regulă, studentul atribuie practicii pedagogice rolul de *filtru (de)motivațional*, care devine responsabil de (ne)finalizarea formării inițiale pentru profesiunea didactică. Aşadar, rolul practicii pedagogice în pregătirea profesională a studenților este completat de dimensiunea volitiv-motivațională, observabilă, cel puțin, la nivelul continuării şi îmbunătățirii pregătirii lor didactice şi ştiințifice, respectiv al orientării lor spre alte sectoare de activitate decât cea didactică.

Cultivarea motivației pentru profesiunea didactică constituie unul din obiectivele specifice disciplinelor din cadrul programului de formare inițială ofertat de mediul academic, deşi modalitatea sa de realizare este diferită. În cazul practicii pedagogice, studentul realizează activități de conştientizare a potențialui necesar profesiunii didactice, şi care, implicit, îi permit să reflecteze la ceea ce a realizat, şi-a dorit să realizeze sau trebuia să realizeze, în diferite momente din perioada de practică.

Considerentele de mai sus ne îndeamnă să insistăm în continuare asupra dimensiunii reflexive a practicii pedagogice, mai ales asupra elementelor sale organizatorice, din perspectiva motivării studentului pentru pregătirea profesională în domeniul educației.

Prin orientarea practicii pedagogice spre activități de tip reflexiv, studentul este încurajat să utilizeze instrumente și tehnici de identificare a gradului de manifestare a motivației pentru profesiunea didactică şi de stimulare a implicării personale în dezvoltarea experienței profesionale. Aceste intenții sunt mult mai ușor de realizat la nivelul aprofundat al practicii pedagogice, deoarece studenții şi-au format competențele profesionale de bază, şi-au însuşit cunoștințele referitoare la specificul activității didactice într-o unitate şcolară şi pot manifesta mai mult interes pentru reflectarea asupra lucrului făcut sau care trebuia făcut.

În perioada de practică, studentul poate exersa diferite tipuri de reflecții, ceea ce îl va ajuta să înțeleagă mai bine nivelul pregătirii sale profesionale, precum şi rolul responsabilității personale pentru construirea carierei în învățământ.

Pentru a realiza astfel de reflecții, este necesară, în primul rând, cultivarea predispoziției spre meditare a studentului şi a interesului acestuia de a o pune în valoare în anumite momente din cadrul desfășurării activității de practică. În acest sens, studentul este familiarizat din timp cu diferite tipuri de reflecție, pe care le exersează treptat şi în mod gradat pe parcursul activității de practică pedagogică. Aceste tipuri de realizare a activității reflective pot fi corelate cu ceea ce K. Zeichner[10] numește *nivele de reflecție*. Conform autorului, există 3 forme de manifestare a reflecției, după cum urmează:

a. *reacția*, ca răspuns la cele reflectate, aceasta manifestându-se fie sub forma unui comentariu simplu, neprelucrat sau gândit în profunzime, fie a unei exteriorizări emoționale, fizice, verbale, gestuale, la trăirea unei experiențe;
b. *elaborarea*, un nivel superior reacției, deoarece ea este un rezultat obținut în urma comparării celor reflectate cu alte experiențe

[10] Zeichner, K.; Liston, D.P., *Reflective teaching: An introduction*, Lawrence Erlbaum, Manhwah, 1996.

trăie; acest nivel se manifestă sub forme de concretizare mai complicate, mai elaborate;

c. *contemplarea*, care este reprezentată de gândirea profundă a celor conştientizate, având ca forme de exprimare construcţia personală a răspunsului, referindu-se la aspecte precum cele legate metode, atitudini, probleme.

În al doilea rând, capacitatea şi interesul studentului de a reflecta pe parcursul activităților de practică se cultivă prin aplicarea strategiilor de formare şi de dezvoltare a competențelor reflexive. Aceste competențe reflexive trebuie corelate cu specificul pregătirii profesionale, ele putând lua diferite forme, de la cele mai simple, respectiv asocierea stării de spirit trăite într-un moment anume cu imagini sau emoticoane corespunzătoare lor, la cele în care sunt implicate instrumente didactice concepute special în acest sens. În acest sens, enunțăm câteva exemple, cum ar fi următoarele:

- capacitatea de a deosebi o experiență nouă de alta dobândită anterior;
- capacitatea de a gândi ordonat asupra unei activități, respectând anumite criterii date;
- obișnuința de a identifica direcții de îndreptare / corectare / dezvoltare / prevenire a unor atitudini, comportamente sau achiziții cognitive;
- capacitatea de a observa și comenta anumite atitudini, gesturi, construcții lingvistice, conduite și acțiuni pedagogice săvârșite de altcineva din preajma sa.

În al treilea rând, importante în efectuarea practicii orientate spre reflecții sunt motivația personală şi experiența studentului dobândită în urma parcurgerii nivelului I de pregătire pentru profesiunea didactică, acestea având misiunea de a alimenta eforturile mentale necesare realizării actului de reflecție.

Performanța la care pot ajunge studenții, prin desfășurarea activităților de practică, este influențată de gradul de motivare a acestora pentru implicarea în dezvoltarea lor personală și profesională. Așadar, practica pedagogică constituie și o *etapă de reflecție,* în care activitățile de meditare activă asupra a ceea ce s-a realizat sau era necesar să se realizeze se desfășoară în mod ordonat și susținut. În acest sens, practica pedagogică încurajează activitățile reflexive ale studenților, fie organizate secvențial și

controlat de către profesorul mentor şi de către coordonatorul de practică, fie ocazionale sau pornite din iniţiativa studentului, obişnuit şi interesat de a gândi mai mult asupra diferitelor aspecte din pregătirea pentru profesiunea didactică.

În cadrul practicii pedagogice - nivel aprofundat, activitatea reflexivă necesită o atenţie organizatorică susţinută din partea coordonatorului de practică şi a profesorului mentor, datorită subiectivităţii pe care o presupune observarea şi interpretarea activităţilor didactice. Rezultatele activităţilor de reflecţie nu pot fi, în totalitatea lor, uşor supuse examinării critice, prin prisma corectitudinii lor. De aceea, unele din aceste rezultate trebuie corelate cu competenţele profesionale, astfel că ele vor fi apreciate în funcţie de criteriile de evaluare care trebuie stabilite încă de la începutul practicii pedagogice şi care să fie interiorizate de studenţi înainte de a se implica în activităţile de practică. Alte rezultate, precum cele care vizează aspectul trăirilor afective şi volitive nu vor fi supuse analizei critice şi deci apreciate prin note sau calificative.

Un alt inconvenient este reprezentat de impresia de „intimitate expusă", pe care studentul o poate trăi atunci când completează fişele de reflecţii. Acest aspect poate fi atenuat dacă studentul înţelege de ce trebuie să realizeze astfel de activităţi şi dacă le interpretează din perspectiva autoevaluării, a autocunoaşterii şi a motivării pentru profesiunea didactică.

Gândirea asupra „lucrului făcut" îl va ajuta pe student să înţeleagă mai bine importanţa pregătirii sale în domeniul educaţiei, să identifice problemele care îl impiedică să obţină rezultatele dorite, să caute soluţii individualizate în vederea rezolvării lor. De aceea, reflecţiile sale pot fi îndreptate spre *conştientizarea experienţei* cognitive şi atitudinale a studentului, respectiv spre *exprimarea sentimentelor trăite,* a satisfacţiilor / insatisfacţiilor sale din perioada de practică.

Studentul este încurajat să se implice în activităţi de reflecţie pe toată durata practicii pedagogice, acesta înţelegând utilitatea lor pentru formarea şi dezvoltarea profesională. În acest sens, considerăm că unele recomandări sunt binevenite. Pe acestea le redăm, după cum urmează:

- încurajarea studentului să propună şi să desfăşoare activităţi reflexive;

- pentru orientarea activităților de reflecție, prezentarea unor *grile de reflecții* este necesară, studentul participând direct la conceperea ei*;*
- reflectarea asupra activității realizate şi a sentimentelor trăite trebuie să fie înțelese de student ca o modalitate de individualizare a pregătirii sale profesionale şi, totodată, de instituire a controlului asupra propriei învățări, implicit asupra dezvoltării sale personale și profesionale;
- datele obținute în urma reflecțiilor pot fi păstrate pentru mai mult timp, fapt care îi va permite studentului să le urmărească evoluția, să rețină soluțiile care s-au dovedit eficiente în pregătirea profesională şi să le valorifice prin aplicarea lor în activitatea didactică viitoare sau prin promovarea lor în diferite contexte ştiințifice etc.;
- este important ca studentul să desfășoare astfel de reflecții imediat ce s-au încheiat activitățile la care a asistat sau în care a fost implicat.

Prin efectuarea practicii pedagogice din perspectiva reflexivității, studentul îşi dezvoltă competențele profesionale de înțelegere a modului de organizare şi funcționare a activității unităților de învățământ, la modul de conducere a unei clase de elevi, precum şi la proiectarea, desfăşurarea şi analiza activității didactice formale şi nonformale.

În concluzie, în efectuarea practicii pedagogice în învățământul liceal, postliceal şi universitar este necesară folosirea exercițiilor reflexive.

Aspectul de feed-back constructiv al acestor tipuri de reflecții îngăduie intervenția rapidă şi eficientă, în sens reparator, ori dezvoltator, fapt care îl va ajuta pe student să îşi controleze singur pregătirea pe care o depune în domeniul educației.

În vederea încurajării şi orientării studentului spre activități reflexive, lucrarea de față propune suficiente instrumente de

reflecție care pot fi uşor aplicate pe durata practicii pedagogice şi care duc la obținerea de date eficiente, necesare celor care îşi construiesc sau şi-au făcut deja o cariera didactică în învățământ.

EXERCIȚIU DE REFLECȚIE:

Reflectați la profesiunea didactică, din perspectiva propriei individualități, și exprimați-vă ideile în acest sens.

Vă recomandăm să urmăriți structura ***Fişei de reflecție*** *de mai jos.*

MOTIVAȚIA PERSONALĂ PENTRU PROFESAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

- FIȘĂ DE REFLECȚIE –

De ce să profesez în învățământ?	**De ce să nu profesez în învățământ?**
1.	1.
2.	2.
În ce condiții voi deveni un profesor bun?	**În ce condiții nu voi deveni un profesor bun?**
1.	1.
2.	2.
Ce trebuie să fac pentru a fi considerat un profesor bun?	**Ce trebuie să nu fac pentru a fi considerat un profesor bun?**
1.	1.
2.	2.
De cât timp am nevoie pentru a deveni profesor model	**De cât timp am nevoie pentru a mă orienta către o altă profesiune**
1.	1.
Care sunt calitățile care mă vor ajuta să devin un profesor bun?	**Care calitățile care mă vor ajuta să nu devin profesor?**
1.	1.
2.	2.
3.	3.

CAPITOLUL II

PARTICULARITĂȚI ALE ACTIVITĂȚII DIDACTICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL, POSTLICEAL ŞI UNIVERSITAR

2. 1. Organizarea şi desfăşurarea activității instructiv-educative în şcoală / universitate

2. 1. 1. Prezentarea unității de învățământ în care se desfăşoară practica pedagogică

> *Școala / universitatea reprezintă instituția specializată în educație care îşi planifică, organizează şi desfăşoară activitatea din perspectiva nevoilor individuale ale elevilor / studenților, a specificului cultural şi a aşteptărilor comunității / societății.*

În sensul legislației şcolare[11], unitățile de învățământ (şcoli, colegii şi universități) sunt instituții de stat sau private fundamentate socio-pedagogic, care îndeplinesc următoarele funcții:

- de formare şi dezvoltare fizică, psihică şi afectiv-volițională, atitudinal-comportamentală, punându-se în valoare particularitățile individuale şi de vârstă ale copiilor / adolescenților;
- de pregătire ştiințifică şi de specialitate (deținerea de competențe utile în continuarea învățării, în integrarea socială şi în exercitarea unei profesiunii);

[11] Vezi *Legea Învățământului*, 2011.

- de selecție și de îndrumare (dirijarea instruirii prin evaluări și examinări, respectiv oferirea de perspective privind orientarea spre anumite tipuri de școli);
- de socializare și de legitimare (formarea și competențelor de comunicare și relaționare interpersonal), respectiv de vehiculare de valori fundamentale, de atitudini și convingeri etice, civice și democratice.

Indiferent de statutul pe care îl deține, oricare unitate de învățământ își proiectează și își desfășoară activitatea în concordanță cu misiunea și viziunea pe care și le-a asumat, cu obiectivele și rezultatele pe care le stabilește și le redimensionează în mod periodic, în acord cu așteptările sociale și particulare ale resursei umane și cu schimbările survenite la nivel comunitar și universal.

Pe toată durata practicii pedagogice, studentul este încurajat şi sprijinit să observe şi să analizeze activitatea din școala / facultatea la care a fost repartizat, managementul de organizare, desfășurare şi evaluare al acesteia. Accesul studentului la documentele postate pe site-ul școlii / facultății în care își desfășoară activitatea de practică, precum şi la documentele Comisiei metodice și ale Comisiei de asigurare a calității educației din unitatea respectivă, constituie o condiție esențială în obținerea de informații relevante.

Informațiile obținute de student în cadrul activității de cunoaștere a specificului școlii / facultății în care efectuează practica pedagogică pot fi ordonate în funcție de criteriile care alcătuiesc *Fișa de observație şi reflecție* prezentată mai jos.

APLICAȚIE

Realizați o analiză a activității liceului / școlii postliceale / facultății în care vă desfășurați practica pedagogică.

Pentru simplificarea activității, vă recomandăm să consemnați informațiile în ***Fişa de prezentare a unității şcolare***[12].

[12] Fișa este preluată și adaptată din Alexandrache Carmen, *op. cit.*

CUNOAŞTEREA UNITĂŢII ŞCOLARE ÎN CARE SE DESFĂŞOARĂ ACTIVITATEA DE PRACTICĂ PEDAGOGICĂ

FIŞA DE PREZENTARE

Unitatea de învăţământ: ***.....*** ***Specificul / Tipul şcolii / facultăţii:*** ***Director / Decan: .....*** ***Locaţia: .....***	
Informatii privind înfiinţarea, evoluţia şi organizarea unităţii de învaăţământ	
1.	**Scurt istoric** (*data înfiinţării / inaugurării, denumirea unităţii, schimbări petrecute în timp privitoare la structura, profilul, statutul şi denumirea unităţii, la personalităţi ştiinţifice, culturale şi artistice care au avut legătură, într-un anumit moment al vieţii lor, cu această unitate de învăţământ*): ***.....***
2.	**Structura şi perspectiva organizatorică, tipul relaţiilor dezvoltate între compartimente:** *(organigrama, cultura organizaţională a şcolii, misiunea, viziunea şi obiectivele strategice)* ***.....***
Informaţii privind activitatea didactică formală şi nonformală desfăşurată în unitatea de învăţământ	

1.	**Activitatea instructiv-educativă din şcoală / facultate** (*specificul activităţii didactice, rezultatele deosebite ale elevilor / studenţilor şi cadrelor didactice din această unitate de învăţământ*): **.....**
2.	**Deschiderea şcolii către comunitate:** (*reţeaua de parteneriate şi dezvoltarea şcolii prin proiecte educaţionale*): **.....**
3.	**Calitatea serviciilor educaţionale ofertate de şcoală:** (*baza materială, dotarea tehnică şi informaţională, resurse umane*): **.....**
Alte aspecte (*studentul are posibilitatea să consemneze alte aspecte pe care le consideră relevante pentru pregătirea sa profesională*): **.....**	

2.1.2. Documente de planificare, organizare, evaluare şi monitorizare a activităţii unităţii de învăţământ

În oricare unitate de învăţământ, activitatea instructiv-educativă se desfăşoară în conformitate cu un ansamblu de prevederi normative, reflectate în documentele şcolare, dar şi în relaţiile dezvoltate în interiorul organizaţiei şcolare, implicit în relaţiile desfăşurate cu ceilalţi factori socio-educativi. Aceste documente sunt concepute pentru a realiza managementul educaţional la nivelul unităţii de învăţământ, pentru a orienta şi organiza procesul instructiv-educativ din fiecare instituţie şcolară / universitară, pentru a planifica şi desfăşura activitatea de predare-învăţare-evaluare la nivelul fiecărei discipline şcolare. Aşadar, pentru oricare profesor este fundamentală, în vederea desfăşurării activităţii sale didactice, cunoaşterea documentelor şcolare, a scopului şi a modului lor de elaborare şi de aplicare, a relevanţei fiecărui document în parte pentru activitatea instructiv-educativă din unitatea respectivă.

Ca urmare a importanţei pe care aceste documente o prezintă în organizarea şi desfăşurarea activităţii unei unităţi de învăţământ, propunem în continuare o sumară evidenţiere a lor, grupându-le în funcţie de principala lor semnificaţie didactică.

I. Documente curriculare (produse curriculare) sunt acele documente care ilustrează *curricula* în cadrul procesului de învăţământ. În această categorie sunt incluse următoarele:

a. **Produse curriculare principale**[13] reprezentate de **documente oficiale, obligatorii,** având astfel caracter *reglator-strategic*:

- *Planul de învăţământ / Planul - cadru de învăţământ*

  Acest document precizează disciplinele / modulele de pregătire obligatorii şi

[13] Dan Potolea, Marin Manolescu, *Teoria şi metodologia curriculumului*, 2006.

opționale / domeniile de studii care vor fi parcurse de elevii / studenții integrați unui nivel de școlarizare / program de studii, precum și numărul de ore aferent acestora, cu respectarea unui nivel minim și al unuia maxim pentru parcurgerea lor.

Pentru învățământul liceal, pentru fiecare profil și specializare, în oferta curriculară obligatorie se adaugă *curriculum diferențiat*, iar pentru dezvoltarea ofertei curriculare, *curriculum în dezvoltare locală*.

Pentru învățământul superior, în cazul diferitelor programe de studii, disciplinele sunt organizate în pachete de discipline *obligatorii, facultative și opționale.*

- *Programa şcolară*

Acest document stabileşte pentru fiecare disciplină condițiile în care urmează să fie aplicată unui parcurs instructiv determinat (aspecte educaționale, resurse informaționale și materiale, sugestii metodologice și de evaluare, standarde curriculare de performanță, descriptori de performanță).

- *Programa cursului şi fişa disciplinei* (pentru învățământul superior).

În categoria documentelor curriculare principale sunt incluse și *manualele școlare (alternative)* care asigură concretizarea programei școlare în cadrul activităților formale de predare-învățare-evaluare. O poziție asemănătoare o deține *manualul universitar / cursul universitar*.

b. Produse curriculare auxiliare, reprezentate de documente opționale**,** având un caracter instrumental-operațional:

- *Suporturi curriculare / auxiliare didactice* (ghiduri metodice pentru cadre didactice, îndrumare, caiete de seminar, caiete de lucrări practice, soft-uri educaționale etc.).

c. Produse curriculare realizate de profesor, reprezentate de **documente de proiectare a activității didactice şi de planificare eşalonată:**

- *planificarea calendaristică;*
- *proiectul unității de învățare;*
- *proiectul de activitate didactică*

Aceste documente sunt concepute de profesor și respectă cerințele metodice de proiectare.

În vederea ajutării studenților, vom explica detaliat, într-o secvență următoare, operațiile specifice de proiectare a acestor documente.

II. Documente de management educațional care reglementează întreaga activitate a școlii / universității. În funcție de scopul urmărit, această categorie cuprinde:

a. Documente de planificare a activităților în şcoală, care orientează activitatea unității de învățământ în conformitate cu legislația școlară. Acestea sunt:

- *planul de dezvoltare al școlii (Planul de dezvoltare instituțională,* cunoscut sub forma prescurtată de *PDI);*
- *proiectul planului de şcolarizare;*
- *planul managerial al unității şcolare;*
- *planul anual de activitate și programele semestriale (Plan managerial);*
- *oferta educațională;*
- *programul activitatilor educative școlare și extraşcolare;*

- *programe de activităţi semestriale şi anuale ale catedrelor / comisiilor metodice şi ale altor comisii de lucru;*
- *state de funcţii;*
- *proiectul de buget.*

b. Documente de organizare a activităţii în şcoală, cum ar fi:

- *Regulament de ordine interioară* (prescurtat *ROI);*
- *Regulament de organizare şi funcţionare al unităţilor şcolare din învăţământul preuniversitar (*prescurtat ROFUS*);*
- *Carta Universităţii (pentru învăţământul superior);*
- *Regulament de organizare şi funcţionare a Facultăţii …. / Departamentului …..*
- *regulamente, metodologii şi proceduri de aplicare* pentru diferite tipuri de activităţi desfăşurate în unitatea de învăţământ.

c. Documentele (*Dosarul)* comisiei metodice, comisiilor de lucru, catedrei de specialitate prezintă activitatea planificată, organizată şi desfăşurată la nivelul acestor structuri, după cum urmează:

- *pentru aspectele organizatorice***:**
  - structura comisiei / catedrei;
  - statutul, încadrarea, CV –urile şi orarul membrilor comisiei / catedrei.
- *pentru aspectele manageriale:*
  - raportul de activitate (semestrial şi anual);
  - planul managerial;
  - responsabilităţi, atribuţii ale comisiei şi ale membrilor ei, decizii de numire;
  - documente curriculare şi planificări ale activităţii, după caz (planificări anuale, semestriale, proiectarea unităţii de învăţare, selecţia manualelor alternative, criterii de selectare şi indicarea manualelor alese, programe şcolare, CDŞ-uri vizate, ori aprobate de MEC);

- alte documente, note, hotărâri, comunicări ministeriale şi de la ISJ.

- *pentru componenta operațională* (după caz):
  - proiecte de activitate didactică;
  - teste predictive, formative și sumative aplicate elevilor, analiza și centralizarea rezultatelor;
  - fişe de progres al elevilor / studenților;
  - planuri de măsuri pentru remedierea situațiilor de risc;
  - program de pregătire, consultații pentru participarea la examenele naționale;
  - portofolii, referate, metode de evaluare ce vor fi aplicate;
  - procese-verbale încheiate în urma activităților şi şedințelor comisiei.

- *pentru activitatea extrașcolară și extracurriculară:*
  - activități extrașcolare și extracurriculare specifice: cercuri, cluburi, sesiuni, concursuri, spectacole etc.;
  - centralizarea rezultatelor obținute la aceste activități;
  - participarea la alte proiecte sau programe instructiv-educative pentru elevi, interne sau externe.

- *pentru calitatea formării profesionale a membrilor:*
  - fişe de dezvoltare profesională pentru membrii comisiei / catedrei;
  - documente care atestă formarea profesională și perfecționarea didactică a membrilor;
  - publicații, participări la simpozioane, conferințe etc.

Profesorul de specialitate, indiferent de tipul de învățământ în care profesează, pregătește un ***Portofoliu profesional***, care conține, de regulă, următoarea structură**:**

- decizia de numire pe post;
- fişa postului semnată;
- CV cu documente doveditoare;
- încadrarea şi orarul activității sale didactice;
- documente curriculare, planificări şi proiectări didactice;
- teste concepute pentru evaluarea inițială, periodică și finală a elevilor / studenților, rezultatele şi interpretarea lor;
- instrumente de lucru (didactice);

- lista resurselor materiale (aflate în dotarea unității de învățământ şi confecționate de profesor);
- liste bibliografice;
- rezultate notabile ale activității sale, preocupări inovative, publicistice, de elaborare a unor auxiliare didactice etc.;
- implicarea în proiecte şi programe instructiv-educative;
- evidența elevilor înscrişi la examene naționale, concursuri etc.;
- program de recuperare, pregătire, consultații pentru elevi;
- corespondența cu Inspectoratul Școlar, M.E.C., etc.

Documentele profesorului diriginte care oferă date relevante referitoare la colectivul clasei, pregătirea profesorului în domeniul consilierii şi orientării şcolare şi dezvoltarea personală a acestuia, precum şi activitatea de management la nivelul clasei:

- caietul dirigintelui (care cuprinde documente privind evidența elevilor, responsabilitățile acestora la nivelul clasei de elevi, consiliul profesoral al clasei, orarul clasei, propunerea de recompense şi sancțiuni pentru elevi, rezultate de excepție ale elevilor, programul de pregătire suplimentara pentru elevi, lista disciplinelor cu statut de CDŞ pentru care elevii au optat, graficul lectoratelor cu părinții);
- planificările anuale şi semestriale ale activității de consiliere şi orientare;
- calendarul activităților educative extracurriculare şi extraşcolare;
- documente curriculare: programa şi ghidul metodologic pentru aria curriculară „Consiliere şi Orientare";
- fişe de caracterizare psihopedagogică ale elevilor, completate în timp;
- procese-verbale încheiate în urma desfăşurării lectoratelor cu părinții;
- protocoale *de colaborare cu alte școli, instituții culturale, cu comunitatea locală, cu organizații nonguvernamentale etc.*

În învățământul universitar se dezvoltă sistemul de ***tutoriat*** prin care se urmărește creşterea calității pregătirii profesionale a studenților. În mod implicit, sistemul tutorial asigură integrarea

optimă a studenților în învățământul universitar, respectându-se potențialul individual și nevoile personale de formare.

Activitatea tutorială constă în informarea, consilierea şi îndrumarea studenților pe tot parcursul evoluției lor universitare, documentele care o reglementează fiind ordonate în ***Portofoliul tutorelui***.

Documentele profesorului tutore. Principalele documente care organizează activitatea tutorelui și permit desfășurarea acesteia la standarde calitative superioare sunt:

- *decizia de numire* semnată de directorul de departament și responsabilul de programe studii și validată de consiliul facultății;
- *componența grupei de studenți și informații particulare* referitoare la situația economică, socială și culturală a acestora, respectiv a situației bio-psiho-fizice a fiecăruia în parte și, după caz, a *documentelor care atestă* o astfel de situație*;*
- *datele de contact* ale studenților și părinților acestora, respectiv ale personalului de specialitate implicat în întreținerea, asistarea educațională și medicală, recuperarea terapeutică (în situații speciale)*;*
- *observații psihopedagogice* asupra studenților, documente doveditoare ale situațiilor deosebite în care se află studenții (dacă este cazul);
- *programul de activitate cu studenții;*
- *documente* care atestă facilitarea accesului studentului la resursele de învățare din departament, facultate și universitate (biblioteci, săli de studiu, centre de cercetare, cabinete informatice, cabinet medical);
- *materiale* confecționate și *instrumente didactice* concepute de titularii disciplinelor, adaptate nevoilor individuale de învățare ale studenților;
- *programele analitice* ale disciplinelor obligatorii și opționale ale programului de studiu la care sunt înscriși studenții;
- *materiale informative pentru studenți* privind oportunitățile oferite de universitate în privința dezvoltării activității de

cercetare, a activităților sociale, culturale şi sportive, care pot fi asociate formării social-profesionale proprii sau care sunt organizate de alte instituții educative și culturale (evenimente culturale, artistice, științifice etc.);

- *programe individuale de pregătire* ale studenților, consiliați în acest sens, care sunt concepute în conformitate cu cerințele disciplinelor academice şi a nevoilor personale de formare și dezvoltare ale acestora;
- *rezultatele deosebite ale studenților,* atât în cadrul programelor de studii, cât şi în afara facultății.

Alături de documentele de planificare, organizare, evaluare și monitorizare prezentate până acum, deosebit de importante pentru activitatea didactică sunt și documentele de proiectare curriculară.

Dezvoltarea curriculară este reprezentată de oferta de curriculum opțional, susținută de Planul cadru de învățământ. Legat de acest aspect, ***Anexa 1*** *vă propune un model de proiectare curriculară în domeniul Matematică-Informatică. Recomandăm acest model pentru proiectarea curriculară în oricare alt domeniu de predare-învățare-evaluare.*

Pentru învățământul superior, propunem un model de proiectare curriculară pentru un program de studii din domeniul socio-umanist. Acest model este o Programă pentru disciplina opțională / facultativă ***Elemente de cultură şi civilizație românească.*** Programa poate fi aplicată și în contextul învățământului postliceal.

PROGRAMA ANALITICĂ

Disciplina: **ELEMENTE DE CULTURĂ ŞI CIVILIZAȚIE ROMÂNEASCĂ**

Programul de studii: .....
Titular disciplină: .....
Forma de organizare: curs interactiv cu ilustrări practice
Nr. ore: 28 ore

Obiectivul general al disciplinei:

Cursul îşi propune să dezvolte studenților / elevilor care urmează cursurile .... (*se menționează programul de studii*) cunoașterea aspectelor esențiale ale realităților geografice, istorice, etnografice, folclorice, spirituale, artistice, literare și științifico-tehnice din spațiul românesc.

Obiectivele specifice ale disciplinei:

- identificarea şi interpretarea elemente lor identității culturale românești prin raportarea la alte medii culturale europene sau neeuropene;
- însuşirea de către studenți a noțiunilor specifice cursului şi utilizarea lor în contexte noi;
- înțelegerea statutului științific şi educativ al disciplinei în cadrul pregătirii socio-profesionale a tinerilor;
- formarea şi dezvoltarea competențelor de comunicare interculturală;
- exersarea și dezvoltarea capacității de exprimare corectă și expresivă în limba română;
- stimularea de relații interpersonale centrate pe valori și principii democratice;
- valorificarea optimă și creativă a potențialului intelectual în activități de cercetare în domeniul culturii și civilizației unui popor;

- conştientizarea necesității şi posibilității bunei conviețuiri şi a solidarității interumane, a respectului față de diversitatea etno-culturală, a cooperării pentru păstrarea diversității în unitate şi a unității în diversitate.

Conţinutul tematic:

Conţinuturi	**Metode de predare**	**Observa-ţii**
1. **Curs introductiv** Conceptele de cultură și civilizație. Motivarea cursului pentru studenți	Expunerea problematizată Studiul de caz	
2. **Identitate românească şi interculturalitate** Privire geografică și politică asupra României Valori și simboluri ale identității românești – perspectivă comparată	Expunere interactivă cu material suport Problematizarea	
3. **Spațiu și timp în cultura românească** Determinism geografic și istoric în formarea și manifestarea culturii și civilizației românești Atitudinea românilor față de timp și loc	Prelegerea cu aplicații Învățarea prin descoperire	
4. **Cultură şi civilizație preromânească** Elemente de cultură și civilizație antică în spațiul carpato-danubiano-pontic Etngeneza românească Romanitatea limbii române	Descoperirea Dezbaterea frontală şi pe grup	
5. **Viața cotidiană românească în Veacul de Mijloc**	Observația dirijată Dezbaterea	

Societate şi artă românească veche		
6. **Centre de putere, centre ale artei şi spiritualităţii româneşti** Curți domnești, castele, cetăți și mănăstiri	Conversația euristică Observația dirijată	
7. **Contribuţii româneşti la dezvoltarea culturii moderne europene şi neeuropene/** Statul român modern Artă, știință, tehnică în România modernă	Descoperirea Dezbaterea frontală şi pe grup	
8**. Cultura urbană şi cultură rurală** Stil şi specific etnic	Demonstrația cu ajutorul materialelor illustrative	
9. **Mituri. Legende şi poezii populare româneşti** Elemente de cultură populară	Expunere interactivă, cu material support	
10. **Obiceiuri şi tradiţii populare româneşti** Obiceiuri tradiționale de Crăciun şi de Anul Nou	Descoperirea	
11. **Obiceiuri şi tradiţii de Paşti**	Învățarea prin descoperire	
12. **Obiceiuri de primăvară**	Descoperirea Jocul de rol Dramatizarea	
13. **Cotidian şi cultură în regimul comunistdin România** România în perioada comunistă. Revenirea la democrație	Dezbaterea frontală şi pe grupe	
14. **Provocările culturii**	Învățarea prin	

române actuale Identitate culturală românească si integrarea in Comunitatea Europeană	descoperire	

Bibliografie:

Andreescu Ștefan, *Istoria românilor. Cronicari misionari, ctitori (secolele XV-XVII)*, Cluj-Napoca, 2007.

Armbruster Adolf, *Romanitatea românilor. Istoria unei idei*, Bucureşti, 1993.

Bernea Ernest, *Civilizația română sătească*, Bucureşti, 2006.

Idem, *Spațiu, timp şi cauzalitate la poporul român*, Bucureşti, 2005.

Cazacu Matei, *Minuni, vedenii şi vise premonitorii în trecutul românesc*, București, 2003.

Călinescu George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Bucureşti, 1986.

Ciaușanu Gh. F., *Superstițiile poporului român. În asemănare cu ale altor popoare vechi şi noi*, București, 2001.

xxx Credințe şi superstiții românesti. După Artur Gorovei şi Gh. F. Ciaușanu, editată de Irina Nicolau şi Carmen Mihalache, București, 2012.

Cristea Julia Maria, *Sărbători, tradiții, ritualuri, mituri*, București, 2007.

Dogaru M., *Heraldica României*, București, 1994.

Giurescu C. Constantin, *Istoria Românilor*, vol. I-III, București, 1946.

Horațiu-Crișan I, Civilizația geto-dacă, I-II, București, 1993.

Lovinescu Eugen, *Istoria civilizației române moderne*, București, 1972.

Marian Simeon Florea Idem, *Sărbătorile la Români*, București, 2012.

Nicolae Cojocaru, *Istoria tradițiilor şi obiceiurilor la români*, vol. I-III, București, 2012.

Evaluare:

Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota

		finală
Implicarea în activitatea de curs prin dezbaterea problemelor propuse şi atitudinea față de activitatea de curs	Conversația examinatoare Observația sistematică	30 %
Cunoştințe din problematica disciplinei; Realizarea unui portofoliu tematic și rezolvarea sarcinilor de lucru	Analiza proiectelor realizate pe parcursul activității	70 %

Proiectarea didactică eșalonată constituie un alt aspect care necesită pregătire metodică din partea viitorului cadru didactic. În vederea sprijinirii studentului în activitatea de planificare a intervențiilor instructiv-educative, considerăm utilă prezentarea unor modele de concepere, specifice învățământului liceal și postliceal. Precizăm că *modelele propuse în această secțiune a lucrării au un caracter orientativ*.

Documente curriculare de planificare eșalonată:

- **Planificarea anuală a activităţii didactice.** Acest document prezintă eșalonarea conținutului unei discipline de învățământ pe durata unui an școlar, în strânsă corelare cu competențele specifice propuse în programa școlară.

- **Planificarea semestrială a activităţii didactice.** Acest document prezintă eșalonarea conținutului unei discipline de învățământ pe durata unui semestru școlar. În această planificare se explicitează modalitatea în care competențele specifice vor fi formate și dezvoltate la disciplina respectivă.

În practică, planificările anuală și semestrială se îmbină, fiind concepută în acest fel **planificarea calendaristică.**

- **Proiectare unității de învățare.** Acest document prezintă modalitatea de abordare a procesului didactic

corespunzător unei unități de învățare. Prin unitatea de învățare se înțelege o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, care se desfășoară pe o perioadă de timp și care are drept scop formarea la elev a unui comportament specific, determinat de integrarea unor competențe specifice, așa cum sunt formulate în programa școlară.

NOTĂ:

Anexa 2 *prezintă un model de proiectare a unităților de învățare pentru disciplina Biologie*

SCHEME – MODEL DE PROIECTARE EŞALONATĂ:

MODELUL NR. 1.

Profesor: .....
Școala: .....
Anul şcolar: .....
Clasa: .....
Nr. ore: .....

Cf *Programei* aprob. prin O.M.: .....

PLANIFICAREA ANUALĂ LA DISCIPLINA *:* .....

(se menţionează titlul disciplinei şcolare)

Nr. înregistrare: **.....**
(*se indică numărul de înregistrare a acestui document în Registrul documentelor aflat în custodia secretariatului şcolii*)

Avizat
Responsabil catedră:
.....

Avizat
Director:
.....

Competenţe specifice	**Unitatea de învăţare**	**Conţinutu 1 tematic**	**Nr. ore**	**Semestrul**	**Observații**
- *se completează cu numărul*	- *se indică succesiv unităţile de învăţare, în corelare lineară cu*	- *se completea ză cu*	- *se indică numărul de ore necesar*	- *se trasează o limită între cele*	- *se menţionează schimbările*

criterial corespunzător competențelor specifice cuprinse în programa școlară; - *se asociază cu conținuturile prezentate în programa școlară și se redă în mod corespunzător această corelare.*	*competențele specifice, conținutul și numărul de ore aferente lor;* - *unitățile de învățare reprezintă structuri tematice stabilite de profesor în funcție de conținutul științific cuprins în programa școlară;* - *aceste unități sunt necesare pentru formarea și dezvoltarea competențelor specifice disciplinei;* - *se recomandă ca la sfârșitul fiecărei unități de învățare să se se impune câte o activitate de evaluare .*	*datele cuprinse în programa școlară specifică (reprezentate în secțiunea „Conținuturi”), corelându-se cu unitățile de învățare corespunzătoare.*	*parcurgerii conținutului tematic cuprins în fiecare unitate de învățare;* - *se recomandă repartizarea echilibrată și rezonabilă a numărului de ore necesar pentru secvențele de conținut propuse în unitățile de învățare.*	*două semestre de activitate didactică*	*care pot interveni/au intervenit în planificarea activității, precum și aspecte care se referă la organizarea în condiții deosebite a activității de predare-învățare-evaluare, la modalitatea de evaluare, la utilizarea anumitor resurse materiale.*

MODELUL NR. 2.

Şcoala:
Anul şcolar
Clasa:
Profesor diriginte:

Cf *Programei* aprob. prin OM:

Nr. înregistrare...../ .....

PLANIFICAREA ANUALĂ A ACTIVITĂŢILOR EDUCATIVE
(CONSILIERE ŞI ORIENTARE)

Avizat
Responsabil comisia diriginților
.....

Avizat
Director
.....

Obiective de referință sau competențe specifice	**Modulul**	**Submodulul / Activitatea**	**Nr. ore**	**Semestrul**	**Observații**
- *se completează cu numărul criterial care corespunde competențelor specifice sau obiectivelor de referință precizate în*	- *se indică succesiunea modulelor precizate în programa şcolară, în*	- *se completează cu activitățile cuprinse în programa şcolară, care*	- *se indică numărul de ore necesar parcurger*	- *se trasează o limită între cele două semestre*	- *se precizează schimbările care pot interveni sau care au*

programa şcolară; - *se asociază cu modulul şi submodulul care le formează sau le dezvoltă într-o măsură mai mare decât celelalte secvenţe ale activităţii educative.*	*corelare, redată linear, cu competenţele specifice, conţinutul şi numărul de ore aferente lor*	*sunt organizate în submodule de activitate*	*ii conţinutu lui tematica cuprinsă în fiecare activitate aferentă submodu lui propus.*	*de activitate didactică*	*intervenit în planificarea şi desfăşurare a activităţii* - *se menţioneaz ă aspecte speciale care se referă la organizarea activităţii în anumite condiţii, la utilizarea anumitor resurse materiale.*

NOTĂ: Planificarea calendaristică la *Consiliere şi orientare şcolară* este însoţită de alte documente pe care le elaborează în prealabil profesorul. Aceste documente permit corelarea activităţilor de tip formal cu cele de tip nonformal şi asigură concordanţa activităţilor planificate cu sintalitatea clasei şi nevoile sale educaţionale. Documentele la care ne referim sunt următoarele:

1. **Analiza stării educaționale a colectivului clasei de elevi.**

   Acest document poate fi conceput sub forma unei analize SWOT. În acest sens, profesorul prezintă *Punctele tari* ale colectivului de elevi (care vor fi valorificate în activitățile educative), *Punctele slabe* (care vor fi remediate / ameliorate), *Amenințările și Oportunitățile* (aspecte care nu aparțin colectivului propriu-zis, dar care pot influența, din exterior, activitatea elevilor, formarea și dezvoltarea personalității grupului, relaționarea și afectivitatea acestuia.

   Datele din această analiză vor fi interpretate și redate într-o formă centralizată, succintă și punctuală.

2. **Identificarea nevoilor educaţionale ale colectivului de elevi.**

   Acest document completează și exemplifică documentul prezentat anterior.

3. **Planificarea activităților extraşcolare.**

   Profesorul planifică și pregătește activitățile de tip nonformal care se vor desfășura pe parcursul unui an școlar.

   Se recomandă implicarea grupului de elevi în identificarea acestor activități și în pregatirea și desfășurarea lor.

4. **Planificarea lectoratelor cu părinții.**

   În acest document, profesorul menționează tematica întâlnirilor cu părinții, activitățiile fiind programate pe durata unui an școlar.

   Se recomandă ca aceste teme să fie stabilite de profesor împreună cu părinții, astfel încât ele să reflecte nevoile reale și interesul lor particular.

MODELUL NR. 3.

Profesor: Nr. înregistrare...../ .....
An şcolar:
Clasa: Cf *Programei şcolare* aprob prin *OM*: .....
Disciplina:

PLANIFICARE SEMESTRIALĂ A ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE
(SEMESTRUL: .....)

Avizat
Responsabil catedra
.....

Avizat
Director
.....

Nr crt	**Compe-tențe specifi-ce**	**Unitatea de învăţare**	**Detalieri de conținut**	**Nr. ore**	**Perioada / săptămâna**	**Resurse materiale şi procedurale**	**Modalitatea de evaluare**	**Observații**
	- *aceste rubrici se completează cu datele precizate în planificarea anuală şi programa şcolară;* - *competențele specifice sunt indicate prin numărul criterial*			- *se indică numărul de ore necesar parcurge*	- *se consemnează intervalul de zile din săptămână*	- *se enunță mijloacele de învățământ (resurse materiale) care ajută ș predarea-*	- *se stabilesc modalitățile (forme, metode de evaluare) prin care se*	- *se menționează schimbările care pot interveni sau au intervenit*

	corespunzător programei şcolare şi în corespondenţă cu planificarea anuală a disciplinei; - *unităţile de învăţare sunt corelate cu succesiunea lecţiilor (detalieri de conţinut), acestea respectând structura stabilită în planificarea anuală.* - *se recomandă ca, la sfârşitul fiecărei unităţi de învăţare, să se impună câte o activitate de evaluare*	*rii conţinutului tematic cuprins în fiecare unitate de învăţare.*	*care corespunde activităţii planificate.*	*învăţarea-evaluarea lecţiei planificate;* - *se precizează metodele şi procedeele dominante necesare pentru formarea şi dezvoltarea competenţelor propuse.*	*realizează evaluarea (de obicei la sfârşitul fiecărei unităţi de învăţare .*	*în planificarea activităţi;* - *se precizează aspecte care se referă la organizarea în condiţii deosebite a activităţii de predare-învăţare-evaluare, la modalitatea de evaluare, la utilizarea anumitor resurse materiale.*

MODELUL NR. 4.

Profesor diriginte:

Cf *Programei şcolare* aprob prin O.M.: .....

An şcolar:

Clasa: Nr. înregistrare...../ .....

PLANIFICARE SEMESTRIALĂ A ACTIVITĂȚII EDUCATIVE (CONSILIERE ȘI ORIENTARE)
SEMESTRUL: .....

Avizat
Responsabil Comisia diriginților

Avizat
Director

Nr. crt.	Modulul şi submodulul	Conținuturi (teme)	Competenţe specifice	Nr. ore	Perioada / săptămâna	Resurse materiale şi procedurale	Modalități de evaluare	Observații
	- *se numesc modulele şi submodulele care vor fi parcurse, acestea fiind în concordanț*	- *se indică temele activităților aferente modulelor şi submodule-lor.*	- *se completează cu numărul criterial care corespunde competenţe lor specifice precizate în*	- *se indică numă-rul de ore nece* - *sar parcur-*	- *se consemnează intervalul de zile din săptămână care corespunde*	- *se enunță mijloacele de învățământ (resurse materiale) care ajută la predarea-învățarea-*	- *se stabilesc modalități le (forme, metode de evaluare) prin care se*	- *se menționează schimbările care pot interveni sau au intervenit*

	ă cu planificarea anuală, respectiv programa şcolară.		*programa şcolară şi planificarea anuală a disciplinei.*	*gerii conţinutului tematic cuprins în submodule.*	*activităţii planificate.*	*evaluarea lecţiei planificate;* - *se precizează metodele şi procedeele dominante necesare pentru formarea şi dezvoltarea competenţelor propuse.*	*realizează evaluarea (de obicei la sfârşitul fiecărui modul .*	*în planificarea activităţi;* - *se precizează aspecte care se referă la organizarea în condiţii deosebite a activităţii de predare-învăţare-evaluare, la modalitatea de evaluare, la utilizarea anumitor resurse materiale.*

MODELUL NR. 5.

PROIECTAREA UNITĂŢII DE ÎNVĂŢARE .....

(*se precizează denumirea unității de învățare în concordanță cu Planificarea anuală şi cea semestrială)*

Profesor:
Disciplina:
Clasa:
Nr. ore: (*necesar parcurgerii acestei unități de învățare*):

Nr. crt.	**Conţinut tematic (detalieri de conținut)**	**Compe-tenţe specifice**	**Activități de învățare**	**Resurse**		**Nr. ore**	**Data**	**Modali-tăți de evalua-re**	**Observați i**
				Procedurale	**Materiale**				
	- se menționea-ză conținu-turile (subtemele) care explicitează	- se precizează numărul criteria care corespunde competențe-lor vizate în aceste	- se indică activitățile desfășurate de elevi cu scopul dezvoltării cunoașterii;	- se precizează metodele și tehnicile de predare-învățare-evaluare potrivite	- se menționea-ză instru-mentele de învățare și alte mij-loace de învățământ	- se indică număr -ul de ore necesa r parcur-	- se preci-zează interva -lul orar în care se desfă-	- se enunță metodel, instru-mentele sau modali-tățile de	- se precizea-ză situațiile speciale care vor influența activități

	ă anumite parcursuri subsumate unității de învățare respective.	parcursuri didactice și care sunt numite în programa școlară.	-se selectează dintre tipurile de activități recomandate de programa școlară (dacă este cazul) sau se precizează acele activități care contribuie la formarea și dezvoltarea competențelor propuse.	pentru formarea și dezvoltarea competențe-lor.	care facilitează atingerea finalităților propuse.	gerii conținu-tului planifi-cat.	șoară parcur-surile didac-tice.	evaluare utilizate.	-le propuse.

În activitatea de practică pedagogică, studentul are posibilitatea să confrunte cunoștințele dobândite prin activitățile de curs și seminar desfășurate la disciplinele *Pedagogie* și *Didactica specialității*, respectiv *Didactica dezvoltării domeniului*, cu forma și conținutul documentelor școlare specifice învățământului preuniversitar și superior. Această confruntare devine eficientă pentru student, dacă analiza documentelor respective este orientată de un set de criterii de observații și reflecții.

Studenții aflați în practică pedagogică realizează astfel de analize a documentelor școlare din unitatea de învățământ la care au fost repartizați, fiind interesați să surprindă implicit relevanța lor pentru exercitarea profesiunii didactice. Pentru a simplifica activitatea studenților în această direcție, propunem mai jos o fișă de reflecție care poate fi aplicată oricărui document școlar ales pentru a fi analizat.

APLICAȚIE:

Selectați un document curricular sau managerial și realizați o analiză a acestuia, respectând direcțiile de observație și interpretare propuse în următorul instrument didactic.

FIŞA DE ANALIZĂ A DOCUMENTULUI
…….

(se precizează denumirea documentului şi se ataşează documentul ales)

Tipul documentului*:* …….. *(se precizează categoria din care face parte documentul ales)* **Autor (i): …….** (*se numeşte persoana / instituţia / consiliul care a elaborat acest document)* **Anul elaborării: …….** **Avizare / aprobare *:* …….** *(se precizează modalitatea prin care a intrat acest document în aplicare, conformitatea acestuia cu o hotărâre ministerială, dacă este cazul)*	
1.	**Caracterul şi structura documentului:** **……** - *se menţionează dacă documentul supus analizei este oficial şi obligatoriu;* - *se indică părţile componente ale documentului, elementele sale principate, titlurile, capitolele şi subcapitolele conţinute; pentru fiecare din aceste componente se menţionează scopul conceperii sale, relaţia cu întregul;* - *se pot preciza şi alte aspecte legate de caracterul şi structura documentului, aşa cum consideră necesar studentul.*

2.	**Utilitatea documentului în pregătirea şi desfăşurarea activităţii de învăţare:** **.....** - *se prezintă importanţa documentului pentru organizarea, desfăşurarea şi evaluarea activităţii didactice desfăşurate la clasa de elevi / grupa de studenţi sau a întregii activităţi din şcoala / facultatea / universitatea respectivă;* - *pot fi menţionate aspecte care se referă la planificarea activităţilor de predare-învăţare-evaluare / activităţilor de curs şi seminar, aspecte care ajută la înţelegerea şi respectarea specificului activităţii din şcoala / facultatea / universitatea respectivă, aspecte care încurajează şi orientează formarea şi dezvoltarea competenţelor elevilor / studenţilor, care permit derularea în bune condiţii a diferitelor tipuri de activităţi din această unitate de învăţământ, etc.*
3.	**Posibilitatea valorificării creativităţii didactice prin intermediul documentului:** **.....** - *se explică utilitatea documentului din perspectiva creativităţii didactice;* - *referirile pot să vizeze acele aspecte care încurajează şi permit manifestarea creativităţii profesorului în demersul instructiv-educativ pe care îl planifică şi îl organizează;* - *creativitatea didactică reprezintă manifestarea „libertăţii de intervenţie" a profesorului în conceperea şi derularea activităţii de predare-învăţare-evaluare. Această libertate este necesară pentru adaptarea intervenţiei psihopedagogice la sintalitatea colectivului de elevi / studenţi, la particularităţile de vârstă şi individuale ale acestora, la nevoile şi aşteptările comunităţii locale, ale părinţilor, ale şcolii / facultăţii / universităţii şi ale*

	societății în general.
4.	**Alte aspecte considerate relevante de student:** **.....** - *se menționează alte aspecte decât cele solicitate în criteriile de analiză de mai sus;* - *studentul prezintă acele informații pe care le-a cules din analiza documentului respectiv și le explică utilitatea din perspectiva activității didactice pregătite și desfășurate de profesor.*

2. 2. Aspecte ale nivelului de dezvoltare şi manifestare a elevului / studentului din învăţământul liceal, postliceal şi superior

2.2.1. Particularităţi psiho-afectiv-comportamentale ale vârstei adolescenţei

Particularităţile de vârstă şi individuale ale elevilor / studenţilor constituie realitatea fizică, psihică, afectivă şi comportamentală asupra căreia se va interveni psihopedagogic, cu mijloace educative, în vederea lărgirii şi aprofundării cunoaşterii, a realizării integrării sociale şi a formării şi specializării profesionale.

Cunoaşterea şi respectarea aspectelor specifice dezvoltării fizice şi psihice ale adolescenţilor reprezintă o îndatorire profesională, dar şi o necesitate pentru organizarea şi desfăşurarea activităţii didactice în licee, şcoli postliceale şi facultăţi. În acest sens, întregul demers instructiv-educativ din unitatea de învăţământ se adaptează la particularităţile de vârstă ale educabililor, dar şi la potenţialul individual al fiecăruia în parte, fapt care contribuie la eficientizarea învăţării şcolare şi universitare şi, prin urmare, la succesul şcolar, profesional şi social.

În timpul practicii pedagogice, studenţii demonstrează cunoaşterea acestor particularităţi de vârstă, precum şi deţinerea capacităţii de a le respecta şi valorifica în activităţile pe care le organizează şi le desfăşoară în unitatea de învăţământ în care au fost repartizaţi. Pentru a veni în ajutorul studenţilor care desfăşoară practica pedagogică în licee, şcoli postliceale şi facultăţi, propunem o evidenţiere a aspectelor esenţiale care definesc dezvoltarea şi maturizarea elevilor şi studenţilor în conformitate cu specificul vârstei. Prin intermediul acestor aspecte, sperăm să oferim studenţilor repere de înţelegere a particularităţilor fizico-psiho-comportamentale ale adolescenţilor şi implicit de adaptare a activităţii didactice la acest tip de particularităţi.

În general, perioada adolescenților se caracterizează prin trei categorii de trăsături[14]:

a. *integrarea complexă și activă în viața socială* - această componentă se referă la dezvoltarea conștiinței de sine, la afirmarea propriei personalități și integrarea treptată a tânărului în valorile vieții;

b. *dezvoltarea intensă a personalității* fapt care duce la cristalizarea concepției despre lume, la clarificarea și intensificarea stabilirii idealurilor, la lărgirea încorporării de conduite adulte și la îmbogățirea lor;

c. *complexa dezvoltare a dimensiunilor cognitive, afective și volitionale* - în această perioadă se atinge maturitatea intelectuală, cu disponibilul ei complex de modele ideo-verbale, a căror utilizare are loc în condiții curente[15]; acum se dezvoltă cel mai mult funcțiile psihice de recepție şi de prelucrare a informațiilor; astfel, spre exemplu, în procesul însușiri noțiunilor se constituie şi se dezvoltă sisteme de a raționa interogativ, problematizat, capacități operaționale intelectuale cu exigente față de exactitatea, probitatea şi succesiunea logică a expunerii.

Din perspectiva reformei curriculare, perioada adolescenței este corelată cu nivelul de educație[16] în care accentul este pus pe *aprofundarea achizițiilor* acumulate până acum, pe continuarea pregătirii în profilul şi specializarea alese și *pe specializarea pregătirii* în vederea construirii unei cariere profesionale. Așadar, procesul instructiv-educativ desfășurat în licee, școli postliceale și facultăți are în atenție formarea şi dezvoltarea competențelor cognitive, socio-culturale și de comunicare referitoare la:

- relaționarea informațiilor din domenii înrudite ale cunoașterii;
- integrarea activă în diferite grupuri sociale;

---

[14] Ștefan Zisulescu, *Adolescența*, București, 1971. Adolescența a fost numită, pe scurt, „vârsta prieteniei trainice, bazată pe comunitatea de preocupări, idei, convingeri, sentimente şi năzuințe", cf. Victor Oprescu, *Fundamentele psihologice ale pregătirii şi formării didcatice*, Craiova, 1999, p. 222.

[15] Ursula Șchiopu, Emil Verza, *Psihologia vârstelor*, București, 1981, p. 229.

[16] Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Iași, 2006.

- folosirea diferitelor limbaje specializate;
- manifestarea gândirii autonome şi a responsabilităţii faţă de integrarea socio-profesională;
- afirmarea unei atitudini pozitive şi responsabile faţă de acţiunile personale cu impact asupra mediului social şi construirea unei imagini pozitive asupra reuşitei personale;
- exersarea imaginaţiei şi a creativităţii ca surse ale unei vieţi personale şi sociale de calitate;
- luarea unor decizii adecvate în contextul mobilităţii condiţiilor sociale şi profesionale;
- înţelegerea şi utilizarea metodelor de funcţionare a societăţii şi de schimbare socială.

Orice intervenţie pedagogică la nivelul clasei de elevi / grupei de studenţi se proiectează şi se desfăşoară luând în consideraţie particularităţile de vârstă ale educabililor vizaţi. Realitatea şcolară / universitară impune, în aceeaşi măsură, recunoaşterea existenţei unor diferenţe bio-psiho-sociale între elevi / studenţi, fapt care susţine necesitatea *tratării diferenţiate* a acestora. Prin urmare, profesorul îşi va desfăşura activitatea didactică la clasă / curs / seminar / lucrări practice respectând, valorificând, particularităţile de vârstă şi individuale ale elevilor / studenţilor săi.

2.2.2. Individualizarea activităţii didactice

Capacităţile, deprinderile, interesele, trăsăturile fizice, psihice şi comportamentale, ritmul şi strategiile de învăţare sunt câteva dintre formele prin care elevii / studenţii se deosebesc între ei. Aceste aspecte formează individualitatea elevilor / studenţilor, potenţialul propriu de formare.

În general, cunoaşterea particularităţilor individuale ale elevilor / studenţilor şi respectarea acestora în organizarea şi derularea activităţilor instructiv-educative reprezintă o preocupare constantă a profesorului, mai ales în ceea ce priveşte adaptarea instrumentelor de învăţare la realităţile individuale întâlnite. Scopul acestei adaptări este acela de a asigura accesul fiecărui elev / student la resursele de învăţare, indiferent de nivelul său de dezvoltare şi maturizare, dar şi să îl ajute pe educabil să îşi valorifice potenţialul fizico-psihic în procesul de învăţare şi să-şi cultive nevoia de a se instrui în mod permanent. Pentru aceasta, importante sunt

strategiile de adaptare a învățării, atât prin corelarea lor cu stilurile de învățare, cât și cu cele nouă tipuri de inteligență cunoscute[17]. Alături de tratarea diferențiată a elevilor / studenților integrați în categoria celor cu un nivel de dezvoltare și maturizare normale, școala / universitatea asigură, prin serviciile educaționale propuse, integrarea în grup a acelora care, fie nu ating acest nivel[18] (persoane cu CES, ca urmare a unor deficiențe de ordin intelectual, senzorial sau motric, și care pot fi supuse educației incluzive[19]), fie îl depășesc (*superdotații*[20], pentru care se impune îndeosebi dezvoltarea potențialului lor creativ).

Cunoașterea individualității educabililor și experiența didactică a profesorului asigură o bună adaptare a demersului instructiv-educațional la particularitățile individuale ale acestora, dar și o eficientă stimulare a dezvoltării potențialului de care aceștia dispun. Pentru că o astfel de activitate este dificil de realizat, propunem o scurtă exemplificare a câtorva modalități de adaptare educațională pe care studenții le pot folosi în timpul practicii pedagogice. În acest sens, prezentăm următorul tabel:

Nr. crt.	**Nivelul la care se realizează adaptarea**	**Exemple, sugestii practice, recomandări**
1	*Resursele și spațiul de învățare*	• materialul didactic utilizat în activitățile de predare-învățare-evaluare este selectat și conceput astfel încât să respecte particularitățile de dezvoltare și interesele elevilor / studenților

[17] Thomas Armstrong, *Multiple Intelligences in classroom*,1994; Howard Gardner, *Frames of mind. The theory of Multiple Itelligences*, 2009, 3rd edition, New York.
[18] Ioan Cerghit, *Sisteme alternative și complementare de instruire*, Bucureşti, 2002.
[19] Traian Vrăsmaş, (coord.), *Incluziunea şcolară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aspirații şi realități,* Bucureşti 2010.
[20] Yolanda Benito, *Copiii supradotați. Educație, dezvoltare emoțională şi adaptare socială*, Iaşi, 1993.

		(dimensiunea și formatul corpului de literă, culorile utilizate, lizibilitatea textului și a imaginilor, ilustrații, reprezentări grafice, simbolice și artistice; materialul de scriere, atractivitatea și actualitatea etc.); • resursele de învățare sunt diferite, realizate în mod diversificat și atractiv, astfel încât să permită și să încurajeze accesul tuturor elevilor / studenților la descoperirea și prelucrarea informației; • sarcinile de lucru sunt diferențiate în funcție de potențialul intelectual și experiența de învățare ale elevilor astfel încât acestea să permită realizarea progresului în învățare a fiecărui elev / student, fără a se ajunge, în acest mod, la o discriminare negativă; • adaptarea funcțională a spațiilor de învățare, răspunzând nevoilor de ordin fizic al elevilor / studentului; timpul și modalitatea de studiu şi de rezolvare a sarcinilor pot fi diferențiate în funcție de specificul dezvoltării fiecărui elev / student în parte.
2	*Organizarea activității*	• activitățile pot fi planificate, organizate și individualizate în concordanță cu nevoile de

	instructiv-educativ formale și nonformale	dezvoltare ale fiecărui elev / student în parte; • profesorul poate organiza consultații individuale, programe de pregătire suplimentară, de recuperare sau ameliorare (pentru elevii care prezintă dificultăți de învățare), programe de aprofundare și dezvoltare (pentru cei cu capacități și înclinații superioare), cluburi de cultură, de lectură sau de știință etc. • toți elevii / studenții trebuie implicați în astfel de programe, respectându-se particularitățile individuale ale acestora, precum și în activități extrașcolare care le va insufla încrederea în posibilitatea comunicării prin mișcare, muzică, culoare etc. • pornind de la cunoașterea potențialului individual, al înclinațiilor și intereselor fiecărui elev / student, profesorul organizează contexte de învățare în care aceste particularități se pot dezvolta.
3.	*Atitudini și comportamente*	• tratarea diferențiată a elevilor / studenților nu este justificată în fața acestora prin prisma potențialului individual; este bine să se evite insistarea asupra diferențelor dintre elevi / studenți pentru a se evita astfel întărirea prejudecăților și a

		etichetării; • elevii / studenții sunt observați sistematic de către profesorii lor (care le sunt interesele, aptitudinile, tipurile de inteligență, tipul problemelor întâmpinate în învățare, nivelul de motivare pentru activitate etc.).
6.	*Strategii didactice*	• propunerea de exerciții de comunicare individuală a emoțiilor dezvoltate după o secvență de învățare, de verbalizare a propriilor realități emoționale, de reflecție asupra schimbărilor de ordin cognitiv, afectiv, comportamental și atitudinal; • propunerea de exerciții de reflecție prin care elevii / studenții sunt obișnuiți să gândească asupra lucrului făcut sau a sentimentelor trăite astfel încât își vor îmbogăți experiența de viață, ca bază a viitoarei lor învățări; • construirea strategiilor didactice care să contribuie la dezvoltarea caracterului fiecărui elev / student, dar mai ales a sensibilității acestuia.

Tabel: *Modalități de adaptare educațională la nevoile individuale de educație a elevilor*

Pe toată durata practicii pedagogice, studenții sunt implicați în acțiuni de natură psihopedagogică în vederea obținerii informațiilor care individualizează elevul / studentul și care contribuie la caracterizarea psiho-pedagogică a acestuia.

Identificarea și interpretarea acestor elemente care definesc potențialul individual, interesele și așteptările elevului / studentului se realizează în mod organizat și sistematic, în conformitate cu metodele de analiză specifice domeniului psihopedagogic.

2.3. Observarea şi caracterizarea psihopedagogică a elevului / studentului

2.3.1. Repere psihopedagogice privind activitatea de observare şi caracterizare a elevului / studentului

În general, activitatea didactică valorifică potențialul de formare și experiența elevului / studentului astfel încât să asigure, prin dezvoltarea lor, succesul școlar și profesional al acestuia. În acest scop, profesorul aplică diferite strategii de culegere, consemnare și interpretare a informațiilor psihopedagogice, necesare atât pentru a caracteriza elevul / studentul în cauză, cât și pentru a respecta, în demersul său instrucțional, particularitățile individuale ele acestuia.

Caracterizarea psihopedagogice a elevului / studentului este o activitate complexă și plină de responsabilitate pentru care viitorul profesor se pregătește din timp. Pregătirea practică pentru profesiunea didactică presupune dezvoltarea capacităților viitorului profesor de a realiza, în condiții reale, observații și caracterizări psihopedagogice asupra elevilor / studenților. În acest sens, practica pedagogică este orientată către identificarea și analiza particularităților educabililor în vederea adaptării procesului de învățare la elementele particulare de dezvoltare și maturizare ale acestora.

În activitatea de observare psihopedagogică a elevului / studentului, importante sunt următoarele acțiuni:

- selectarea și aplicarea *metodelor și tehnicilor de observație* și analiză a elevului / studentului (astfel de metode și tehnici pot fi următoarele: observația sistematică, conversația, analiza

produselor elevului / studentului, analiza documentelor şcolare, chestionarea, ancheta);

- precizarea contextului aplicării acestora, *împrejurările* şi *condiţiile* de aplicare a metodelor şi tehnicilor de observaţie şi analiză (în timpul activităţii de predare, în timpul recreaţiei, în afara programului şcolar, în timpul evaluării scrise etc.);
- prezentarea conţinutul celor constatate (*prezentarea faptei*);
- identificarea şi propunerea de *măsuri educative* care pot contribui la ameliorarea / dezvoltarea celor constatate (aceste propuneri de intervenţie sunt determinate de cele constatate după aplicarea metodelor şi tehnicilor de observaţie şi analiză, respectiv constatarea faptelor).

Cunoaşterea psihopedagogică a elevului / studentului implică i analiza următoarelor aspecte:

a. *Mediul de proveniență* (familial, cultural, social, etnic, economic). Informaţiile aferente acestui criteriu de observaţie şi analiză sunt reprezentate de următoarele aspecte:
   - structura familiei (părinţi, fraţi, surori, nume şi prenume lor, profesia / ocupaţia, locul de muncă);
   - condiţii de viaţă şi de muncă oferite de familie, atmosfera şi climatul educativ din familie;
   - implicarea copilului în viaţa familiei.

b. *Particularităţi fizice şi starea de sănătate:*
   - nivelul de dezvoltarea fizică;
   - boli de care a suferit sau / şi de care suferă în prezent (denumire, forme de manifestare, traumatisme).

c. *Profilul psihologic:*
   - structura psiho-comportamentală a elevului (procesele psihice de cunoaştere**,** însuşiri psihologice ale personalităţii elevului, priceperile şi deprinderile intelectuale şi practice, afectivitatea şi motivaţia de muncă intelectuală);
   - nivelul de inteligenţă;
   - aptitudini;
   - stilul de muncă intelectuală;

- conduita la lecții: modul de pregătire pentru lecție, participarea la activitatea didactică şi educativă, atitudinea la oră;
- latura afectiv-emoțională;
- conduita şi activitatea în colectiv: modul de participare la viața colectivului, rolul în colectiv, aprecierea de către colectiv, atitudinea față de aprecierea colegilor, atitudinea față de evaluarea şcolară;
- trăsături de personalitate;
- temperament;
- trăsături dominante de caracter (positive, negative).

d. *Performanțe / dificultăți şcolare şi extraşcolare*:
   - rezultate la şcoală (discipline, premii, diplome, anul obținerii lor, dificultăți de învățare şi rezultate slabe, discipline la care se poate instala eşecul şcolar);
   - activitate extraşcolară (participări, tematică, titluri, diplome, premii obținute, interes pentru astfel de activități);
   - aspirații şcolare şi profesionale ale elevului;
   - aspirații şcolare şi profesionale ale părinților.

e. *Activitatea şi conduita elevului în şcoală şi în afara ei.*

APLICAȚIE:

Realizați observații de natură psihopedagogică asupra elevului / studentului şi analizați datele obținute. Vă recomandăm să respectați ***Fişa de observație şi caracterizare*** *redată de mai jos*[21].

[21] Fisa de observație şi caracterizare a elevului / studentului este prelucrată după modelul propus de Andrei Barna, *Îndrumar pentru practică pedagogică,* Galați, 2004.

2.3.2. FIŞA DE OBSERVAȚIE ŞI CARACTERIZARE A ELEVULUI / STUDENTULUI

Date de identitate ale elevului / studentului observat:
Nume și prenume:
Data și locul naşterii:
Domiciliu:

Date despre familia elevului / studentului observat:
Mama:
Tata:
Frați / surori:

Date despre starea de sănătate a elevului / studentului observat: (boli cronice, deficiențe fizice, de vedere, mentale, de vorbire, intelectuale etc.):

Date privind orientarea şcolară şi profesională a elevului / studentului observat (orientarea, cum s-a realizat, influența școlii, părinților, anturajului în această direcție):

În Fișa de observație și caracterizare a elevului / studentului se consemnează doar faptele semnificative din punct de vedere psihopedagogic și relevante pentru personalitatea elevului.

Mediul de observaţie (clasă, şcoală, familie, societate) şi tehnica de culegere a informațiilor	**Prezentarea faptei şi a sursei**	**Interpretarea psihopedagogică a faptei observate**	**Măsuri şi rezultate în timp**
Pentru completarea acestei seçiuni, studentul poate aplica metode de investigație cu care s-au familiarizat în cadrul disciplinei Psihologie. *Dintre aceste metode amintim următoarele:* ***analiza documentelor şcolare, observația, ancheta, convorbirea*** *(cu elevul, cu colegii de clasă, cu profesorul-diriginte şi cu ceilalți profesori, cu părinții),* ***chestionarul, conversația, analiza produselor activității elevului*** *etc.*	*Prin intermediul metodelor de investigație, studentul obține date care îi permit să prezinte anumite fapte.* *Printre aceste fapte vor fi consemnate atât cele pozitive, cât şi cele considerate negative şi care trebuie împiedicate să se dezvolte, trebuie atenuate / remediate.*	*Această rubrică se completează după ce s-au acumulat mai multe date care permit formularea unor concluzii.*	*Se pot face referiri la direcțiile de dezvoltare a trăsăturilor psihice şi de personalitate ale elevului / studentului observat, în funcție de care vor fi propuse spre aplicare diferite modalități de lucru cu acesta în vederea optimizării evoluției lui.* *Propunerile de măsuri trebuie să aibă la bază un material variat şi suficient de informații privind cunoaşterea particularităților individuale ale elevului*

CAPITOLUL III

ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE FORMALE ŞI NONFORMALE

3.1. Observarea şi analiza activităților instructiv-educative

Participarea studentului la activitățile instructiv - educative desfăşurate pe perioada practicii pedagogice asigură dezvoltarea capacităților acestuia de a observa, consemna şi analiza modul de concepere, de organizare şi desfăşurare a acestor activități, precum şi relevanța lor psihopedagogică.

Observarea şi analiza activităților didactice desfăşurate în şcoală şi în afara acesteia reprezintă pentru student o componentă importantă a pregătirii sale profesionale, care îi permite:

- să se familiarizeze cu contextul psihopedagogic concret în care va proiecta şi susține activități de predare-învățare-evaluare; cunoscând nivelul de pregătire teoretică şi practică a educabililor, experiența lor directă şi disponibilitatea pentru învățare, ambianța socio-afectivă şi motivațională specifică colectivelor şcolare / universitare, studentul îşi va adapta demersul didactic astfel încât să le determine progresul în învățare;
- să obțină modele de conducere a clasei de elevi / grupei de studenți, în vederea optimizării învățării şi a relaționării sociale ale acestora;
- să urmărească modul de aplicare a diferitelor strategii didactice şi efectele lor asupra elevilor / studenților, posibilitățile şi nevoile de adaptare a metodelor şi tehnicilor de predare-învățare-evaluare, precum şi a mijloacelor de

învățământ astfel încât să asigure individualizarea și eficientizarea învățării;

- să surprindă demersul propunătorului activității instructiv-educative asistate de a atinge obiectivele lecției și de a le asigura dimensiunea lor formativă;
- să realizeze observații în spirit colegial și constructiv asupra activităților asistate și să formuleze sugestii privind modalitățile de optimizare a activităților instruciv-educative;
- să reflecteze asupra celor observate și consemnate în vederea îmbunătății propriei activități didactice.

În vederea orientării activității de observare a lecțiilor asistate, propunem un set de criterii în funcție de care studentul va observa și analiza din perspectivă socio-pedagogică oricare demers instructiv sau educativ la care asistă. Aceste criterii pot fi organizate cu ajutorul instrumentului didactic[22]**,** pe care o redăm mai jos.

[22] O grilă de evaluare a lecției în învățământul preuniversitar, mult mai detaliată, este propusă în Constantin Cucoș, *Pedagogie*, ed. II, Ed. Polirom, Iași, 2006, pp. 322-325.

CRITERII DE OBSERVARE ŞI ANALIZĂ A ACTIVITĂȚII DIDACTICE DESFĂȘURATE

PE DURATA PRACTICII PEDAGOGICE

Unități şi subunități criteriale	Detalieri
1. Pregătirea lecției / activității a. Proiectarea activității didactice. b. Asigurarea resurselor material necesare desfășurării lectiei. c. Cunoașterea condițiilor generale de desfășurare a lecției proiectate.	• respectarea cerințelor metodice de proiectare didactică; corectitudinea formulării competențelor vizate de lecție / activitate, realismul lor, precum şi relevanța acestora pentru dezvoltarea elevilor / studenților; • stabilirea relației de corespondență între componentele activității didactice; • alegerea strategiei didactice în corelare cu competențele vizate și conținutul științific stabilit; • conceperea şi integrarea resurselor materiale; • gândirea modalităților de evaluare a elevilor / studenților și de asigurare a feed-back-ului pentru propunătorul activității.
2. Managementrul activității a. Realizarea finalităților propuse de lecție / activitate. b. Conținutul ştiințific. c. Realizarea lecției / activității proiectate.	• pregătirea clasei pentru activitate și captarea atenției elevilor / studenților pentru activitate / lecție; • comunicarea finalităților activității instructiv-educative propuse, corectitudinea, claritatea și relevanța lor; • modul de realizare a finalităților activității / lecției propuse; • corectitudinea ştiințifică și noutatea informațiilor,

	accesibilitatea şi atractivitatea conținutului științific, corelații inter- , intra- şi multidisciplinare; • valorificarea cunoştințelor anterioare în formarea conceptelor noi; • diferențierea sarcinilor de învățare pe niveluri de performanță a competențelor; • utilizarea strategiilor didactice care dezvoltă creativitatea şi gândirea critică, care încurajarea lucrului pe grupe și investigația personală; • claritatea explicațiilor şi formularea întrebărilor; • utilizarea mijloacelor de învățământ, caracterul stimulativ şi relevanța lor pentru procesul de învățare; • încadrarea în timp.
3. Interacțiunea şi competențele sociale a. Tipurile de relații cultivate în cadrul activității. b. Ambianța socioafectivă.	• încurajarea comunicării între elev / student - elev / student; • implicarea elevilor / studenților în desfăşurarea activității / lecției, prin participarea cu răspunsuri frecvente, spontane și inventive, prin formularea de întrebări, prin dezvoltarea dialogului cu profesorul, dar și cu colegii; • conducerea şi controlarea activității de învățare; • construirea dialogurilor utile, ingenioase, atractive; • cultivarea unui mediu de învățare pozitiv, încurajant,

	optimist și democratic.
4. Calități personale şi profesionale a. Comportament, relaționare. b. Ținută. c. Atitudine	• folosirea limbajului în mod corect şi adecvat; • ținută decentă, tonalitatea, intensitatea și modulația vocii; • folosirea adecvată a tablei; • vizibilitatea scrisului la tablă; • mimică și gestică normale, adecvate demersului educativ propus; • atitudine de profesionist în domeniul de speciali tate, dar și în educație; • relaționare pozitivă cu elevii / studenții.
5. Feed-back, evaluare, şi autoevaluare a. Realizarea feed-back-ului. b. Evaluarea activității elevilor / studenților; c. Autoevaluarea activității desfășurate de propunătorul ei.	• modul și gradul în care au fost atinse obiectivele lecției propuse; • modul în care s-a realizat feed-back-ului, dimensiunea sa constructivă; • modul de realizare a evaluării și participarea elevino / studenților la evaluare; • dezvoltarea la elevi / studenți a capacității de autoevaluare; • participarea propunătorului lecției / activității desfășurate la evacuarea acesteia.

3.2. Fișa de asistenţă la activitățile didactice

Pe parcursul desfășurării lecției / activității la care asistă, studentul consemnează observațiile pe care le obține, respectând criterile psihopedagogice de analiză a acesteia, toate datele fiind organizate într-o ***fişă de asistență***. Există mai multe modele de fișe de asistență, deosebirea între acestea fiind determinată de felul în care sunt concepute, mai mult sau mai puțin detaliate, de tipul de consemnare a datelor (descriptiv sau de selectare din cele prestabilite), fie de modul de construire a lor, fișa devenind în acest fel un instrument standardizat de analiză a unei activități didactice.

În continuare, propunem un model de fișă de asistență, pe care îl recomandăm studenților care desfășoară practica pedagogică în licee, școli postliceale și facultăți, oferind și reperele necesare completării acesteia. Acest model de fișă este potrivit pentru toate activitățile instructiv-educative la care studentul participă, atât la cele desfășurate în școală, cât și în afara ei, atât la cele proiectate și desfășurate de profesorul mentor, cât și la cele ale colegilor din grupa de practică.

FIȘĂ DE ASISTENȚĂ LA ACTIVITATEA DIDACTICĂ
NR.....[23]

Propunător / Profesor:
Data:
Clasa:
Disciplina:
Subiectul:
Tipul lecţiei:

Strategii dominante:

- s*e numesc tipurile de strategii utilizate mai mult în activitate (denumirea strategiilor reflectă metodele și procedeele de predare-învățare care o alcătuiesc);*
- *strategiile sunt comunicate studentului de către propunătorul activității înainte ca aceasta să înceapă*).

Obiectivele sau **Competențele lecției:**

- *se enunță obiectivele operaționale sau competențele derivate care au stat la baza proiectării activității;*
- *obiectivele sau competențele sunt comunicate studentului înainte de începerea activității.*

[23] Model adaptat după *Fișa de asistență* din *Dosarul documentelor de practică pedagogică D.P.P.D.-U.D.J.G.*

Desfăşurarea activităţii	**Observaţii personale, sugestii**
• *se completează cu informații privind desfăşurarea lecției;* • *se ordonează datele consemnate în funcție de verigile (momentele) lecției;* • *în observarea lecției la care participă, studentul se poate orienta cu ajutorul grilei de observare și analiză a activității didactice, acest instrument fiind prezentat mai sus.* ***Această coloană reprezintă în fapt o „fotografiere" a lecției asistate.***	• *datele consemnate în această coloană reflectă registul subiectivității observatorului.* • *pentru consemnarea lor, studentul poate folosi grila de observații propusă anterior.* ***Această coloană reprezintă impresiile lăsate studentului în urma celor observate pe parcursul desfăşurării lecției la care asistă.***

CAPITOLUL IV

PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE

4. 1. Repere pedagogice şi metodice privind proiectarea lecției

Proiectarea didactică este un proces deliberativ de anticipare a paşilor care vor fi parcurşi în realizarea predării, învățării şi evaluării activității didactice (stabilirea obiectivelor, conținutului, scenariului, strategiei şi a instrumentelor didactice şi a celor de evaluare, respectiv a relațiilor ce se stabilesc între toate aceste elemente).

Proiectul de activitate didactică reuşit este acel proiect care oferă o perspectivă completă asupra lecției, care respectă programa de învățământ, particularitățile de vârstă şi individuale ale elevilor şi facilitează formarea şi dezvoltarea de competențe.

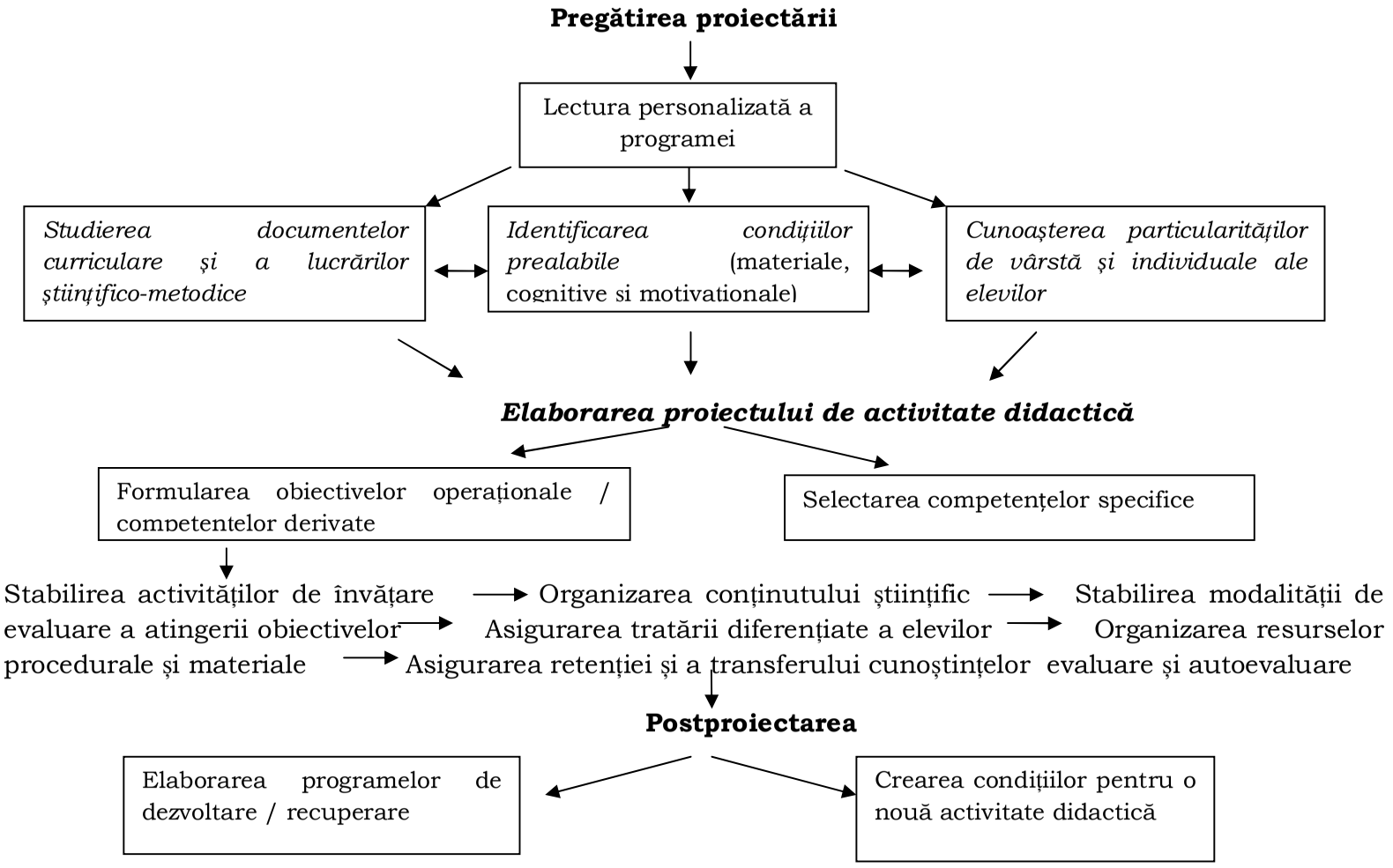
Pe durata practicii pedagogice studentul realizează, cu ajutorul profesorului mentor, activități de proiectare şi susținere de lecții. Această secvență a fost numită *practică demonstrativă,* deoarece, în cadrul ei, studentul este interesat să îşi valorifice competențele privind conceperea, proiectarea şi desfăşurarea de activități instructiv-educative în unitatea de învățământ la care a fost repartizat.

Pentru student, demersul privind proiectarea activității didactice este dificil, în pofida experienței cognitive dobândite prin parcurgerea conținuturilor aferente disciplinelor *Pedagogie* şi *Didactica specialității.* Responsabilitatea elaborării proiectului de activitate didactică şi de susținere a lui la clasa de elevi / grupa de

studenți revine studentului, chiar dacă acesta este sprijinit, în acest sens, de profesorul mentor și de coordonatorul de practică. Prin urmare, pentru a asigura studentului succesul în activitatea de proiectare didactică, propunem mai jos un set de repere pedagogice și metodice privind gândirea, organizarea și proiectarea de activități instructive și educative.

Un posibil algoritm al proiectării activităților didactice[24] poate fi redat cu ajutorul schemei de mai jos, în care operațiile propuse solicită studentul să reflecteze asupra lor și să caute soluții pentru aplicarea lor în concordanță cu condițiile de practică întâlnite în unitatea de învățământ la care își desfășoară activitatea de practică.

[24] Model adaptat după Ioan Jinga, Ion Negreț, *Învățarea eficientă*, București, Editura Editis, 1994 și Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 2006, p. 326.

Pregătirea proiectării
Lectura personalizată a programei
Studierea documentelor curriculare și a lucrărilor științifico-metodice
Identificarea condițiilor prealabile (materiale, cognitive si motivationale)
Cunoașterea particularităților de vârstă și individuale ale elevilor
Elaborarea proiectului de activitate didactică
Formularea obiectivelor operaționale / competentelor derivate
Selectarea competențelor specifice
Stabilirea activităților de învățare → Organizarea conținutului științific → Stabilirea modalității de evaluare a atingerii obiectivelor → Asigurarea tratării diferențiate a elevilor → Organizarea resurselor procedurale și materiale → Asigurarea retenției și a transferului cunoștințelor evaluare și autoevaluare
Postproiectarea
Elaborarea programelor de dezvoltare / recuperare
Crearea condițiilor pentru o nouă activitate didactică

Prin urmare, activitatea de proiectare didactică presupune parcurgerea următoarelor trei mari etape:

1. *Pregătirea proiectării activității didactice* sau etapa de a*naliză a condițiilor prealabile și a relevanței lecției propuse*. În această etapă sunt identificate aspectele care vor contribui la eficientizarea activității propuse: interesele elevilor / studenților și motivația lor pentru învățare, capacitățile de lucru intelectual, cunoştinţele anterioare, caracteristicile psihosociale şi comportamentale ale clasei, ale elevilor / studenților și ale fiecăruia în parte, mediul de învățare.

2. *Elaborarea proiectului* în conformitate cu cerințele metodice care vizează activitatea de proiectare didactică.

3. *Activitatea de postproiectare* este etapa care corespunde a*nalizei diagnostice a situației generate de aplicare a proiectului de lecție*. În această etapă se culeg informațiile în funcție de care se pregătește proiectarea viitoarei activități didactice.

În completarea acestei scheme, propunem detalierea aspectelor prezentate cu evidențierea **operaţiilor** care stau la baza **proiectării activității didactice**, așa cum se poate observa în următorul tabel[25]:

Nr. crt.	**Etapele proiectării lecției**	**Operaţii de realizat**
1.	**Precizarea obiectivelor educaţionale** ale activității didactice	• Stabiliți precis ce va şti să facă fiecare elev la sfârşitul activității. • Verificați dacă ceea ce ați stabilit este ceea ce trebuia realizat, confruntându-vă cu programa de învățământ şi precizând performanțele minime aşteptate.

[25] Model prelucrat după Simona Alecu, în Barna, Andrei, Alecu, Simona, Caciuc, Viorica, *Îndrumar pentru activitățile practic-aplicative la disciplinele pedagogice*, Editura Fundației Universitare „Dunărea de Jos”, Galati, 2004.

		• Verificați dacă obiectivele stabilite sunt realizabile în timpul pe care îl aveți la dispoziție.
2.	**Analiza resurselor educaţionale** de care dispuneți pentru a realiza activitatea	• Stabiliți conținutul esențial al activității. • Diferențiați instruirea în funcție de capacitățile de învățare existente în clasă. • Stabiliți sarcini pentru fiecare obiectiv de învățare cu „țintă" pe fiecare obiectiv operațional urmărit şi diferențiați-le peste nivelul minim de performanță.
3.	**Elaborarea strategiei educaţionale** potrivite pentru a realiza obiectivele.	• Regăsiți „condițiile interne" ale învățării (tipuri de învățare adecvate, tipuri de motivație etc.). • Elaborați situații optime de învățare combinând metodele şi materialele pentru a amplifica eficacitatea lor didactică, oferind elevului „ocazii de învățare" a unor sarcini cu „ținta" pe obiective!
4.	**Evaluarea**, stabilirea unui sistem de evaluare (control) a eficienței activității pe care o veți realiza.	• Elaborați un test de evaluare a progresului învățării.

Tabel: *Operațiile proiectării activității didactice*

În desfășurarea lecției, evenimentele instrucționale se derulează respectând o anumită ordine, impusă de scopul didactic urmărit. Desemnate în literatura de specialitate ca *verigi*, *momente și secvențe didactice,* aceste etape ale lecției organizează și structurează programul de instruire. Preocupați de optimizarea instruirii, R. Gagne și L. Briggs propun ca soluție respectarea în conceperea activității didactice a următoarelor momente ale programului de instruire[26]:

- *captarea atenției* elevilor prin trezirea interesului acestora;
- *prezentarea obiectivelor* care vor fi atinse pe parcursul lecției;
- *reactualizarea* și performarea unor *capacități formate anterior*;
- *prezentarea* elementelor *noului conținut*;
- *dirijarea învățării*;
- *obținerea performanței*;
- *asigurarea feed-back-ului*;
- *evaluarea performanțelor obținute*;
- consolidarea *retenției și a capacității de transfer.*

Momentele enunțate mai sus, în funcție de intenția instructivă care determină conceperea lecției, pot primi denumiri diferite sau completări cu noi componente în structura lor de bază. O astfel de adaptare a evenimentelor instruirii, conform literaturii de specialitate, poate fi reprezentată de următoarea evidențiere a lor, pe care am însoțit-o cu o serie de acțiuni specifice fiecărui eveniment în parte.

- ***Moment organizatoric***:
  - pregătirea materialelor didactice și verificarea condițiilor necesare bunei desfășurării a activității didactice;
  - înregistrarea absenților;
  - pregătirea psihologică a elevilor / studenților prin crearea unei stări afectiv – emoționale favorabile desfășurării lecției.
- ***Verificarea cunoștințelor anterioare (și a temei, dacă este cazul):***

[26] Robert Gagne, Leslie Briggs, *Principii de design al instruirii*, EDP, Bucureşti, 1977, p. 138.

- verificarea, orală sau in scris, a noțiunilor dobândite în lecția anterioară;
- verificarea cantitativă și calitativă a temei (dacă este cazul);
- nu se recomandă ca verificarea cunoștințelor dobândite în lecția anterioară și dezvoltate, consolidate prin studiu individual și independent să păstreze aceeași ordine cu cea în care a avut loc predarea lor.

- ***Captarea atenției:***
  - asigurarea condițiilor psiho-afective necesare pentru înțelegerea și asimilarea noilor cunoștințe;
  - se poate realiza prin procedee variate: a) reactualizarea cunoștințelor asimilate anterior (numită *discuții pregătitoare*); b) sublinierea noutății temei; c) evidențierea utilității practice a celor care vor fi învățate etc.

- ***Anunțarea temei și a obiectivelor lecției:***
  - prezentarea temei lecției și a obiectivelor ei astfel încât elevii / studenții să conștientizeze importanța efortului personal depus în formarea / dezvoltarea competențelor pe care le propune lecția respectivă, precum și a responsabilității personale în învățare.

- ***Reactualizarea elementelor anterior învățate***
  - se reactualizează acele cunoștințe, priceperi și deprinderi considerate „ancore" pentru noua învățare;
  - se poate realiza prin conversație, observație, rezolvare de probleme etc.

- ***Dirijarea învățării***
  - realizarea noilor achiziții cognitive și psihomotrice stabilite în obiectivele propuse sau în competențele enunțate.

- ***Obținerea performanței***
  - probarea dobândirii de către elevii a capacităților vizate.

- ***Asigurarea conexiunii inverse***
  - oferirea de informații referitoare la atingerea obiectivelor lecției;

- permite adoptarea de măsuri privind reglarea / corectarea achizițiilor.

- ***Evaluarea performanței***
  - aplicarea probelor de evaluare pentru măsurarea gradului de atingere a obiectivelor propuse.

- ***Asigurarea retenției şi a transferului celor învățate***
  - fixarea, recapitularea, exersarea celor dobândite prin teme pentru acasă etc;.

Secvențele *obținerea performanței, asigurarea conexiunii inverse, evaluarea performanței, asigurarea retenției şi a transferului celor învățate* pot fi simplificate prin înlocuirea lor cu următoarele:

- ***Fixarea cunoştințelor***
  - consolidarea cunoștințelor dobândite prin utilizarea lor în contexte variate și exersarea priceperilor formate în situații diferite.

- ***Aprecieri verbale***
  - aprecierea rezultatelor învățării, a participării elevilor la lecție, a atitudinii acestora față de activitatea școlară, față de colegi, de sine și de profesor.
  - posibile criterii de evaluare: frecvența răspunsurilor, corectitudinea, inventivitatea lor etc.

- ***Tema pentru acasă***
  - indicarea temei pe care elevii o au de pregătit acasă;
  - tema poate lua forma exercițiilor, lecturii suplimentare, documentării suplimentare, reflecțiilor asupra unor probleme etc.

Secvențele didactice prezentate ajută la conceperea și proiectarea activității didactice, însă acestea vor fi ordonate și adaptate scopului și rezultatelor așteptate. În funcție de scop și obiective, lecțiile pot fi de mai multe tipuri. Pentru a orienta mai bine studentul în activitatea de proiectare didactică, propunem în tabelul de mai jos o prezentare sintetică a **tipologiei lecțiilor.**

Nr. crt.	TIPUL LECȚIEI	SCOP
1.	**Lecția de comunicare şi insuşire de noi cunoştințe** (de predare-învățare, de transmitere și însușire de noi cunoștințe)	• asimilarea şi dezvoltarea unor cunoştinte, formarea unor priceperi și deprinderi instrumentale și operationale, a unor atitudini intelectuale
2.	**Lecția mixtă (combinată)**	• verificarea gradului de înțelegere a cunoștințelor anterioare, urmată de asimilarea şi dezvoltarea de cunoștințe, capacități psihice instrumentale și operaționale
3.	**Lecția de recapitulare şi sistematizare**	• recapitularea și sistemati zarea cunoștințelor, pricepe rilor și deprinderilor, în vederea fixării și consoli dării lor prin reactualiza rea acestora și stabilirea unor corelații noi între cunoștințele anteriore
4.	**a) Lecția de formare de priceperi şi deprinderi** ***Variante***: - *lecții de inițiere, de lucrări aplicate;* - *lecții pe baza de exerciții aplicative;* - *lecții de muncă independentă bazate pe textul programat;* - *lecții practice în cabinetele școlare sau magazine de*	• formarea unor priceperi si deprinderi prin aplicarea cunoștințelor asimilate de elevi în activitatea lor independentă sau în lecția anterioară.

	prezentare / laboratoare; - *lecţii de lucru cu ajutorul fişelor;* - *lecţii de creaţie.*	
5.	**Lecţia de verificare şi apreciere (de evaluare)** ***Variante***: - *lecţie de verificare si apreciere a cunoştinţelor;* - *lecţie de verificare şi apreciere a priceperilor;* - *lecţie de verificare şi apreciere a cunoşşinţelor, priceperilor şi a deprinderilor.*	• evaluarea performanţelor elevilor ca urmare a efortului comun anterior depus de elevi, dar şi de profesor

Tabel: *Tipologia lecţiilor* (model adaptat după M. Ionescu, I. Radu, 2001 şi S. Cristea, 1997)

În conceperea şi proiectarea lecţiei, alegerea tipului de lecţie şi a momentelor didactice aferente acestuia reprezintă una dintre cele mai importante operaţii pe care trebuie să le realizeze profesorul. Însă, pentru reuşita lor, la fel de importante sunt toate celelalte operaţii specifice activităţii de proiectare şi pe care studentul le-a exersat în cadrul activităţilor de curs şi seminar la disciplinele *Pedagogie II* şi *Didactica specialităţii*.

O rezumare, oricât de succintă, a acestor aspecte este cu neputinţă de cuprins în această lucrare, deşi eficienţa lor ar fi semnificativă. De aceea, vom încerca să condesăm detaliile esenţiale care aparţin activităţii de proiectare didactică sub formă de recomandări. Studenţii sunt îndemnaţi să parcurgă următoarele

Recomandări[27] înainte de a trece la activitatea de proiectare a lecțiilor pe care le vor susține:

- activitatea instructiv-educativă supusă proiectării trebuie înțeleasă în contextul general al educației;
- proiectarea didactică este o acțiune continuă și sistematică în care creativitatea și respectarea cerințelor psihopedagogice și metodice de proiectare constituie principalele dovezi ale profesionalizării în cariera didactică; așadar nu poate exista un singur model de proiecte de activitate didactică;
- o lecție trebuie concepută din perspectiva dezvoltării învățării la elevi / studenți, concomitent cu stimularea motivației și a responsabilității acestora pentru învățare;
- înainte de a realiza proiectul activității didactice, este necesară consultarea programei de învățământ și a literaturii de specialitate;
- obiectivele lecției vizează comportamente observabile și măsurabile și se formulează corect gramatical, cu claritate și concizie, fiind concepute în sens realizabil;
- eficiența unei lecții este dată și de capacitatea acesteia de a se centra pe competențele elevilor / studenților, conținutul științific fiind subordonat acestei intenții pedagogice;
- respectarea operațiilor de proiectare permite adaptarea demersului didactic la situațiile specifice întâlnite în practică;
- este necesară utilizarea de strategii de predare – învățare – evaluare cât mai variate și adaptate diferitelor condiții interne şi externe de învățare;
- diversificarea resurselor de învățare astfel încât acestea să răspundă nevoilor diferite de învățare ale elevilor, să permită accesul egal la învățare;
- valoarea proiectului de activitate didactică determină valoarea acestei activități desfășurate la clasa de elevi / grupa de studenți;

[27] Aceste recomandări completează seria celor formulate în Alexandrache Carmen, *op. cit.*. care se adresau studenților interesați să efectueze practica pedagogică în învățământul gimnazial.

- proiectarea lecției / activității, indiferent de scopul propus, trebuie să pornească de la relevanța acesteia pentru pentru elev / student.

O altă problemă importantă a activității de proiectare didactică este legată de măsurarea și aprecierea învățării, respectiv de conceperea instrumentului aferent acestor operații (proba de evaluare). În elaborarea instrumentului de evaluare sunt respectate următoarele etape:

- identificarea şi precizarea obiectivelor;
- stabilirea conținuturilor din care se va susține testarea;
- stabilirea variantelor de itemi;
- elaborarea itemilor;
- organizarea testului (eşalonarea itemilor, prezentarea instrucțiunilor de lucru, precizarea timpului de execuție);
- cuantificarea testului (barem de corectare şi notare);
- aplicarea testului.

În cazul alegerii probei scrise, studentul va acorda o atenție specială formulării şi organizării itemilor. Pentru sprijinirea studentului în acest demers, amintim următoarea ordonare a itemilor:

1. **Itemi obiectivi** (cu răspunsuri închise):
   a. *cu alegere dual*ă (cu răspuns binar sau cu discriminare binară);
   b. *cu alegere multiplă* (cu discriminare multiplă);
   c. *de tip pereche* (de asociere);
   d. *de ordonare* (de așezare în prdine logică sau de clasificare).

2. **Itemi semiobiectivi** (cu răspunsuri deschise):
   a. *de completare*
      - de completare a unor propoziții neterminate
      - de completare a două sau mai multe lacune
      - de completare a unor lacune pe un desen;
   b. *cu răspuns scurt* (de reproducere, de calcul);
   c. *întrebare structurată*.

3. **Itemi subiectivi** (cu răspunsuri dezvoltate):

a. *rezolvare de probleme*;
b. *eseu liber*;
c. *eseu struturat.*

Un instrument de evaluare pentru disciplina Biologie este propus în Anexa 4. Pentru proiectarea unei lecții de evaluare, care își propune verificarea scrisă, măsurarea și aprecierea rezultatelor învățării la elevi, va propunem modelul de mai jos. În alegerea și organizarea itemilor din instrumentul propus pentru disciplina Geografie se remarcă itemi cu alegere multiplă, itemi cu răspuns scurt și eseul structurat.

PROIECT DIDACTIC

PROFESOR:
DATA:
DISCIPLINA: Geografie
CLASA: a XI-a
UNITATEA DE INVATAMANT:
SUBIECTUL: Populația, resursele și dezvoltarea lumii contemporane
TIPUL LECTIEI: evaluare

COMPETENTE SPECIFICE*:*

1. prezentarea în scris a aspectelor definitorii referitoare la populație, la resurse şi la dezvoltarea lumii contemporane, utilizând corect şi coerent terminologia specifică domeniului;
2. explicarea relațiilor observabile dintre ştiințe, tehnologie, populație, resurse şi dezvoltare, prin analiza unor sisteme şi structuri (teritoriale şi funcționale);
3. explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale şi umane (integrate).

COMPETENTE DERIVATE:

C.1. identificarea a cel mult 2 țări aparținând "Nordului dezvoltat" şi 2 țări aparținând "Sudului în dezvoltare"

C.2. prezentarea asimetriei economice şi demografice dintre "Nordul dezvoltat" şi "Sudul în dezvoltare", prezentand două deosebiri de natură economică și două deosebiri de natură demografică

C.3. explicarea noțiunilor geografice: explozia urbană, resurse naturale alternative, dezvoltare durabilă şi Indicele de Dezvoltare Umană

STRATEGIA DIDACTICĂ:

Metode şi procedee: conversația, instructajul verbal, exercițiul
Forme de organizare: frontal, individual
Resurse materiale: Fișe de lucru (Testul)

Numele Prenumele..... Casa: .....
Tema: .....

TEST LA GEOGRAFIE

S**ubiectul I.** **20 puncte**

Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect din enunțurile de mai jos:

1. Statul cu cea mai numeroasă populație este:
   a. Bangladesh b. China c. India d. S.U.A
2. În prezent, cel mai populat oraş al Terrei este:
   a. Ciudad de Mexico b. Moscova c. Sao Paulo d. Tokio
3. Secolul al XIX-lea a fost denumit secolul:
   a. cărbunelui b. petrolului c. industriei energetice d. siderurgiei
4. Statul cu cel mai mare PIB/ locuitor este:
   a. Canada b. Japonia c. Luxemburg d.SUA
5. Statul cu cea mai mare speranță de viață la naştere este:
   a. Anndora b. Japonia c. Luxemburg d. SUA

Subiectul II. **30 puncte**

Completați enunțurile de mai jos astfel încât acestea să fie adevărate.

1. La baza organizării Uniunii Europene se află şase membre fondatoare, acestea fiind: 6 puncte

a. .....
b. .....
c. .....
d. .....
e. .....
f. .....

2. Printre obiectivele U.E. se numără și următoarele două: 12 puncte

a. .....
b. .....

3. Două caracteristici economice ale politicii U.E. sunt: 12 puncte

a. .....
b. .....

Subiectul III. **40 puncte**

Realizați un text de aproximativ 2 pagini cu tema „Dezvoltarea lumii contemporane”, respectând următoarele cerințe:

- menționarea a câte 2 state care aparțin *„Nordului dezvoltat”,* respectiv *„Sudului în dezvoltare”;*
- precizarea a câte o resursă naturală nepoluantă cu potențial de folosire pentru cinci din oricare țară din aceste zone;
- formularea unui punct de vedere referitor la valorile PIB/loc. pentru una din statele din aceste zone, și susțineți-l cu două informații aflate în relație cauză-efect.

Notă:

Se punctează utilizarea limbajului de specialitate
Se acorda ***10 puncte din oficiu.***
*Timp de lucru****: 45 minute***

BAREM DE CORECTARE ŞI NOTARE

SUBIECTUL I (20 puncte)

Se acordă câte 5 puncte pentru fiecare răspuns corect. (5p. x 4 = 20 puncte).

SUBIECTUL II (30 puncte)

Se acordă:

1. câte 1 puncte pentru fiecare membru fondator al Uniunii Europene (1p x 6 = 6 puncte);
2. câte 6 puncte pentru menționarea obiectivelor U.E (6p x 2 = 12 puncte);
2. câte 6 puncte pentru menționarea caracteristicilor economice ale politicii U.E (6p x 2 = 12 puncte).

SUBIECTUL II (40 puncte)

Se acordă:

1. 4 puncte pentru utilizarea limbajului de specialitate;
2. câte 4 puncte pentru fiecare aglomerație urbană (4 p. x 4 =16 puncte);
3. câte 2 puncte pentru precizarea a câte unei resurse naturale nepoluante cu potențial de folosire întâlnită la cinci din oricare țări (2 p. x 5 =10 puncte);
3. 2 puncte pentru menționarea unui punct de vedere; 8 puncte pentru explicarea acestui punct de vedere pornind de la două informații aflate în relație cauză-efect. (10 puncte).

MATRICEA DE SPECIFICAȚIE

Subiectul	**Cunoaştere şi înţelegere**	**Aplicare şi analiză**	**Sinteză şi abstractizare**
I.	20 puncte	-	-
II.	10 puncte	-	20 puncte
III.	-	30 puncte	10 puncte
Total	**30 puncte**	**30 puncte**	**30 puncte**
Puncte din oficiu	**10 puncte**		
Total final	**100 puncte**		

Proiectarea didactică nu se referă exclusiv la pregătirea unei lecții / activități de predare-învățare-evaluare, ci ea presupune deopotrivă planificarea, organizarea şi desfăşurarea de activități extraşcolare sau extracurriculare, necesare în educarea elevilor / studenților (serbări, spectacole, cercuri, concursuri, simpozioane, consultații etc.), precum și a celor care urmăresc dezvoltarea parteneriatului dintre şcoală-familie, şcoală-comunitate etc. Asupra acestui aspect vom reveni în următorul subcapitol.

Reprezentând un mod particular de a valorifica particularitățile clasei de elevi / grupei de studenți și a potențialului fiecărui educabil în parte, proiectarea activității didactice nu va impune o formă unică de concretizare. Acesta este principalul motiv pentru care propunem, în următoarea secvență a lucrării de față modele de realizare a proiectului didactic. Subliniem încă o dată faptul că un proiect de activitate didactică este rezultatul cunoașterii și respectării cerințelor de ordin psihopedagogic, metodic și științific.

4. 2. Proiecte de activitate instructiv-educativă

Proiectul de lecție reprezintă un set de operații de anticipare a contribuției pe care activitatea didactică o aduce la pregătirea științifică și profesională a elevului / studentului, dar și un etalon în funcție de care se apreciază această contribuție. Așadar, a considera că se poate desfășura o activitate instructiv-educativă bună, fără a se concepe în prealabil un proiect bun, este o falsă impresie. La fel de falsă este și convingerea că este suficientă preluarea unui model de proiect didactic, considerat bun, asupra căruia se aplică modificări doar la nivelul conținutului științific. De aceea, recomandăm ca studentul să reflecteze asupra algoritmului proiectării pe lecții, gândind asupra etapelor, operațiilor și cerințelor metodice de proiectare didactică, aspecte surprinse la nivel sintetic în prezentarea realizată mai sus.

În conceperea și elaborarea proiectului de activitate didactică se pornește de la intenția pedagogică pe care profesorul o are în ceea ce privește competențele care vor fi formate și dezvoltate prin intermediul lecției. În general, proiectarea didactică folosește mai multe modele, esențial fiind ca acestea să fie adecvate situațiilor

individuale de învățare și să ducă la rezultate optime la nivelul învățării școlare și a relaționării sociale. Diferențele existente la nivelul formei proiectelor didactice nu se justifică doar din perspectiva creativității profesorului, ci ele se subsumează interesului general al acestora: dezvoltarea gândirii critice, învățarea prin activități reflexive, valorificarea creativității elevilor etc.

NOTA

Anexa 3 *propune câteva proiecte de activitate didactică pentru diferite domenii de specializare și pentru activitatea de consiliere și orientare școlară și profesională (diriginție).*

Aceste proiecte pot deveni modele pentru studenți, în funcție de care își pot orienta activitatea de proiectare.

Prelucrând propunerile oferite de literatura de specialitate, considerăm utilă prezentarea a trei strategii de proiectare a activităților didactice.

De reținut este faptul că aceste noi tendințe în proiectarea didactică se recomandă a fi aplicate cu multă atenție, deoarece ele reprezintă de fapt *strategii de organizare a învățării*. De asemenea, aceste propuneri se pot aplica *în cazul unei secvențe sau al mai multor secvențe didactice* din cadrul activității instructiv-educative și nu pentru întreaga lecție. Astfel, aceste tendințe pot fi combinate între ele în cadrul desfășurării lecției. În consecință, rigorile proiectării didactice prezentate în acest capitol nu se anulează și nici nu se modifică.

În consecință, nu trebuie uitat faptul că, indiferent de modalitatea de organizare a învățării, este necesar să fie păstrate structura de proiectare amintită anterior, verigile / momentele lecției prezentate, cu toate aspectele ce țin de specificitatea lor.

Subliniem că modelele de mai jos se înscriu în preocupările specialiștilor de a găsi cele mai potrivite și eficiente modalități de *dezvoltare a gândirii critice*. În continuare, vom prezenta aceste alternative de proiectate, în scop informativ. Pentru formarea competențelor de proiectare didactică, recomandăm studenților și profesorilor mentori să respecte Modelul de proiectare a activității didactice, schițat la sfârșitul variantelor de proiectare prezentate

Alternative de proiectare didactică – Varianta Nr. 1.

PROIECTAREA E-R-R (EVOCARE – REALIZAREA SENSULUI – REFLECȚIE)

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Data:
Propunător:
Şcoala:
Clasa:
Disciplina:
Subiectul:
Unitatea de învăţare:
Loc de desfăşurare:
Timp:

Obiective de referință sau **Competențe specifice:** (*se alege şi se completează conform alegerii făcute*)

Obiective operaţionale sau **Competențe derivate:** (*se alege şi se completează conform alegerii făcute*)

Strategia didactică:

Scenariul didactic:

- se realizează proiectarea lecției până la secvența la care se aplică această strategie de organizare a activității de învățare a elevilor / studenților;

- se indică secvența / momentul secvenței la care se aplică strategia E-R-R și se completează tabelul următor:

Cadrul învăţării	Semnificații și intenții	Aspecte cognitive şi metacognitive
Evocare	- evidențierea cunoștințelor deținute de elevi / studenți în legătură cu o problemă care urmează a fi învățată; -stimularea interesului, curiozității elevilor / studenților pentru temă.	- conştientizarea de către elevi a propriilor cunoştințe despre tema care va fi analizată, precum şi a eventualelor confuzii sau erori de cunoaştere; - reorganizarea cunoştințelor proprii într-o structură nouă, în urma confruntării cu experiența cognitivă a colegilor.
Realizarea sensului	- stabilirea contactului cu noile informații şi experiențe de învățare; - integrarea noilor cunoştințe în schemele cognitive deja formate.	- încurajarea elevilor / studenților să-şi stabilească scopuri, să facă analize şi sinteze, comparații, conceptualizări şi generalizări etc.; - stimularea elevilor să-şi monitorizeze propria înțelegere.

Reflecţie	- însuşirea conținutului, dezbaterea lui, reformularea conceptelor, acordarea de noi sensuri și semnificații.	- confruntarea cu o varietate de modele de gândire care duc la conceptualizarea / reconceptualizarea informațiilor, la construirea unor noi scheme mentale, la utilizarea adecvată a cunoştințelor în contexte inedite; - realizarea în scris sau oral de sinteze, interpretări și discursuri.

Proiectarea activității didactice conform acestui model urmărește în mod deosebit formarea și dezvoltarea gândirii critice.

În vederea ilustrării acestul model de proiectare, propunem mai jos un proiect didactic conceput pentru o lecție de istorie.

PLAN DE LECȚIE

DATA:
PROPUNĂTOR:
ŞCOALA:
CLASA: a XII-a
DISCIPLINA: Istorie
SUBIECTUL: **POLITICA RURALĂ A REGIMULUI COMUNIST**
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Regimul comunist în România
LOC DE DESFĂŞURARE: Cabinetul de istorie
TIMP DE LUCRU: 50 min.

MOTIVAȚIA ISTORICĂ:

Tema este importantă deoarece îşi propune abordarea unor probleme contemporane, permițând elevilor *participarea reală* la identificarea şi interpretarea informațiilor, demonstrând astfel abilitatea de a *identifica şi analiza critic* informațiile, precum şi încrederea în formularea şi *susținerea propriei convingeri*.

Conținutul propus răspunde interesului manifestat de elevi pentru evidențierea faptelor regimului politic ale cărui efecte sunt resimțite şi astăzi, detalii care suscită disensiuni de accepție, generând pentru unii inadaptabilitate nostalgică, inconsistență ideologică ori repulsie dureroasă, uneori chiar respingere inițială fără putința argumentării.

MOTIVAȚIA DIDACTICĂ:

Tema impune o abordare inter- şi transdisciplinară (favorizează formarea unor competențe de transfer), răspunzându-se astfel dorinței şi interesului elevilor pentru analizarea modului în care gândeau şi acționau oamenii, ceea ce le determina comportamentul, condițiile care le-au schimbat atitudinea față de viață, de semeni etc., modul cum se transpun acestea în plan organizatoric, în relațiile cu ceilalți.

Fiind o lecție care contribuie remarcabil la dezvoltarea *gândirii critice*, proiectarea didactică a acestea trebuie să conducă, printr-o *strategie specifică*, la înțelegerea deplină a cunoştințelor; elevii vor fi capabili să le analizeze comparativ, demonstrând rezistență la ,,manipularea politică şi ideologică", la tentația

preluării ,,de-a gata", într-o formă neverificată, a unor informații parvenite din diferite surse. Toate aceste conexiuni şi aprofundări analitice, pe care elevii trebuie să le realizeze, îl fac să simtă importanța studiului istoric, responsabilitatea documentării şi interpretării, necesitatea detaşării de stereotipii şi prejudecăți, precum şi datoria comunicării şi a colaborării în grup.

CONDIȚII PRELIMINARE:

Elevii au deja însuşite noțiunile referitoare la:

- semnificația contemporană a cunoaşterii problematicii manifestării comunismului în lume;
- etapele regimului comunist în România;
- caracteristicile comunismului şi variantele sale (marxism-leninism, titoism, maoism, castroism, stalinism, ceauşism);
- formele de manifestare şi impunere: propagandă şi demagogie, represiune;
- rezistența anticomunistă.

Înainte de a începe lecția:

I. PROIECTAREA

TIPUL LECȚIEI: Comunicare şi însuşire de noi cunoştințe

COMPETENȚE SPECIFICE

CS_1 - identificarea, analizarea comparativă, permanentă, a raporturilor dintre mentalitate, acțiune economico-socio-politică şi culturală, urmărindu-se mecanismele care contribuie şi la evoluția societății umane, utilizându-le în contexe diferite ;

CS2- aprecierea importanței istoriei recente, descriind impactul evenimentelor politice asupra altor domenii ale societății şi îndeosebi asupra individului;

***COMPETENȚE DERIVATE* :**

C1 - prezentarea etapelor colectivizării în România, respectând relația cauză-efect;

C2 - identificarea instrumentelor care asigură aplicarea colectivizării în România, având la dispoziție documentația necesară;

C3 - analizarea politicii agrare în timpul regimului comunist, folosindu-se de informațiile descoperite în fişele de lucru;
C4 - evidențierea consecințelor sociale, culturale şi administrative ale aplicării colectivizării;
C5 - argumentarea reacției țărănimii față de aplicarea preceptelor comuniste, utilizând documente, mărturii, imagini;
C6 - demonstrarea capacității de sinteză în elaborarea unor concluzii desprinse de membrii grupei şi de grupele de lucru ale clasei în ansamblul;
C7 - manifestarea afecțiunii şi ataşamentului față de ideile şi acțiunile celor care luptau pentru libertatea umană

RESURSE PROCEDURALE ŞI ORGANIZATORICE:

Metode şi procedee*:* conversația (euristică, de consolidare), brainstorming, demonstrația la hartă, studiu pe text, Ştiu/Vreau să ştiu/Am învățat, problematizarea, învățarea prin descoperire, SINELG, studiu de caz, aprecierea verbală.

Forme de organizare: frontal, colectiv, individual, pe grupe
Gruparea: împărțirea colectivului în cinci grupe de lucru (cuprinzând fiecare cinci elevi: 5 grupe x 5 elevi).

Mijloace de învăţământ: fişe de lectură, set de ilustrații, extrase din documente, foi de flipchard, videoproiector, tablă, cretă

VALORI ŞI ATITUDINI:
- disponibilitatea pentru dialog şi dezbatere, confruntare între informații şi interpretări ;
- dezvoltarea spiritului critic;
- democrație şi liberalism;
- încredere în sine.

EVALUAREA:
- elevii vor prezenta pe grupe, sinteze asupra celor analizate; vor completa un test; profesorul urmăreşte permanent activitatea elevilor, pentru a se convinge că ei, individual şi pe grupe, vor gândi, vor colabora şi îşi împărtăşesc ideile.

BIBLIOGRAFIE:

- ✓ C.Abrascenco, *Despre reeducarea socialistă a țărănimii*, Bucureşti, 1952.
- ✓ Bălan, *Regimul concentraționar din România, 1945-1964*, Fundația Academia Civică, 2000.
- ✓ M. Oprea, *Banalitatea răului*, Bucureşti, 2002.
- ✓ R.Rusan, *Cronologia şi geografia represiunii comuniste în România*, Fundația Academia Civică, 2007.
- ✓ Gh.Tanasă, *Metodica predării-învățării istoriei în şcoală*, Iaşi, 1996.

Demersul instructiv al lecției:

II. SCENARIUL DIDACTIC

a. MOMENT ORGANIZATORIC (2 min):

- reactualizarea regulilor de desfăşurare a activității de lucru în grup şi de dezbatere (dacă nu sunt deja afişate în clasă):
  - încredere în propria persoană
  - toleranță şi respect față de celălalt
  - responsabilitate comună şi individuală
  - deschidere spre nou
- verificarea condițiilor de desfăşurare a activității;

b. *EVOCAREA* (15 min)**:**

Reactualizarea cunoştințelor (8 min) - se realizează prin brainstorming, în perechi sau în grupuri mici, când elevii sunt solicitați să-şi amintească ceea ce ştiu despre manifestarea comunismului în diferite sectoare de activitate.

Captarea atenției (5 min): după o scurtă discuție problematizată, în baza celor consemnate, dar şi în urma prezentării succinte a ilustrațiilor expuse, se ajunge la noua problematică propusă.

Anunțarea subiectului şi a obiectivelor lecției (2 min)***:***

„Politica rurală a regimului comunist":

- Politica agrară în timpul regimului comunist în România
- Formele şi etapele colectivizării
- Rezistențe țărăneşti față de manifestarea comunismului

c. *REALIZAREA SENSULUI:* (30 min)

Dirijarea învățării (30 min)

- fiind cunoscută metoda Ştiu/Vreau să ştiu/Am învățat, se notează pe fişe şi pe tablă tabelul corespunzător:

ŞTIU	**VREAU SĂ ŞTIU**	**AM ÎNVĂȚAT**

- se completează pe rând rubricile, după ce elevii au lucrat 5 minute cu materialele propuse de profesor

- se notează prin metoda *SINELG*, cu creion pe fişe de lucru, paragrafele cu semnele √, +, -, ?, în 10 minute, activitatea fiind desfăşurată pe grupe, fiecare cu o temă de analiză:

Grupa 1. Colectivizarea - etape, caracteristici

Grupa 2. Efectele colectivizării

Grupa 3. Atitudinea țăranilor în fața colectivizării

Grupa 4. Rezistențe țărăneşti

- elevii primesc toate sursele necesare rezolvării sarcinilor de lucru;
- după îndeplinirea sarcinii de învățare, se prezintă succint ideile, analizându-se; colegii care au lucrat la aceeaşi temă se completează reciproc, explică, răspund la întrebările şi nelămuririle celorlalți elevi;
- se încurajează dezbaterea ideilor, chiar sub raportul *pro-contra.*

d. *REFLECȚIA:* (10 min)

Fixarea cunoştințelor - prezentarea în scris, după ce au lucrat şi discutat pe grupe, a tot ceea ce au aflat, ordonând informațiile în vederea completării schemei lecției, în funcție de problematica desemnată la începutul activității propriu-zise; se notează clar în caietele de notițe.

- se completează un mic *test:*
  1. Demonstrați cu două argumente abuzul exercitat de regimul comunist asupra țăranilor.
  2. Precizați o formă de rezistență țărănească în fața instaurării şi consolidării comunismului în România.

e. *ÎNCHEIEREA:* (2 min)

- formularea de către profesor şi elevi a unor concluzii privind importanța problematicii parcurse, precum şi unele aprecierii privind participarea şi însuşirea noțiunilor de către elevi, a unor recomandări pentru îmbunătățirea activității lor.

După lecție:

III. EXTENSIA :

- de analizat prin studiu independent desfăşurat acasă aspectele specifice ale situației agrare în regimul comunist, folosindu-se

mărturiile celor implicați direct ori indirect: supraviețuitori, urmaşi, martori

- se oferă direcții de cercetare
- se indică surse de documentare

Alternativă de proiectare – Varianta Nr. 2.

PROIECTAREA S –V- I (ŞTIU - VREAU SĂ ŞTIU – ÎNVĂȚ)

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Data:
Propunător:
Şcoala:
Clasa:
Disciplina:
Subiectul:
Unitatea de învăţare:
Loc de desfăşurare:
Timp:
Bibliografie:

Competențe specifice:

Obiective operaţionale sau **competențe derivate:**

Strategia didactică:

Scenariul didactic:

- acest scenariu didactic poate fi aplicat într-un moment sau în mai multe momente din desfăşurarea proproiu-zisă a lecţiei / activităţii;

- secvenţa următoare se referă la momentul lecţiei Dirijarea învăţări;

- precizăm că enunţarea şi detalierea momentelor lecţiei se realizează înainte şi după secvenţa de mai jos.

Ştiu	**Vreau să ştiu**	**Învăţ**
- se conseamnă informaţile cunoscute în legătură cu noul conţinut al lecţiei	- se completează cu cunoştinţele necesare înţelegerii noului conţinut propus în *anunţarea temei noi şi a obiectivelor lecţiei*	- se completează pe parcursul lecţiei, imediat după ce au fost însuşite noi cunoştinţe legate de lecţia predată

Alternativă de proiectare – Varianta Nr. 3.

PROIECTAREA A-B-C (Orientare – Achiziție – Aplicație şi transfer)

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Data:
Propunător:
Şcoala:
Clasa:
Disciplina:
Subiectul:
Unitatea de învăţare:
Loc de desfăşurare:
Timp:

Competențe specifice:

Obiective operaţionale sau **Competențe derivate:**

Strategia didactică:

Bibliografie:

Scenariul didactic:

- *proiectarea activității didactice până la momentul aplicării strategiei A-B-C*

Etape ale activității de învățare	Detalieri ale activității de proiectare
A. Orientare	- se menționează ceea ce trebuie să învețe elevul şi se explică relevanța acestor cunoștințe și deprinderi pentru elevi; - sunt reactualizate acele cunoştinţe şi experienţe, în legătură cu subiectul propus, pe care elevii / studenții le dețin deja; - se enunță condițiile materiale și organizatorice de care depinde învățarea noului conținut.
B. Achiziţie	- se explică modalitatea de lucru prin care elevii / studenții vor rezolva sarcinile de învățare; - se precizează cu claritate modul în care cadrul didactic îi ajută pe elevi / studenți să înțeleagă ceea ce fac, în contextual rezolvării sarcinilor indicate.
C. Aplicaţie şi transfer	- se subliniază care este cel mai valoros lucru pe care l-au învățat elevii / studenții din această activitate; - se indică acele secvențe care se consideră că au fost mai reuşite; - se explică modalitatea prin care profesorul va demonstra formarea și dezvoltarea competențelor vizate; - se stabilesc câteva aspecte care vor contribui la optimizarea activității viitoare.

Model de proiectare didactică

PROIECTAREA LECŢIEI DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE[28]**:**

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Propunător :
Data:
Unitatea şcolară:
Clasa:
Unitatea de învățare:
Disciplina :
Subiectul:
Tipul lectiei:
Locul desfăşurării:
Durata:

OBIECTIVE DE REFERINŢĂ / COMPETENŢE SPECIFICE :

- obiectivele de referință sau competențele specifice sunt alese şi preluate din Programa disciplinei, în funcție de scopul activității

OBIECTIVE OPERAŢIONALE / COMPETENŢE DERIVATE:

- *se alege o variantă şi se completează;*
- aceste obiecitve / competențe sunt concepute de propunător, în baza obiectivelor de referință ale lecției sau de competențele specifice care vor fi formate / dezvoltate în lecția proiectată

STRATEGIA DIDACTICĂ (*sau* **RESURSE PROCEDURALE ŞI MATERIALE):**

Metode şi procedee:
Forme de organizare:
Mijloace de învăţământ:

BIBLIOGRAFIE *(se menționează lucrările, studiile, articolele consultate, de specialitate, de psihologie sau din domeniul Ştiințe ale educației; sursele electronice sunt citate astfel: site, URL, ziua descărcării / lecturării).*

SCENARIUL DIDACTIC:

[28] Recomandăm folosirea acestui model de proiectare didactică datorită eficienței acestuia în pregătirea lecțiilor, situație demonstrată şi recunoscută de literatura de specialitate.

Evenimentele instruirii. Dozarea	**Ob. op. / comp. derivate**	**Conţinuturile activităţii instructiv-educative**		**Strategia didactică**			**Modalităţi de evaluare**
		Activitatea propunătorului	**Activitatea elevilor**	**Met şi proc.**	**Mijl de înv.**	**Forma de org.**	
Se completează cu momentele lecţiilor (secvenţe didactice, verigi ale lecţiei), în funcţie de tipul activităţii proiectate şi se stabileşte durata fiecăruia.	*În momentul atingerii fiecărui obiectiv operaţional proiectat (sau competenţă derivată), se menţionează simbolul corespunzător acestuia (acesteia) aşa cum apare el în partea introductivă a proiectului de activitate didactică (nu se rescrie).*	*Se consemnează toate preocupările, gesturile şi comportamentul propunătorului lecţiei; vor fi exprimate şi întrebările relevante adresate elevilor. Importantă este, nu insistarea pe conţinutul ştiinţific al lecţiei, ci pe modalitatea prin care elevii au acces la acesta.*	*Se consemnează toate preocupările, gesturile şi comportamentul elevilor, generate de acţiunea propunătorului, ca răspuns la solicitările acestuia, dar şi ca iniţiative individuale. Se recomandă a nu se menţiona toate răspunsurile elevilor la întrebările propunătorului.*	*Corelat cu celelalte momente descrise în coloanele tabelului, se precizează strategia didactică specific utilizată pentru realizarea lor: resurse procedurale (metode şi procedee), resurse materiale (mijloace de învăţământ), forme de organizare (a colectivului).*			*Sunt precizate, în funcţie de momentul utilizării lor, instrumentele şi formele de evaluare la care recurge propunătorului în timpul desfăşurării activităţi.*

Model de proiectare a activității educative
STRUCTURA UNUI PROIECT EDUCATIV:

Unitatea şcolară:
Propunător:
Anul şcolar:
Semestrul/Perioada:
Tema:
Titlul proiectului (şi acronimul său):
Durata:
Locul desfăşurării:
Scopul proiectului:
Obiectivele:

Clasa / grupul ţintă (*număr de participanți, categoriile cărora aparţin membrii grupului țintă*):
Beneficiarii direcţi şi indirecţi ai proiectului:
Parteneri (*şi rolul lor în cadrul proiectului*):
Resurse (*umane/responsabili, materiale/financiare*):

Rezultate preconizate (și modalitatea de monitorizare şi de evaluare a acestora):

Activităţi (educative corelate cu obiectivele proiectului, activitățile de promovare, de mediatizare şi de diseminare):

Evaluare şi falow-up (instrumente de evaluare, rezultate calitative şi cantitative, sustenabilitate).

Pentru învățământul superior, propunem în continuare un Model de Proiect de aseminar pentru Disciplina didactica Istoriei.

PROIECT DE SEMINAR

Data :
Propunător :
Disciplina : Didactica Specialității
Specializarea: Istorie
Anul: II
Tema : **Evaluarea rezultatelor scolare la disciplina Istorie din perspectiva educației diferențiate**
Subiectul : **Instruirea diferențiată a elevilor în sprijinul învățării istoriei**
Durata: 100 minute
Loc de desfăşurare : Sala A 102

COMPETENȚE SPECIFICE:

- dezvoltarea cunoştinţelor de didactică a istoriei în vederea antrenării abilităților de transpunere a acestora în situații concrete de predare- învățare-evaluare;
- identificarea, analiza şi aplicarea modalităților şi principiilor didactice specifice disciplinei Istorie care asigură progresul şi randamentul elevilor în învățarea şcolară;
- dezvoltarea capacității studenților de a concepe, proiecta şi aplica demersuri individuale de învățare a istoriei, specifice nivelului din învățământului gimnazial;
- manifestarea interesului ştiințific față de strategiile active ale predării-învățării istoriei.

COMPETENȚE DERIVATE:

CD 1 - corelarea obiectivelor instruirii diferențiate cu cele specifice disciplinei Istorie;
CD 2 - aprecierea importanței predării-învățării istoriei din perspectiva cultivării diferențelor dintre elevi;
CD 3 - prezentarea comparată a formelor de diferențiere între elevi, prin prisma caracteristicilor psiho-comportamentale, manifestate în contextul lecției de istorie;
CD 4 - identificarea strategiilor şi tehnicilor de învățare a istoriei care valorifică potențialul individual al elevilor;

CD 5 - argumentarea relației dintre motivația elevilor pentru învățarea istoriei şi aplicarea principiilor învățării diferențiate în lecția de istorie;

CD 6 - analizarea modalităților didactice de învățare individualizată a istorie, cu accent pe relevanta acestora în practica școlară;

CD 7 **-** formularea de opinii referitoare la demersurile practice pe care profesorul de istorie trebuie să le aplice în vederea creșterii performantei în învățare și a împiedicării instalării eseculuI școlar la elevi.

RESURSE PROCEDURALE ŞI ORGANIZATORICE:

Metode şi procedee didactice: conversația, expunerea, explicația, studiu de caz, problematizarea, învățarea prin descoperire, aprecierea verbală, reflecția personală.

Forme de organizare a instruirii elevilor: frontal, individual, pe grupe.

Mijloace de învăţământ: foi de flipchard, videoproiector, tabla.

Bibliografie:

Bocoș M-D, *Instruirea interactivă*, Ed. Polirom, Iași, 2013.

Cerghit I., *Alternative de instruire alternative şi complementare. Structuri, stiluri, strategii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2008.

Idem, *Metode de invăţământ*, editia a IV-a, Ed. Polirom, Iaşi, 2006.

Crețu, C., *Curriculum diferențiat și personalizat*, Ed. Polirom, Iași, 1998I.

Cucoș C., *Pedagogie*, editia a II-a, Ed. Polirom, Iaşi , 2006.

Frumos F., *Didactica. Fundamente și dezvoltări cognitiviste*. Ed. Polirom, Iași, 2008.

Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerinte speciale. Strategii diferentiate si incluzive in educatie,* Ed. Polirom, Iași, 2005.

Ionescu, M., Radu, I., *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
Jinga I., Negreț I., *Învățarea eficientă. O abordare teoretică și două ghiduri practice pentru educatori și elevii lor*, Ed. Paideia, București, 1994.
Neacșu I., *Instruire și învățare*, EDP, București, 1990.
Oprea O., *Tehnologia instruirii*, EDP, București, 1979.
Piaget J., Psihologie și pedagogie, EDP, București,1972.
Radu I.T., Ezechil L., *Didactica. Teoria instruirii*, Ed. Paralela45, Pitești, 2006.
Radu I. T., *Învățământul diferențiat. Concepții şi strategii,* E.D.P., Bucureşti, 1978.

MOTIVAŢIA

Tema propusă contribuie la formarea unei atitudini corecte față de nevoile diferite de educație ale elevilor și, implicit la dezvoltarea competențelor privind adaptarea activității de predare - învățare - evaluare la potențialitățile individuale, la ritmul şi stilul de învățare, la interesele şi abilitățile fiecărui elev în parte.

Subsumat problematicii educației diferențiate, seminarul demonstrează că învățarea istoriei, pentru a fi activă și eficientă, trebuie să pornească de la principiul că elevii se deoebesc între ei (din punctul de vedere al aptitudinilor, al ritmului de invatare, al gradului de intelegere al fenomenelor, al capacitatii de invatare, al motivatiei, au stiluri de învățare diferite, etc.) și, deci trebuie valorizat potențialului fiecărui elev, realitate ce va face posibilă îndeplinirea obiectivelor educației în general, cum ar fi dezvoltarea personală şi pregătirea individului pentru viața socială într-o societate în continuă schimbare. Mai mult, interesul pentru studierea conținutului istoric este mai bine cultivat, dacă fiecare elev, în funcție de particularitățile sale de învățare, este implicat în desfășurarea lecției de istorie.

Predarea-învățarea istoriei din perspectiva adaptării conținuturilor, sarcinilor, strategiilor și mediului de învățare la potențialul fiecărui elev reprezintă o direcție nouă în preocupările

pedagogice şi metodice, care se interferează cu sistemul centrat pe elev. Corelarea învățării istoriei cu învățarea diferențiată se concretizează optim în dezvoltarea *gândirii critice* şi *creatoare*, precum şi a *competențelor reflexive*, asupra cărora şi cursul a pus accent. În fapt, această relație ajută elevii să simtă importanța studiului istoric, responsabilitatea documentării şi interpretării, necesitatea detaşării de stereotipii şi prejudecăți, precum şi extinderea comunicării şi a colaborării în grup.

CONDIŢII PRELIMINARE

Studenții au noțiuni referitoare la reprezentarea diferenței dintre elevi în contextul procesului instructiv-educativ şi la modalitățile prin care aceste diferențe sunt respectate în activitatea didactică, în general şi în lecția de istorie, în special. Aceste noțiuni se completează cu achizițiile din domeniul psihologiei şi al pedagogiei privitoare la procesul de învățare, la caracteristicile specifice stadiilor de dezvoltare a omului, la teoria inteligențelor multiple si la caracteristicile de manifestare a diferitelor stiluri de gandire, la modul de concepere a unei lecții, de gândire, proiectare , analiză şi evaluare a acesteia, etc.

Studenții şi-au exersat în activitatea de seminar capacitatea de a aplica strategiile de învățare activă în lecția de istorie, de a concepe instrumente de învățare cu grad de dificultate diferit, şi pot apela la experiența individuală pentru a analiza anumite situații generate de accentuarea diferențelor dintre elevi

Valori şi atitudini cultivate:

- disponibilitatea pentru dialog şi dezbatere, confruntare între informații şi interpretări ;
- dezvoltarea spiritului critic;
- democrație şi liberalism;
- încredere în sine;

Evaluarea:

Prin observația sistematică şi analiza produselor studenților, pe durata cursului, se asigură baza de date necesare formulării aprecierilor verbale privitoare la implicarea studenților în activitatea

de seminar (frecventa, inventivitatea, corectitudinea raspunsurilor, identificarea problemelor si aducerea de solutii, etc.). Se încurajează intervenția studentilor în activitatea de evaluare, atât prin aprecierea prestației proprie, cât și a colegilor (se pune accent pe formularea de solutii care să optimizeze învățarea și să permită dezvoltarea interesului pentru tema dezbatuta).

SCENARIUL DIDACTIC

NR CRT	MOMENTELE LECŢIEI	COMPDER.	ACTIVITATEA PROFESORULUI	ACTIVITATEA STUDENȚILOR	STRATEGIA DIDACTICĂ
1	Moment organizatoric (2')		- organizează studenții şi pregăteşte material necesare bunei desfăşurări a seminarului - asigură trecerea de la starea specifică recreației la aceea de învățare	- se pregătesc pentru buna desfăşurare a activității	conversație frontal
2	Captarea atenției (5')		- cere studenților să analizeze imaginea care prezintă caricatural trei tipuri de relații interumane cultivate prin activitățile școlare	- surprind, pornind de la imaginea prezentată, necesitatea respectării principiului individualității în activitatea de predare-învățare-evaluare	problematizare frontal
3	Anunțarea subiectului şi a competențelor (3')		- anunță titlul şi formulează, cu ajutorul studenților, activității sunt formulate cu ajutorul studentilor, acestea fiind transpuse in termeni de	- reține tema și participă la elaborarea planului dezbaterii și - conştientizează achizițiile pe care le vor dobândi pe parcursul	expunerea conversația frontal

			capacitati şi aptitudini	derulării seminarului	
4	Dirijarea învățării (85')	CD7 CD 1	- sub forma activității de reflecție sunt revalorizate informațiile legate de procesul de învățare și de nevoia respectării particularităților individuale ale elevilor în predarea disciplinei Istorie - prezentarea conținutului informațional se realizează în mod interactiv, fiecare secvență de învățare fiind însoțită de activități de reflecție; - încurajează permanent intervenția studenților în activitate - propune spre discuție și analiză următoarele aspecte: 1.**Invățarea istoriei prin instruirea diferențiată a**	- răspund solicitărilor profesorului și intervin cu informații suplimentare - ințiază o discuție în care predarea-învățarea istoriei este prezentată din perspectiva unei relații sistemice de variabile, de forma: *Condiții de intrare - Intervenția intenționată - Rezultate obținute*	expunerea explicația conversația frontal

		CD 2	**elevilor** - se prezintă importanța temei în pregătirea studenților pentru profesiunea didactică - propune spre analiză o situație (Anexa - Sarcina 1) - împreună cu studenții formulează concluzia că istoria trebuie percepută ca o disciplină care contribuie la formarea unui ființe autonome, care, prin reprezentarea individualității sale, să fie integrabilă socio-profesional. 2. **Repere conceptuale - definiții şi perspective de înțelegere a instruirii diferențiate** - prezintă studenților aspectele definitorii ale	- dezbat soluțiile și selectează pe cele relevante - reţin sarcinile de lucru, formulează întrebări suplimentare pentru înțelegerea şi realizarea lor -contribuie la evidențierea ideilor ce vor fi analizate pornind de la logica istoriei - notează informațiile relevante	-studiu de caz pe grupe învățarea prin descoperire pe echipe învățarea prin descoperire expunere explicație

			educației diferențiate, determinând la realizarea de raportări la specificul disciplinei istorie		frontal
		CD 3	-prezintă educația diferențiată din perspectiva abordării curriculum-ului pornind de la premisa că ***elevul este o persoană unică,*** fapt care trebuie să permită diferențierea conținutului de învățare și varierea strategiilor manageriale şi educaționale.	- ascultă prezentarea și intervin cu informații suplimentare - ajung la concluzia că fiecare elev constituie o individualitate care trebuie tratată ca atare, acțiunea educativă adaptându-și modalitățile și mijloacele în conformitate cu acest fapt	comparația frontal
			3. **Invățarea istoriei prin instruirea diferențiată a elevilor**		expunerea explicație
			- direcționează activitatea studenților spre evidențierea aspectelor care duc la	- participă la discuții - analizează Fișa, solicită explicații, notează informațiile relevante	frontal învățarea prin descoperire
		CD 4	diferențierea instruirii la disciplina Istorie	- analizează Fișa și	pe grupe

		CD 7 CD 5	- solicită studenților să discute în 5 minute, la nivelul a 2 grupe: a. *Avantaje ale învățării istoriei prin instruirea diferențiată a elevilor* *b. Dificultatile întâmpinate în învățarea istoriei prin instruirea diferențiată a elevilor* - solicită studenților elaborarea unui tabel comparative în care vor fi trecute rezultatele aspectelor sesizate și discutate cu întreaga grupă - implică studenții într-un exercițiu de reflecție (Anexa – sarcina de lucru 3) 4. **Modalități de realizare a instruirii diferențiate în cadrul lecției de istorie (personalizarea instruirii)**	răspund cerințelor -analizează, discută în grup, notează informațiile importante - realizează un brainstrorming la nivelul grupelor pe tema avantajelor și a dificultăților privind instruirea diferențiată la lecția de istorie - analizează Fișa și răspund cerințelor, comentează, formulează și adresează întrebări - analizează, discută în	fișe de lucru reflecția personală individual conversația, , explicația frontal brainstorming explicația frontal fișe de lucru

		CD 6	- solicit studenților să dea exemple privind adoptarea de practici greșite care pot avea repercursiuni grave asupra formării și dezvoltării personalității elevilor - se oferă ca support un set de afirmații (Anexa – Sarcina 2) - îndrumă și încurjează activitatea studenților, urmărind permanent munca lor, rezultatele lor fiind direcționate deoarece ideile de bază vor fi notate pe tablă şi respectiv pe caiete	grup, notează informațiile importante	învățarea prin descoperire pe grupe

5	Recomandări pentru seminarul următor (3')		- se precizează și se explică tema pentru seminarul următor: Dezvoltarea capacității de autoevaluare a elevilor la lectia de istorie - se anunță bibliografia - se indică și o temă pentru acasă (Anexă – Tema)	- -notează tema pe caiete şi cer indicații suplimentare	instructajul verbal frontal
6	Aprecieri (2')		Criterii: corectitudinea, frecvența, spontaneitatea şi inventivitatea răspunsurilor; deprinderile de lucru intelectual	-contribuie la formularea aprecierilor - formulează alte măsuri pentru îmbunătățirea activității lor	aprecierea verbală -frontal

Anexa

Activitate de lucru pe grupe:

Sarcină de lucru 1:
„Învățarea ete un proces evolutiv, de esență formativ-informativă, constând în dobândirea, receptarea, stocarea și valorificarea internă) de către ființa vie, într-o manieră activă, explorativ a experienței proprii de viață și, pe această bază, în modificarea selectivă și sistematicăa conduitei, înameliorarea și perfecționarea controlată și continuă sub influența acâiunilor variabile ale mediului ambiant” (P. Golu).

Mod de descfășurare:

- se formează 3 grupe de lucru, fiecare primind câte un câmp din schema dată;
- reflecția se realizează individual, timp de 3 minute;
- se propun și se dezbat soluțiile primite, selectându-se cele relevante, care vor fi scrise, de către reprezentantul grupei, pe foi de flipchart;
- încoporând și a doua sarcină, activitatea se încadrează în 10 minute.

Sarcina de lucru 2

Conştienţizaţi importanţa afirmaţiilor de mai jos şi exemplificaţi pentru fiecare dintre acestea cu câte o practică greşită care poate avea repercursiuni grave asupra formării şi dezvoltării personalităţii elevilor

- Instruirea diferențiată trebuie să pornească de la cunoaşterea educabilului, pentru ca astfel să fie identificat demersul cel mai potrivit formării personalității copiilor la standardele maxime permise de particularitățile lor. Diagnosticarea instruirii trebuie practicată la inceputul fiecărui nivel și a fiecăreu etape de instruire și, în măsura în care se simte nevoia, să fie însoțită de mijloace de intervenție (programe de compensare, folosite în scopul recuperării, al îmbunătățirii, al completării și consolidării cunoștințelor prealabile.
- Discriminarea asociată cu tratarea diferențiată a fiecărui elev trebuie subsumată doar intențiilor pedagogice; activitatea de diferențiere trebuie orientată spre acele aspecte care influențează randamentul şcolar.
- Instruirea diferențiată nu vizează doar progresul individual, ci și manifestarea atitudinii celorlalți, relațiile între grupurile sociale, sentimentele și controlul acestora la nivelul colectivului.
- Este necesar a se păstra un echilibru permanent între activitățile intelectuale, socioafective, de dezvoltare psiho-motorie şi a limbajului; toate sunt la fel de importante şi constituie premisa dezvoltării personală și creativă a copilului.

Activitate de lucru pe grupe:

Sarcină de lucru 3:

Pornind de la informațiile de mai sus, ati constat că tratarea diferențiată a elevilor este o formă de discriminare a acestora. Cum explicați faptul că, deşi susținem nondiscriminarea, totuși, prin instruirea diferențiată, noi o dezvoltăm? Formulați câteva propuneri privitoare la activitatea didactică a profesorului de istorie, desfăşurată din perspectiva instruirii diferențiate a elevilori astfel încât aceasta să fie o ***discriminare pozitivă****.*

Mod de desfășurare:

- se pastrează aceleași grupe, ca în activitatea anterioară de reflecție:
- fiecare grupă trebuie să formuleze cât mai multe exemple, timp de 10 minute;
- răspunsurile relevnte sunt centralizate pe tablă, astfel încât să fie posibilă desemnarea grupei care a obținut cele mai multe răspunsuri

Tema pentru acasă

Elaborati un minighid (pliant, ajis, poster etc.) adresat profesorului de istorie prin care să oferiți recomandări utile, exemple de bune practici, cazuri reale sau să stimulati reflecția asupra necesității predării istoriei din perspectiva învățării individualizate.

În analiza și aprecierea proiectului de activitate didactică, studentul care l-a conceput și cadrul didactic mentor se ghidează după următoarele criterii de evaluare:

- respectarea programei școlare și a cerințelor metodice de proiectare didactică;
- stăpânirea cunoștințelor de specialitate, a problemelor controversate și a noutăților științifice;
- claritatea, simplitatea și relevanța proiectului pentru elevi / studenți;
- realismul, corectitudinea și necesitatea intențiilor pedagogice din perspectiva adaptării lor la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor / studenților;
- corectitudinea și concordanța între componentele care alcătuiesc proiectul de activitate didactică;
- confecționarea și utilizarea materialului didactic în mod adaptat nevoilor individuale ale elevilor și a obietivelor lecției.

Gândirea și pregătirea unei lecții oglindesc cel mai bine personalitatea, talentul și dăruirea celor care au îmbrățișat cariera didactică. Proiectul de lecție este cel care certifică aceste considerente.

CAPITOLUL V

EVALUAREA ŞI AUTOEVALUAREA ACTIVITĂŢII DE PRACTICĂ PEDAGOGICĂ

5. 1. Evaluarea activităţii de proiectare a lecţiilor

5. 1. 1. Grilă de analiză şi apreciere a activităţilor instructiv-educative

Observaţiile de natură psihopedagogică şi de specialitate referitoare la activitatea de practică demonstrativă desfăşurată de student, formulate de profesorul mentor şi de colegii din grupa de practică, permite acestuia dezvoltarea experienţei sale didactice şi regândirea activităţilor de predare-învăţare-evaluare din perspectiva celor discutate şi reflectate.

Analiza şi evaluarea lecţiilor proiectate şi susţinute de student constituie o etapă importantă a desfăşurării practicii pedagogice în şcoli şi universităţi. Pentru student, aceste activităţi de evaluare reprezintă fundamentul pregătirii sale metodice şi de specialitate, în funcţie de care îşi va construi cariera în învăţământ sau care îi oferă la timp certitudinea necesităţii reorientării sale profesionale.

Din perspectiva activităţii mentorale, analiza lecţiei proiectate şi susţinute de student permite reconstituirea acesteia în aspectele sale esenţiale, astfel încât să ducă la identificarea soluţiilor pentru corectarea celor mai puţin avantajoase profesiunii didactice şi pentru valorificarea celor care au efecte pozitive asupra acestei profesiuni. La analiza şi evaluarea lecţiei participă atât profesorul mentor, cât şi colegii din grupa de practică. Observaţiile, propunerile şi aprecierile formulate sunt făcute în manieră colegială şi în spirit constructiv.

Aşadar, analiza lecţiei presupune ***raportarea la un set de cerinţe / criterii de observaţie*** a lecţiei concepute şi susţinute în

activitatea de practică a studentului, datele obținute contribuind, în același timp, ***la aprecierea gradului de respectare a acestora*** și ***la dezvoltarea reflecției*** asupra lucrului făcut sau care trebuia făcut. În acest fel, se exersează simțul responsabilității, a corectitudinii, a inițiativei şi creativității studentului în pregătirea sa didactică şi de specialitate.

Prin intermediul acestora, studentul este încurajat să reflecteze la rezultatele activității sale de practică pedagogică, astfel încât să își formeze și să își dezvolte *capacitatea de autoevaluare corectă*, să *identifice aspectele care au dus la reuşita* / mai slaba reușită a activității desfășurate, precum și să *descopere mijloace și modalități de optimizare a pregătirii* sale pentru cariera didactică.

De regulă, analiza și evaluarea lecțiilor proiectate și susținute de student se finalizează cu completarea unei fișe sau a unui proces-verbal. Acest instrument trebuie să reflecte rezultatele de proiectare și de desfășurare a activității studentului, apreciate prin note, dar și să încurajeze continuarea pregătirii studentului pentru profesiunea didactică. Desigur, conceperea unui astfel de instrument nu este unitară, criteriile propuse fiind diversificate și adaptate condițiilor particulare întâlnite în practică, precum și potențialului individual al studenților implicați în desfășurarea practicii pedagogice. În vederea sprijinirii activității de observație și evaluare a activităților susținute de student, propunem utilizarea unei ***Grile de analiză şi apreciere***[29] structurată în felul următor:

a. *Pregătirea şi proiectarea lecției în raport cu tipul, scopul şi structura acesteia*:

- respectarea cerințelor metodice de proiectare a activității instructiv-educative, a programei școlare, a logicii disciplinei de studiu;
- asigurarea condițiilor materiale, de timp și de spațiu necesare desfăşurării activității didactice;
- corelarea, echilibrarea și încorporarea componentelor proiectului de activitate didactică.

[29] Criteriile de evaluare a lecției pot respecta structura celor care vizau activitățile didactice specifice învățământului preuniversitar, vezi Carmen Alexandrache, *op. cit.*

b. *Conținutul științific al lecției*:
- corectitudinea, calitatea, accesibilitatea și organizarea conținutului științific al lecției;
- concordanța cunoștințelor de specialitate cu conținutul și competențele precizate în programa școlară și cu potențialul de învățare al elevilor.

c. *Desfășurarea lecției sub raport metodic:*
- realizarea obiectivelor preconizate, utilizarea strategiei didactice alese;
- activizarea elevilor în procesul de predare-învățare;
- creativitate și eficiență în utilizarea materialului didactic;
- asigurarea legăturii dintre noile achiziții și cele anterioare;
- sistematizarea, consolidarea cunoștințelor și operarea cu acestea;
- asigurarea tratării diferențiate a elevilor;
- realizarea feed-back-ului și dezvoltarea capacităților elevilor de autoevaluare.

d. *Atitudinea și conduita studentului practicant:*
- comunicarea cu elevii, tipul de relații cultivate cu aceștia, atmosfera instituită în clasă;
- exprimarea, claritatea și concizia exprimării, ritmul vorbirii și intensitatea vocii;
- gestica, mimica și ținuta vestimentară.

e. *Atitudinea și comportarea elevilor:*
- interesul manifestat pentru lecție, gradul de implicare în rezolvarea sarcinilor de învățare;
- respectul față de învățare, față de sine și față de ceilalți;
- înțelegerea cunoștințele predate;
- gradul și formele de intervenție la lecția susținută de student.

f. *Concluzii generale privind activitatea studentului*

Această *grilă de analiză și apreciere a lecției proiectate și susținute de student* nu a stabilit nivelul de performanță aferent fiecărui criteriu în parte, ci doar a ordonat câteva aspecte care pot fi urmărite în procesul de observare și interpretare a rezultatelor activității didactice a studentului. Pentru a permite măsurarea și aprecierea acestor rezultate, prin prisma criteriilor generale expuse

mai sus, propunem organizarea și corelarea acestora în structura unei *fișe de evaluare a lecției*. Acest instrument de evaluare permite stabilirea de calificative privind gradul de atingere a criteriilor și subcriteriilor de analiză a activității proiectate și susținute de student, precum și formularea unor recomandări utile studentului în pregătirea sa psihopedagogică și de specialitate.

5. 1. 2. Fișă de evaluare a lecțiilor

FIŞA DE EVALUARE A LECŢIEI .....

(*se precizează numărul lecției susținute de student și evaluate cu ajutorul prezentei fișe)*

Data:
Clasa:
Disciplina:
Subiectul lecției: (*titlul lecției observate și evaluate*)
Tipul lecției: (*tipul lecției observate și evaluate*)
Propunător: (*numele și prenumele studentului a cărui activitate demonstrativă este analizată și apreciată)*

CRITERII DE APRECIERE	CALIFICATIVE	OBSERVAȚII
PROIECTAREA ŞI ORGANIZAREA LECŢIEI	• *coloana este completată de profesorul mentor prin indicarea calificativelor pe care studentul le-a obținut pe fiecare categorie criterială;* • *la discutarea lecției și stabilirea calificativelor participă și ceilalți*	• *se completează de către profesorul mentor în urma analizei lecției susținute de student;* • *observațiile sunt necesare pentru argumentarea calificativu*
- documentarea ştiinţifică şi metodică;		
- respectarea cerinţelor proiectării didactice;		
- formularea obiectivelor lecției;		
- selectarea și ordonarea conținuturilor, alegerea strategiilor adecvate, a obiectivelor și modalităților de evaluare a atingerii lor;		
- unitatea componentelor actului didactic.		
REALIZAREA LECŢIEI		
- accesibilitatea şi sistematizarea conţinutului ştiinţific;		
- utilizarea metodelor de predare-învățare;		
- stimularea motivației elevilor pentru învățare;		
- propunerea şi îndeplinirea sarcinilor de învățare;		
- confecționarea şi integrarea mijloacelor de învățământ;		
- claritatea explicațiilor;		
- dozarea rațională a momentelor lectiei şi încadrarea în timp;		
- încurajarea elevilor de a folosi un limbaj corect şi adecvat;		

- vizibilitatea şi organizarea conținutului informațional pe tablă;	*studenții din grupa de practică.*	*lui primit pe fiecare categorie de criterii.*
- încurajarea lucrului pe grupe, a muncii independente;		
- asigurarea caracterului practic-aplicativ al conținutului;		
- corelații inter -, intra-şi multidisciplinare;		
- realizarea feed-back-ului, calitatea evaluării;		
- formarea şi dezvoltarea capacității elevilor de autoevaluare.		
COMPORTAMENT ŞI ATITUDINE		
- conducerea şi controlarea activității de învățare;		
- climatul desfăşurării activității;		
- ținută, voce, gesturi şi mişcări adecvate.		
EVALUARE – AUTOEVALUAREA		
- autoanaliza şi autoaprecierea obiectivă;		
- formularea căilor de optimizare a propriei activități didactice.		

Nota:

- *se indică nota, în cifre şi litere, obținută de practicant în urma susținerii lecției şi a convertirii calificativului final în cifre.*

Recomandări:

- *aceste recomandări oglindesc aspectele mai puțin reușite ale lecției susținute de student, asupra cărora va reflecta mai mult și va căuta soluții de îmbunătățire a lor.*

Semnătura prof. mentor : **Studenţi participanţi** :

5. 2. Raportulul de practică

Încheierea practicii pedagogice desfășurate de studenți în școală / universitate reprezintă și un moment de reflecție, diferit ca întindere temporală și conținut, care se concretizează cu un ***raport individual de practică.*** Acest raport este un instrument didactic care permite organizarea răspunsurilor personale ale studenților referitoare la anumite aspecte la care au reflectat în mod intenționat și care se referă la întreaga activitate de practică pedagogică desfășurată într-o unitate de învățământ.

În raportul de practică, studentul practicant notează datele semnificative legate de lecțiile proiectate și susținute, precum și experiența de ordin pedagogic dobândită în urma practicii pedagogice. O posibilă organizare a acestor date poate fi constituită sub forma raportului individual de practică pe care îl propunem mai jos:

RAPORT INDIVIDUAL DE PRACTICĂ PEDAGOGICĂ

Datele personale ale studentului:

- nume, prenume;
- facultate, profil, specializare, grupă, an de studii.

Date despre organizarea şi desfăşurarea practicii pedagogice:

- denumirea instituției de învățământ unde studentul a efectuat practica pedagogică;
- numele profesorului mentor şi al celorlalte cadre didactice implicate în desfășurarea activității de practică;
- perioada de timp şi tipurile de activitate desfășurate de student în respectiva unitate de învățământ;
- participarea la activități non-formale organizate de profesorul mentor sau de către alte cadre didactice din unitatea de învățământ.

Aprecieri de sinteză:

Aspecte pozitive remarcate	**Recomandări primite**	**Direcţii de ameliorare şi de dezvoltare**

Aprecierile sinteză pot face referire la următoarele aspecte:

- *pregătirea, progresul şi prestația profesionale demonstrate de student în timpul practicii pedagogice şi evidenţiate la nivelul*

observaţiei şi analizei efectuate de profesorul mentor şi colegii din grupa de practică;
- *aşteptările şi interesele studentului;*
- *acţiunile viitoare ale studentului, de formare, de dezvoltare şi valorificare a competenţelor didactice.*

Alte date:
.....
.....
.....

Aici pot fi consemnate informaţii care nu au fost cuprinse în raport până la această secţiune şi care sunt determinate de dorinţa studentului de a le exprima. Aceste date se pot referi la:
- *modul de organizare şi desfăşurare a practicii pedagogice;*
- *aspecte care vor contribui la optimizarea practicii pedagogice;*
- *observaţii de ordin personal;*
- *schimbări de ordin cognitiv, psihic, afectiv, volitiv, atitudinal şi comportamental, conştientizate de student;*
- *responsabilitatea personală şi a celorlalţi în construirea carierei în învăţământ.*

Data întocmirii
Semnătură student

BIBLIOGRAFIE

Alexandrache, Carmen, *Practica pedagogică în învățământul preuniversitar. Ghid metodic* , Editura Fundatiei Universitare „Dunarea de Jos", Galați, 2014.

Barna, Andrei, *Indrumar metodic pentru practica pedagogică*, Editura Europlus, Galați, 2006.

Barna, Andrei, Alecu, Simona, Caciuc, Viorica, *Îndrumar pentru activitatile practic-aplicative la disciplinele pedagogice*, Editura Fundatiei Universitare „Dunarea de Jos", Galati, 2004.

Benito, Yolanda, *Copiii supradotați. Educație, dezvoltare emoțională şi adaptare socială*, Iaşi, 1993.

Cerghit, Ioan, *Sisteme de instruire alternative şi complementare. Structuri, stiluri şi strategii*,**,** Editura Polirom Iaşi, 2008

Idem, *Metode de învățământ*, ed. a IV-a, Editura Polirom, Iași, 2006.

Ciolan, Lucian, *Învățare integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar***,** Editura Polirom, Iaşi, 2008**.**

Crasovan, Mariana, *Rolul mentorului în activitatea cadrului didactic debutant*, în M. Ionescu (coord.), *Preocupări actuale în ştiințele educației*, vol. 1, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2005.

Cristea, Sorin, *Proiectarea curriculară,* în *Pedagogie,* vol. 2, Editura Hardiscom, Pitești, 1997.

Idem, *Dicționar de pedagogie,* Editura Litera-Litera Chișinău Internațional, Chișinău-București, 2000.

Cucoş, Constantin, *Pedagogie,* Editura Polirom, Iaşi, 2006**.**

Gagné Robert, Briggs M., Leslie J., *Principii de design al instruirii,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.

Gardner, Howart., *Frames of mind. The theory of Multiple Itelligences*, 2009, 3rd edition, New York.

Ionescu Miron, *Demersuri creative în predare şi învățare*, Cluj-Napoca, 2000.

Ionescu, Miron, **Radu, Ioan**, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

Potolea, Dan, Manolescu, Marin, *Teoria şi metodologia curriculumului*, 2006.

Jinga, Ioan, Negreț, Ioan, *Învățarea eficientă,* Editura Editis, București, 1994.

Păun, Emil, Potolea, Dan, *Pedagogie, Fundamentări teoretice şi demersuri aplicative***,** Editura Polirom, Iaşi, 2002**.**

Oprescu, Victor, *Fundamentele psihologice ale pregătirii şi formării didcatice*, Craiova, 1999.

Şchiopu, Ursula, Verza, Emil, *Psihologia vârstelor*, Bucureşti, 1981.

Vrăsmaş, Traian (coord.), *Incluziunea şcolară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aspirații şi realități,* Bucureşti, 2010.

Zisulescu, Ştefan, *Adolescența*, București, 1971.

:

ANEXA

Anexa 1. Dezvoltare curriculară - Programa şcolară a unei discipline opționale

FIŞĂ DE AVIZARE A PROIECTULUI DE PROGRAMĂ PENTRU OPȚIONAL

AVIZAT,
Inspector de specialitate

A. **Avizul şcolii:**

Denumirea opționalului: ***Proiectarea revistelor şcolare***
Tipul: curriculum la decizia scolii
Clasa: a XII-a E-profil ştiințe sociale
Durata: 1 an
Număr ore pe săptămână: 1
Autori: prof. TUDOR VERONICA[1]
Abilitatea pentru a susține cursul: profesor grad I INFORMATICĂ
Instituția de învățământ: LICEUL TEORETIC „DUNĂREA" GALAȚI

---

[1] Tudor Veronica este profesor de informatică la Liceul Teoretic „Dunărea" din Galați, cu o vechime în învățământ de 18 ani. A obținut gradul didactic I în învățământ. A absolvit Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați, obținând licența în Matematică şi Informatică. Deține diploma de Master în *Management educațional*. Este membru al Corpului Național de Experți în Management Educațional (din anul 2012). Este cadru didactic mentor şi îndrumă practica pedagogică a studenților din cadrul Universității „Dunărea de Jos" Galați, în domeniul Informatică (din anul 2007). A fost profesor la Centrul de excelență, pentru disciplina Informatică (2002-2007). Este coautor al lucrărilor „Teste şi sinteze în:fizică, informatică şi chimie" (Editura Sinteze, ISBN: 973-86614-3-9), „Teste chimie-informatică" (Editura Sinteze, ISBN:973-7772-56-3), „Programare pe înțelesul tuturor" (Editura Sinteze, ISBN:978-9731917-29-0). A prezentat comunicări științifice şi a publicat mai multe articole în reviste de specialitate.

B. **Avizul Consiliului de Curriculum al Şcolii (CCS)**

CRITERII ŞI INDICATORI DE EVALUARE

	DA	**NU**	**DA, cu recomandare**
I. Respectarea structurii standard a programei			
Argument			
Competențe specifice			
Activități de învățare (cel puțin una pentru fiecare obiectiv)			
Conținuturi			
Modalități de evaluare			
II. Existența unei bibliografii			
III. Elemente de calitate			
Respectarea particularităților de vârstă ale elevilor			
Concordanța cu etosul școlii, cu interesele elevilor și cu nevoile comunității			
Conținutul argumentului			
- oportunitatea opționalului			
- realismul în raport cu resursele disponibile			
Corelarea obiectivelor cu activitățile de învățare			
Corelarea obiectivelor cu unitățile de conținut			
Adecvarea modalităților de evaluare la demersul didactic propus			

AVIZUL CCŞ

DA	**DA, cu recomandări**	**NU**

DIRECTOR,

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ŞI SPORTULUI
INSPECTORATUL ŞCOLAR JUDEȚEAN GALAȚI

UNITATEA ȘCOLARĂ: **LICEUL TEORETIC „DUNĂREA” GALAŢI**

PROGRAMA ŞCOLARĂ PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

TITLUL: ***Proiectarea revistelor şcolare***

Curriculum la decizia şcolii
(opțional disciplină nouă)

CLASA a XII-a

SPECIALIZARE:

Nr. ore: 35

PROFESOR:

An şcolar:

ARGUMENT

Trebuie luat în considerație faptul că fenomenul ***informatizării pe scară largă a profesiilor***, nu poate ocoli niciun domeniu. Fascinați de mediul virtual, elevi şi profesori, deopotrivă, trebuie să înțelegem că interdisciplinaritatea (limbă română/informatică, ştiințe socio-umane/informatică) creează cadrul necesar implicării elevului, ca partener permanent, în predare/evaluare - modalitate eficientă de creştere a randamentului şcolar. Pornind de la faptul că trebuie modelat caracterul teoretic al lecțiilor disciplinelor umaniste, astfel încât să devină unul practic, folosirea demersurilor de proiectate în manieră interdisciplinară oferă o instrumentalizare mai eficientă şi mai rapidă a metodelor, procedeelor şi mijloacelor didactice.

Curriculum-ul la decizia şcolii, ***Proiectarea revistelor şcolare,*** a fost conceput pentru clasele de profil uman, specializarea ştiințe-sociale avându-se în vedere următoarele aspecte:

- ✓ pune accent pe latura formativă a învățării;
- ✓ stimulează gândirea creativă a elevilor printr-o varietate de cerințe;
- ✓ propune modalități diverse de abordare a literaturii şi a tehnicilor de lucru cu texte (non)literare;
- ✓ asigură un caracter flexibil programei, pentru a descoperi şi a pune în valoare diferențele de personalitate, capacitățile intelectuale, dominantele (tipul/tipurile de inteligență dominantă), motivațiile elevilor;
- ✓ facilitează transferul de informații şi de competențe de la o disciplină la alta;
- ✓ asigurarea coerenței externe, pe temeiul preluării unor elemente inter- şi transdisciplinare;
- ✓ atingerea unui nivel al performanțelor elevilor din ciclul superior al liceului, astfel încât aceştia să dobândească competențele necesare integrării uşoare pe piața muncii.

Curriculum-ul la decizia şcolii ***Proiectarea revistelor şcolare*** va urmări deplasarea accentului spre nivelul interpretativ şi aplicativ cu scopul dezvoltării deprinderilor de a concepe şi elabora texte şi articole, care pot fi integrate în structura unei reviste şi satisfac standardele de: coeziune, coerență, design, cromatică și acceptabilitate. Folosirea resurselor T.I.C. în abordarea unor teme concrete din diverse domenii, au menirea de a-l provoca pe elev să participe activ la propriul proces de formare, al (re)descoperirii de sine şi a capacităților şi competențelor care-l definesc.

COMPETENŢE GENERALE

1. Dobândirea unor metode de a extrage, culege, prelucra, interpreta şi transmite informația sub toate formele ei de existență (text, imagine, sunet, film, animație) folosind tehnologia informației
2. Cunoaşterea modului de utilizare a unor medii informatice de lucru
3. Valorificarea capacităților de structurare a informației, prin elaborarea unor produse care să dezvolte creativitatea

COMPETENŢE SPECIFICE ŞI CONŢINUTURI ASOCIATE

1. Dobândirea unor metode de a extrage, culege, prelucra, interpreta şi transmite informaţia sub toate formele ei de existență (text, imagine, sunet, film, animaţie) folosind tehnologia informaţiei

Competenţe specifice	Conţinuturi
1.1. Explicarea locului şi rolului publicațiilor media în dinamica societății contemporane	• Etapele redactării unei publicații • Planul publicației • Alegerea subiectelor revistei • Stabilirea titlurilor • Prelucrare, structurare • Planificarea şi graficul etapelor publicației
1.2. Utilizarea programelor pentru editarea unui articol şi gestionarea informațiilor	• Receptare descărcare a informației • Legislație privind drepturile de autor • Schimbul de informații • Instrumente SOFT de prelucrat (text, imagini, sunet, film, grafică, animație • Asamblarea informației • Fişierul de lucru

Competenţe specifice	Conţinuturi
1.3. Utilizarea informațiilor şi cunoaşterea legislației în vigoare	• Întocmirea bibliografiei • Referințele bibliografice • Evaluarea bibliografiei • Elemente de evaluare a documentelor • Interpretarea informației • Respectarea standardelor: drepturi şi obligații privind producerea, prelucrarea, difuzarea si comercializarea informațiilor produse.

2. Cunoaşterea modului de utilizare a unor medii informatice de lucru

Competenţe specifice	Conţinuturi
2.1.Aplicarea operațiilor de bază– Microsoft Office Publisher	• Microsoft Office Publisher • Pornirea aplicației • Deschiderea unei prezentări existente – modificarea şi salvarea prezentării • Închiderea prezentării
2.2. Aplicarea elementelor de bază în procesarea textului	• Crearea unei publicații noi • Pagina de pornire • Panoul de activitate • Activități editor • Alegerea unui şablon –

Competenţe specifice	Conţinuturi
	modificarea acestuia • Modificarea unui şablon într-altul • Conținutul suplimentar • Biblioteca de conținut
2.3. Utilizarea operații lor de bază necesare pentru realizarea unei publicații - *copiere, mutare, ştergere şi corelare*a informațiilor oferite prin intermediul mesajului publicitar cu cele din text	• Folosirea instrumentelor *copiere, decupare, lipire* pentru a copia text, imagine • Ştergerea obiectului selectat • Reordonarea informațiilor într-o publicație • Ştergerea unei/unor obiecte dintr-o publicație • Adăugarea antetului şi notelor de subsol
2.4. Aplicarea modalităților de formatare a unei casete text	• Formatarea textului – corp de literă, stil, mărime, culori, centrare, aliniere • Redimensionarea şi mutarea casetelor text într-un diapozitiv • Setarea grosimii liniei, stilului şi culorilor unei casete text
2.5. Utilizarea elementelor grafice în prezentare	• Inserarea obiectelor grafice în prezentare: linii, casete, cercuri • Modificarea poziției şi

Competenţe specifice	Conţinuturi
	aspectului unui obiect grafic - mutarea, mărime, culoare, umbriri
2.6. Utilizarea diagramelor	• Crearea unei diagrame • Modificarea structurii unei diagrame • Crearea de diferite tipuri de diagrame: bar chart, pie chart etc.
2.7. Inserarea imaginilor şi altor obiecte într-o prezentare	• Inserarea unei imagini – modificarea proprietăților imaginii, mutarea ei în alt diapozitiv, adăugarea de efecte de contur pentru obiect • Importarea altor obiecte în prezentare: text, foi de calcul, tabele, diagrame, fişiere grafice
2.8. Identificarea modalităților de a realiza tipărirea prezentării	• Selectarea formatului de tipărire optim pentru publicație • Tipărirea diapozitivelor în diferite formate • Trimiterea publicației prin e-mail

3. Valorificarea capacităţilor de structurare a informaţiei, prin elaborarea unor produse care să dezvolte creativitatea

Competenţe specifice	Conţinuturi
3.1 Identificarea obiectivelor unui proiect şi metodele de realizare	• Organizarea echipelor de lucru pentru realizarea unui portofoliu de lucrări practice
3.2 Lucru în echipă pentru atingerea obiectivelor comune	• Stabilirea sarcinilor în cadrul echipelor
3.3 Identificarea şi utilizarea aplicațiilor software necesare la realizarea obiectivelor comune dar şi individuale	• Realizarea unor portofolii care sa cuprindă lucrări practice folosind diverse instrumente informatice
3.4 Prezentarea rezultatelor activităților practice desfăşurate	• Organizarea sesiunii de prezentarea a portofoliului

MODALITĂȚI DE EVALUARE

- observarea curentă a comportamentului de învățare al elevului;
- probe practice, scriseşi orale;
- analiza rezultatelor diferitelor activități ale elevilor: fişe de observare, referate, proiecte, portofolii,activități practice.
- proiecte interdisciplinare individuale sau de grup.

VALORI ŞI ATITUDINI

- cunoaşterea şi utilizarea conceptelor specifice tehnologiei informației şi a comunicațiilor;
- exprimarea unui mod de gândire creativ în structurarea şi rezolvarea sarcinilor de lucru;
- conştientizarea impactului social, economic şi moral al utilizării calculatorului;
- stimularea receptivității față de valorile culturale;
- formarea obişnuințelor de alegere a aplicațiilor corespunzătoare în abordarea sarcinilor de lucru;
- dezvoltarea capacităților formative de identificare, selectare, organizare, prelucrare şi transmitere a informației;
- manifestarea disponibilității de a evalua /autoevalua activități practice;
- manifestarea inițiativei şi disponibilității de a aborda sarcini variate;
- înțelegereaimpactuluitehnologiilorinformaticeînsocietateprecumşi a conexiunilor dintre tehnologia informației şi a comunicațiilor şi alte obiecte de studiu.

SUGESTII METODOLOGICE

Predarea – învățarea disciplinei ***Proiectarea revistelor şcolare*** va fi orientată pe formarea deprinderilor de lucru prin rezolvarea unei game variate de aplicații practice. Specificul disciplinei impune metode didactice interactive, recomandând cu precădere aplicații practice individuale şi de grup, exerciții de analiză a încadrării în pagină şi în context a textelor propuse, în vederea aplicării şi utilizării instrumentelor necesare.

Identificarea rolului fiecărui elev în cadrul activității în grup, familiarizarea elevilor cu tehnicile de lucru în cadrul presei scrise/audio/video, reprezintă o şansă a tinerilor de a se orienta în viitoarea carieră. Există posibilitatea de crearea unei biblioteci virtuale în care elevii să aibă acces la toate produsele multimedia realizate în timpul experimentelor didactice în care au fost implicați: ziare, reviste şcolare, materiale audio-video, softuri educaționale, CD-uri multimedia.

Prin aplicarea evaluării pe bază de proiect interdisciplinar la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada abilităților şi competențelor dobândite la curs. Aplicațiile prezentate efectiv elevilor, trebuie să aibă ca obiect probleme concrete ale activităților dintr-un domeniu de activitate pentru a sublinia avantajele

utilizării sistemelori nformatice. Achiziția treptată a cunoştinţelor şi deprinderilor poate fi stimulată printr-o prezentare atractivă şi motivantă a temelor.

Exemple de activități de învățare:

- discuții cu elevii asupra necesității formatării datelor în conformitate cu normele şis tandardele în vigoare;
- găsirea unor forme relevante de reprezentare a informației;
- dezbateri pe tema fixării rolurilor în echipă în funcție de interesele şi aptitudinile individuale;
- formularea unor teme care să poată fi realizate în grupuri de elevi pe baza unor discuții preliminare şi prin analiza datelor;
- educarea elevilor în ideea că orice activitate se finalizează cu un produs care trebuie să funcționeze conform condițiilor impuse de beneficiar, să fie însoțit de o documentație, să fie verificat, testat şi evaluat;
- prezentarea şi dezbaterea aplicațiilor realizate.

BIBLIOGRAFIE

- Gini Courtiere, Annatte Marquis – „Inițiere în Office 2000”, 1999, Bucureşti, Editura ALL;
- Lawrence J. Magid – „Ghidul utilizatorului de PC”, 1996, Bucureşti, Editura ALL;
- Adriana Giju, Georgeta Manafu, Adriana Călinoiu – „Microsoft Office Excel – Teste si aplicații”, 2008, Craiova, Editura Arves;
- Carmen Petre, Daniela Popa, Ştefania Crăciunoiu, Camelia Iliescu – „Metodica predării informaticii şi tehnologiei informației”, 2002, Craiova, Editura Arves;
- Mariana Milosescu –„Tehnologia informației şi comunicării”, 2004, Bucureşti, Editura Teora;
- Matei Sorin, Panait Mirela – „Inițiere în utilizarea calculatoarelor”, 2003, Craiova, Editura Arves;
- Ioan Jinga, Ioan Neguț – „Învățarea eficientă”, 1999, Bucureşti, Editura Aldin Rotariu Traian, Iluț Petru–,,Ancheta sociologică şi sondajul de opinie. Teorie şi practică”,1999, Bucureşti, Editura Polirom;
- Preda Sorin – „Introducere în creativitatea publicitară”, 2011, Iaşi, Editura Polirom;
- Chiciudean Ion – „Gestionarea imaginii în procesul comunicării”, 2000, Bucureşti, Editura Licorna.

Anexa 2. Proiectul unității de învățare

Unitatea de învățământ:
Disciplina: Biologie
Profesor: Ciapă Mihaela[2]
Clasa: a X-a
Nr. ore: 7 ore

PROIECTAREA UNITĂŢII DE ÎNVĂŢARE „RESPIRAŢIA”

Conţinuturi ale unităţii de învăţare	**Comp specif**	**Strategia didactică**			**Activităţi de învăţare**	**Modalităţi de evaluare**
		Metode şi procedee	**Mijloace de înv.**	**Forme de org.**		
Respirația aerobă	1.1.	Dezbaterea Explicația	Tabla, creta, manualul	Frontală	Prezentarea procesului de respirație pe baza datelor culese din sursele de documentare	Întrebări structurate
	1.1. 4.1.	Explicația Modelarea	Tabla, creta,	Frontală	Clasificarea tipurilor de respirație din lumea vie	Observația

[2] Ciapă Mihaela este profesor de biologie la Colegiul Național „Al. I Cuza” din Galați. A absolvit Universitatea „Al. I .Cuza” din Iași, Facultatea de Biologie, specializarea: Biologie. A obținut gradul didactic I în învățământ. Are o vechime de 15 ani în învățământul preuniversitar. Este cadru didactic mentor și a îndrumat practica pedagogică a unor grupe de studenți din cadrul Universității “Dunărea de Jos” Galați în domeniul biologie.

			manualul			sistematică
	1.1. 4.1.	Dezbaterea Explicația	Tabla, creta, manualul	Frontală pe grupe	Definirea pe baza informațiilor din manual procesul de respirație aerobă	Conversația de verificare
	3.1.	Explicația Modelarea	Tabla, creta, manualul	Individuală	Reprezentarea ecuației chimice generale a respirației aerobe	Probă practică
	3.2. 5.3.	Dezbaterea Algoritmizarea	Fişe de lucru	Pe grupe	Compararea fotosintezei cu respirația aerobă. Identificarea şi notarea particularităților celor două procese într-un tabel.	Probe scrise Portofoliul
Respirația anaerobă	1.1. 4.1.	Explicația Modelarea	manualul	Frontală	Definirea respirației anaerobe	Probe orale
	3.1.	Explicația Modelarea	Tabla, creta, manualul	Frontală	Reprezentarea ecuației chimice generale a respirației anaerobe	Probe scrise
	2.1. 2.2. 4.2.	Experimentul Învățarea prin descoperire	Material biologic (semințe încolțite), vas cu Hg, eprubete, vase,	Pe grupe	Evidențierea experimentală a procesului de respirație anaerobă Interpretarea rezultatelor şi formularea de concluzii Prezentarea informațiilor într-un referat (Un alt plan de investigație a respirație la plante)	Probă practică Observația sistematică Investig

			NaOH Fişe de lucru			a ția Portofo liul
	1.1. 4.2. 5.3.	Explicația Exercițiul	Fişe de lucru	Fronta lă Pe grupe	Prezentarea caracteristicilor fermentațiilor Compararea respirației aerobe cu cea anaerobă şi înscrierea datelor într-un tabel pe fişele de lucru Precizarea importanței diferitelor tipuri de fermentații în industrie	Probe scrise Observa ția sistemat i că
Respirația la plante	2.1. 2.2. 4.2.	Experimen tul Învățarea prin descoperi re	Material vegetal (semințe încolțite, frunze), balon, lumânare aprinsă, apă de var, cântar	Fronta lă Pe grupe	Evidențierea consumului de oxigen în respirație Evidențierea consumului de CO_2 în respirație Evidențierea în mod experimental a consumului de substanțe organice în respirație Stabilirea concluziilor şi prezentarea particularităților respirației la plante	Probe orale Observa ția sistemat ică
Influența factorilor de mediu asupra intensității respirației	5.1. 5.2. 5.3.	Dezbaterea Explicația Studiul de caz	Manual, tablă, creta,	Fronta lă Indivi duală	Explicarea influenței factorilor interni asupra intensității respirației. Explicarea efectelor factorilor interni asupra recoltelor Stabilirea corelației dintre factorii interni ce influențează intensitatea	Probe orale

					respirației şi abundența recoltelor (ex: la porumb)	
	5.1. 5.2. 5.3.	Dezbaterea Explicația Studiul de caz	Manual, tabla, creta,	Frontală Pe grupe	Explicarea influenței factorilor externi asupra intensității respirației. Explicarea efectelor factorilor externi asupra recoltelor Stabilirea corelației dintre factorii externi ce influențează intensitatea respirației şi măsurile agricultorilor pentru dirijarea factorilor de vegetație (studiu de caz - trestia de zahăr)	Observația sistematică
Respirația la animale Sistemul respirator la mamifere	1.1. 1.2. 1.3. 3.1. 4.1.	Explicația Modelarea Descoperirea	Planşa	Frontală Individuală	Stabilirea alcătuirii sistemului respirator la mamifere, urmărind planşa Precizarea, folosind un limbaj ştiințific adecvat, căilor respiratorii observate şi rolului lor în respirație Prezentarea structurii plămânilor Descrierea structurii membranei alveolo-capilare şi a rolului ei. Reprezentarea în mod schematic a transportului gazelor respiratorii la nivelul membranei alveolo-capilare	Probe orale Observația sistematică
	2.1. 2.2.	Experimentul Descoperirea	spirometru	Pe grupe	Verificarea în mod experimental a ventilației pulmonare Prelucrarea rezultatelor verificării şi explicarea mecanicii ventilației	Lucrări practice

	3.2.	Exercițiul Studiu de caz	Exerciții, probleme	Individual	Precizarea diferitelor volume respiratorii la om. Rezolvarea de probleme	Proba scrise
Particularități structurale şi funcționale ale sistemului respirator la vertebrate	1.2. 3.2. 4.1. 5.3.	Descoperirea Modelarea Dezbaterea	Surse de documentare	Frontală Individuală	Identificarea particularităților structurale ale sistemului respirator la vertebrate Prezentarea particularităților structurale şi funcționale ale sistemului respirator la vertebrate Explicarea, pe baza cunoştințelor de biologie şi fizică, a corelației dintre perfecționarea respirației în seria vertebratelor şi temperatura corpului.	Probe orale Observația sistematică
Boli ale sistemului respirator la om	5.1. 5.2. 5.3.	Dezbaterea Studiul de caz		Frontală Pe grupe	Aplicarea în viața cotidiană a cunoştințelor despre manifestările diferitelor boli ale sistemului respirator şi stabilirea cauzelor acestora. Explicarea măsurilor de prevenire a bolilor sistemului respirator la om în contexte variate. Realizarea unui eseu cu tema „Boli ale sistemului respirator la locuitorii oraşului Drobeta Turnu Severin – cauze, manifestări, prevenire”.	Observația sistematică Proba scrisă

Anexa 3. Modele de proiecte didactice

MODELUL NR. 1

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Unitatea de învățământ:
Profesor: Liliana AVRAM[3]
Disciplina: Matematica - M2
Clasa: a XI-a
Data:
Durata: 50 min.
Unitatea de învăţare: Funcții derivabile
Subiectul: Demonstrarea unor inegalități
Tipul lecţiei: Recapitulare şi sistematizare a conținuturilor

Competenţe specifice:

2. Aplicarea unor algoritmi specifici calculului diferențial în rezolvarea unor probleme;
3. Exprimarea cu ajutorul noțiunilor de limită, continuitate, derivabilitate, monotonie, a unor proprietăți cantitative ale unei funcții.

Obiective operaționale:

O_1 - să calculeze derivata unei funcții utilizând regulile de derivare;
O_2 - să utilizeze prima derivată în studiul funcțiilor;
O_3 - să aplice proprietățile algebrice ale unei funcții (monotonie, semn) pentru demonstrarea unor inegalități;
O_4 - să utilizeze cea de-a doua derivată în studiul funcțiilor.

---

[3] Liliana Avram este profesor de matematică la Liceul de Industrie Alimentară „Elena Doamna" din Galați, cu o vechime de 20 ani în învățământ. A obținut gradul didactic I în învățământ. A absolvit Universitatea „Al. I. Cuza" din Iaşi, Facultatea de Matematică. A obținut diplomele de Master în *Management Educațional,* respectiv în *Matematică Didactică (*emise de Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați). Este membru al Corpului Național de Experți în Management Educațional. A publicat mai multe articole în reviste de specialitate.

Strategia didactică:

Metode şi procedee: explicația, exercițiul, conversația, problematizarea, învățarea prin descoperire.

Resurse materiale*:* fişe de lucru, manual (Mihai Postolache coord., *Matematică. Manual pentru clasa a XI-a*, Editura Fair Partners, Bucureşti, 2006).

Forme de organizare: colectiv, frontal, individual.

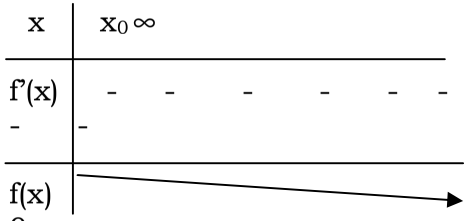
Bibliografie:

M. Țena (şi alții), *Culegere de exerciții şi probleme pentru clasa a XI-a*, Editura Art, 2002.
M. Postolache (coordonator), *Metodica predării matematicii în liceu*, Editura Fair Partners, 2008.

Demers instrucțional

Evenimentele lecţiei. Timp	**Ob. operaț.**	**Conținutul informațional al lecției**		**Strategia didactică**
		Activitatea profesorului	**Activitatea elevilor**	
1.Moment organizatoric 1 min.		Stabilirea prezenței; verificarea aspectului general al clasei Asigură trecerea de la starea specifică recreației la aceea de învățare	Răspund cerințelor profesorului; se pregătesc pentru lecție.	Conversația Frontal Caiete, cărți, catalogul clasei
2.Captarea atenției 3 min		Îi întreabă pe elevi unde se folosesc derivatele? - solicită elevilor să dezvolte ideile formulate, încurajând intervențiile de completare sau de corectare	Răspund profesorului că derivatele se utilizează în fizică sau economie la problemele de maxim şi de minim (determinarea profitului maxim, a cheltuielilor minime sau a momentului când un mobil atinge viteza maximă)	Conversația Frontal
3.Anunțarea temei şi a obiectivelor 1 min		Anunță elevii că va fi o lecție în care se vor fixa cunoştințele despre derivate şi vor învăța să demonstreze unele inegalități, folosind derivatele.	Pot interveni în formularea titlului și a competențelor Ascultă şi intervin cu răspunsuri.	Expunere
4.Recapitularea şi sistema		Solicită elevilor reamintirea definițiilor funcțiilor monoton crescătoare (descrescătoare).	Un elev scrie la tablă definițiile funcțiilor	Conversația,

tizarea conţinuturilor 35 min.	O_1 O_4 O_3 O_4	Implică elevii în analiza acestor definiții astfel încât să deducă modalitatea rezolvării inegalităților Se evidențiază tehnicile de lucru pentru astfel de inegalități Se disting cel puțin trei tehnici de lucru pentru a proba o inegalitate de forma $f(x) \geq 0$, $x \geq x_0$. 1.Dacă f este (strict)crescătoare şi f $(x_0)=0$, atunci din $x \geq x_0$ rezultă $f(x) \geq f(x_0) = 0$. Sub formă de tabel avem x | x_0 ∞ f'(x) | + + + + + + + + + + + + + + + f(x) 0 ↗ 2. Dacă f are un minim global $x_m \in (x_0, \infty)$ pentru care $f(x_m) = 0$, atunci evident $f(x) \geq f(x_m) = 0$, $x \geq x_m$.	monotone. Analizează definițiile și ajung la concluzia că acest tip de inegalități sugerează utilizarea monotoniei funcției pentru rezolvare Ajung la concluzia că, în general se pune problema demonstrării unei inegalități de tipul $f(x) \geq a$, $x \geq x_0$ (sau analoage), unde a este un număr real. Urmăresc demonstrația efectuată la tablă a profesorului. Pot interveni cu întrebări suplimentare sau cu alte soluții privind rezolvarea exercițiului. Urmăresc demonstrația profesorului. Pot interveni cu întrebări suplimentare sau cu alte soluții privind rezolvarea exercițiului.	Frontal Explicația Demonstrația Tablă, caiet frontal, individual Demonstrația Frontal

5.Asigurare a conexiunii inverse 9 min. 6.Tema pentru acasă 1 min.		3. Dacă f este descrescătoare pe $[x_0,\infty)$ şi $\lim_{x\to\infty} f(x)=0$, atunci avem f(x) ≥ 0, x ≥ x_0. Tabelul arată sub forma În continuare se rezolvă exerciţiile de pe fişa de lucru. Exerciţiile care nu sunt rezolvate în clasă, rămân ca temă. Se analizează rezultatele elevilor Profesorul formulează concluzii referitoare la modul de lucru al elevilor (gradul de cooperare, manifestarea interesului, frecvenţa şi corectitudinea răspunsurilor, inventivitatea etc.) Fisa se continua acasă, se oferă indicaţii suplimentare la solicitarea elevilor	Răspund cerinţelor profesorului Urmăresc demonstraţia profesorului Rezolvă exerciţiile Îşi exprimă eventualele neclarităţi cu privire la această temă. Rezolvă exerciţiile Participă la formularea aprecierilor Solicită indicaţii suplimentare	Conversaţia Frontal Explicaţia Frontal Exerciţiul Individual Conversaţia Aprecieri verbale Instructajul verbal

Data:
Nume, prenume elev:
Clasa: a XI-a
Disciplina: Matematică
Tema: Demonstrarea unor inegalități cu ajutorul derivatelor

FIŞĂ DE LUCRU

1. Să se demonstreze inegalitatea: $2x3 + 3x2 - 12x + 7 > 0$, oricare ar fi $x > 1$;
2. Să se demonstreze inegalitatea: $e^x < (1 + x)^{1+x}$, oricare ar fi $x > 0$;
3. Se consideră funcția f : $^{*} \to$, $f(x) = \frac{e^x}{x^2}$.
   1) Să se calculeze f'(x), x ∈ *;
   2) Să se demonstreze că funcția f este descrescătoare pe (0, 2];
   3) Să se arate că $2e^{\sqrt{3}} \le 3e^{\sqrt{2}}$.
4. Se consideră funcția f : $(0,\infty) \to$, $f(x) = \frac{\ln x}{x^2}$
   1) Să se calculeze f'(x), x ∈ $(0,\infty)$;
   2) Să se calculeze $\lim\limits_{x\to\infty} f(x)$;
   3) Să se demonstreze că $0 < f(x) \le \frac{1}{2e}, x \in \left[\sqrt{e},\infty\right)$.
5. Se consideră funcția f : $\to$, $f(x) = x - \frac{x^3}{6} - \sin x$
   1) Să se determine $\lim\limits_{x\to-\infty} f(x)$;
   2) Să se calculeze derivata a doua a funcției f;
   3) Să se demonstreze că $f(x) \le 0$, oricare ar fi $x \ge 0$.

Obs. Exercițiile 3, 4, 5 sunt propuse pe variantele de Bacalaureat 2009. Exercițiile care au ridicat probleme au fost subpunctele c, adică inegalitățile.

FIŞĂ DE LUCRU – rezolvarea sarcinilor

1. Soluție: Se consideră funcția f: $(1,\infty)\to$, f(x) = $2x^3 + 3x^2 - 12x + 7$ pentru care f'(x) = $6x^2 + 6x - 12$. Ecuația f(x) = 0 are soluțiile $x_1 = -2$, $x_2 = 1$, care nu aparțin intervalului $(1,\infty)$. Tabelul pentru semnul derivatei şi monotonia funcției este redat mai jos:

x	**1** ∞
f'(x)	**+ + + + + + + + + + + + ++ + + + + + + +**
f(x)	**0** →

Se observă că f este strict crescătoare pe domeniul de definiție, iar f(1) = 0. Deci din x > 1 se obține f (x) > f(1) = 0.

2. Soluție: Pentru că atât baza, cât şi exponentul conțin variabila x, se preferă scrierea echivalentă a inegalității în urma logaritmării în baza e : x < (1 + x)ln(1 + x), $(\forall)$ x > 0 sau $\frac{x}{x+1} < \ln(1 + x)$, $(\forall)$ x > 0. Considerăm funcția f : $(0,\infty)\to$, f (x) = $\frac{x}{x+1}$ - ln(1 + x) a cărei derivată este f'(x) = $\frac{1}{(1+x)^2}-\frac{1}{1+x}=-\frac{x}{(1+x)^2} < 0$, $(\forall)$ x > 0, deci funcția f este strict descrescătoare. Din faptul că $\lim_{x\ 0}$ f(x) = 0 rezultă f(x) < 0, $(\forall)$ x > 0 .

3. Soluție: a. Utilizând regulile de derivare, rezultă f'(x) = $\frac{e^x(x-2)}{x^3}$

b. Pentru x $\in(0,2]$, derivata este negativă, deci funcția f este descrescătoare;

c. $\sqrt{2} < \sqrt{3}$, $\sqrt{2},\sqrt{3}\in(0,2]$, funcția f este descrescătoare, rezultă $f(\sqrt{2}) \geq f(\sqrt{3}) \Rightarrow \frac{e^{\sqrt{2}}}{2} \geq \frac{e^{\sqrt{3}}}{3}$, de unde $2e^{\sqrt{3}} \leq 3e^{\sqrt{2}}$.

4. Soluție: a. Utilizând regulile de derivare, rezultă f'(x) = $\frac{1-2\ln x}{x^3}$

b. Folosind regula lui l'Hôspital, $\lim\limits_{x\to\infty} f(x) = \lim\limits_{x\to\infty} \frac{\frac{1}{x}}{2x} = 0$

c. Rezolvând ecuația f'(x) = 0, rezultă x = $e^{\frac{1}{2}} = \sqrt{e}$. Tabelul de variație a funcției f :

x	0 $\sqrt{e}$ ∞
f'(x)	+ + + + ++ + + 0 -
f(x)	↗ f($\sqrt{e}$)=$\frac{1}{2e}$ ↘ 0

Din tabel rezultă inegalitatea cerută.

5. Soluție: a) $\lim\limits_{x\to-\infty} f(x) = \lim\limits_{x\to-\infty} x\left(1-\frac{x^2}{3}-\frac{\sin x}{x}\right) = \infty$

b) $f'(x) = 1-\frac{x^2}{2}-\cos x,\ f''(x) = -x+\sin x$

c) f'''(x) = -1 + cosx ≤ 0

x	0 ∞
f'''(x)	0 -
f''(x)	0 ↘ -
f'(x)	0 ↘ -
f(x)	0 →

Re

f(x) ≤ 0, (∀) x ≥ 0.

MODELUL NR. 2

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Profesor: Elvira Buzoianu[4]
Şcoala:
Data:
Disciplina: Limba şi literatura română
Clasa: a X-a
Durata: 50 de minute
Unitatea de învățare: Stiluri literare
Titlul lecţiei: Stilurile funcționale ale limbii române
Tipul lecţiei: mixtă

Competenţe generale:

1. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi în producerea mesajelor, în diferite situații de comunicare;
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală şi stilistică în receptarea diferitelor texte literare şi nonliterare;
3. Argumentarea scrisă şi orală a unor opinii în diverse situații de comunicare.

Competenţe specifice:

1.2 Receptarea adecvată a sensului / sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise;
1.3 Folosirea adecvată a strategiilor şi a regulilor de exprimare orală în monolog şi în dialog;
1.4 Redactarea unor compoziții despre textele studiate şi alcătuirea unor texte funcționale sau a unor proiecte.

Obiective operaționale:

O1 – să argumenteze încadrarea textului în stilul funcțional;
O2 – să identifice trăsăturile stilurilor funcționale;
O3 – să creeze texte aparținând unor stiluri funcționale diferite;

---

[4] Elvira Buzoianu este profesor titular de limba şi literatura română la Colegiul Tehnic "Traian Vuia" Galați, cu o vechime de 17 ani în învățământ. A obținut gradul didactic I în învățământ. A absolvit Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați, Facultatea de Litere, Istorie şi Teologie, profilul Filologie, specializarea Limba şi literatura română.

O4 – să manifeste receptivitate afectiv-intelectuală față de tema abordată.

Strategia didactică:

Metode şi procedee: conversația, brainstorming, ciorchinele, explicația, problematizarea, învățarea prin descoperire, proiectul, analiza de text.

Forme de activitate: individuală, frontală, pe grupe.

Mijloace didactice*:* fişe de lucru, manual *(*Adrian Costache, Florin Ioniță, Adrian Săvoiu, *Limba Română. Manual pentru clasa a X- a*, Ed. Art, Bucureşti).

Bibliografie:

G. Cojocăreanu, A. Vâlceanu, *Didactica specialității, Limba română;* Editura Arves, Bucureşti, 2003;

Apetre, Dorina, Stoleriu, Eugenia, *Algoritmul lecturii unui text (literar şi nonliterar)*, Editura Petrodava, Iaşi, 2004;

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, Bucureşti, 1985;

Pamfil, Alina, *Didactica limbii şi literaturii române*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000;

Puşcaş, Felicia, *Comunicare. Limba şi literatura română. Subiecte. Teorie. Exemplificări. Aplicații*. Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2005.

Etapele lecției Dozare	Ob. oper.	Conținutul învățării		Strategia didactică		
		Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Forme de org.	Met. și proc.	Mijl. did.
Moment organizatoric 1’		-notează absențele -asigură condițiile optime pentru buna desfășurare a lecției -pregătirea materialului didactic -propune împărțirea elevilor în patru grupe pentru a facilita activitatea pe parcursul orei	-se pregătesc pentru începerea orei de limba română -se organizează în patru grupe	frontal	Conversația	Resursele materiale ale lecției
Verificarea cunoștințelor anterioare și a temei pentru acasă 12’		- verifică tema cantitativ și calitativ și face aprecieri - verificarea cunoștințelor anterioare se face printr-o discuție cu elevii despre modul în care au ales să prezinte stilurile funcționale - adresează întrebări despre conținuturile proiectelor, invită și pe ceilalți elevi să adreseze întrebări colegilor	- elevii citesc tema, se corectează reciproc - fiecare grupă a avut de realizat un proiect având ca temă un stil funcțional. Reprezentantul grupei prezintă proiectul. - răspund la întrebări	individual frontal pe grupe	Conversația	Caiete portofolii
Captarea atenției		-solicită elevilor să formuleze idei legate de	-își exprimă părerea cu privire la semnificația			

3’		cuvântul „stil” -stimulează intervenția elevilor, încurajează emiterea de idei -subliniază faptul că stilul reprezintă însumarea trăsăturilor caracteristice care particularizează modul de exprimare al unui individ, al unui grup social bine definit sau chiar al unui popor	termenului -convin asupra faptului că modul de exprimare verbală sau scrisă înseamnă stil -participă la formularea concluziei	frontal	brainstorming	caiete
Anunţarea titlului lecţiei şi a obiectivelor 1’		-anunță şi scrie titlul lecției -enunță, cu ajutorul elevilor competențele care vor fi formate și dezvoltate	-scriu titlul lecției în caiete -ascultă competențele, dar pot participa la formularea lor	frontal	expunerea	caiete
Dirijarea învăţării 25’	O1	- solicită elevilor să enumere stilurile funcționale, pornind de la cunoștințele dobândite în cadrul altor discipline școlare -prezintă particularitățile stilului artistic, stimulând participarea elevilor la completarea ideilor	- numesc stilurile funcționale: beletristic, ştiințific, juridico-administrativ, publicistic - reţin informațiile și scot în evidență faptul că aceste stiluri se adresează sensibilității, intelectului şi generează emoții estetice	frontal frontal	conversația ciorchine	caiete

	O2 O4	- solicită elevilor să raporteze stilurile prezen tate la nivelul de expresi vitate a acestora - intervine prin completări şi explicații - prezintă caracteristicile stilurilor (subiectiv, indi vidual, unicitatea şi inova tia expresiei uneori apar abateri de la normele limbii literare, libertate de expri mare) - notează pe tablă stilurile şi particularitățile fiecăruia. Problemele analizate: 1. Care sunt particularită țile stilului ştiințific? - prezintă aspectele de limbaj (limbajul denotativ, neologic (datorită înnoirii tehnicii şi a ştiinței; limbaj de specialitate greu de înțeles de către ne specia listi – metalimbaj) - pornind de la aspectele presentate, solicită elevilor	-remarcă importanța stilurilor în transmi terea de trăiri persona le care ar putea intere sa şi pe alții; expresivitate foarte mare - urmăresc prezentarea profesorului, pot inter veni cu informații supli mentare, cu exem plificări - pot formula întrebări în scopul clarificării noțiunilor - notează în caiete - cu ajutorul profeso rilor, elevii pot enunța următoarele caracteris tici: obiecti vitatea, claritatea, precizia, proprietatea, imperso nalitatea, expresivitate zero; specializarea lexi cală - urmăresc prezentarea profesorului și	frontal frontal frontal frontal frontal	învăța rea prin desco perire expu nere expli cație conver sația expu nerea	

	O2 O3	să dezvolte caracteristicile - prezintă funcția exclusiv referențială (cognitivă) a stilului (transmiterea de informații, raționamente, idei; se bazează pe raționamente, logică, argumente) 2. Care sunt particularitățile stilului juridico-administrativ? - solicită elevilor să enumere trăsăturile de limbaj, prin comparare cu stilul analizat anterior - subliniază trăsăturile: exprimare neutră, rigidă, obiectivă, impersonală fără ambiguități și absența termenilor familiari, a cuvintelor populare, a argoului 3. Care sunt particularitățile stilului publicistic? -prezintă stilul din perspectiva utilității sale (destinat unui public eterogen, cu o pregătire profesională diferită sau cu	analizează caracteristicile, ajungând la completarea lor (sintaxă simplă, scop informativ, absența ambiguității, echivocului şi a figurilor de stil) - ascultă și reține informațiile prezentate - elevii insistă asupra absenței oricărei nuanțe afective, asupra caracterului obiectiv, impersonal - elevii compară cele două stiluri și remarcă vocabularul sărac, limbajul denotativ, -accesibilitate, precizie, formulele stereotipe, consacrate, fixe (clisee formale) -ascultă prezentarea profesorului, pot interveni cu informații suplimentare sau cu	frontal frontal frontal frontal	explicația expunerea învățarea prin descoperire explicația	

		diferite niveluri de cultură) - solicită elevilor ca, pornind de la prezentarea anterioară, să identifice scopul stilului analizat - evidențiază, cu ajutorul elevilor, trăsăturile stilului supus analizei (vocabularul divers acumulând inovații şi clişee, varietate şi bogăție determinate de diversitatea tematicii abordate; -limbaj accesibil publicului variat folosirea citatului şi a mijloacelor extralingvistice, structură gramaticală simplă, amestecul de elemente ce provin din celelalte stiluri funcționale -solicită elevilor să identifice modalitățile stilului de a capta atenția cititorilor - denumeşte funcția stilului: funcția referențială, cona tivă, expresivă - solicită elevilor să prezinte	întrebări -pornind de la utilitatea stilului prezentată de profesor, elevii identi fică scopul acestui stil: de a informa publicul, de a comenta fapte de viață socială, de interes economic, politic pe înțelesul tuturor (me diază evenimentele) influențeaza opinia publică sunt atenți la explicații, formulează întrebări, dau răspunsuri - ponind de la cele dis cutate și din expe riența directă, elevii identifică faptul că stilul apelează la titluri şi subtitluri incitante, imagini, ilus trații grafice, culoare	frontal frontal	expu nerea expli cația învă țarea prin desco perire conver sația expli cația învă țarea prin descop	

		câte un scurt text care să aparțină stilului respectiv. Textele au fost căutate acasă, sub forma unui proiect.	- răspund cerințelor profesorului, se completează între ei, își adresează întrebări	frontal	erire	
Asigurarea feed-back-ului 6’		- reorganizează elevii în patru grupe, cu elevi cu performanțe neomogene; în fiecare nouă grupă să existe elevi care au făcut parte din fiecare grupă inițială. - fiecărei grupe i se oferă o fişă de lucru distinctă, conținând un text aparținând unui stil funcțional; timp de 5 min, toate grupele având de răspuns în scris la aceleaşi cerințe (fişa1) -profesorul intervine discret prin întrebări, oferind informații doar în cazul în care niciun elev al clasei nu cunoaşte răspunsul. - antrenează elevii în rezolvarea unei sarcini de lucru -pornind de la cuvântul ,,floare” sau ,,inimă”, elevii	- se împart în grupe; elevii din fiecare echipă îşi împart rolurile în realizarea produsului comun - lucrează Fişa primită - după expirarea timpului de lucru, fiecare reprezentant al grupelor, prezentă schematic trăsăturile stilului funcțional din fişa de lucru corespunzătoare - rezolvă sarcina de lucru - ascultă aprecierile profesorului şi pot participa la completarea acestora	frontal pe grupe pe grupe individual frontal	instructajul verbal exercițiul exercițiul exercițiul aprecieri verbale	fişe de lucru fişe de lucru

		au de realizat două texte a câte 3-6 rânduri fiecare, texte aparținând stilului științific și stilului beletristic (fișa 2). - strânge fişele de lucru și formulează câteva aprecieri referitoare la modul în care au lucrat				
Asigurarea retenţiei şi a transfe rului 2’		- prezintă tema: de realizat un text reprezentativ pentru fiecare stil funcțional, având ca punct de plecare titlul *Şcoala*. - formulează aprecieri asupra activității desfășura te de elevi.	- elevii îşi notează tema şi formulează întrebări lămuritoare - participă la formula rea aprecierilor referi toare la desfășurarea lecției	frontal	instruc taj verbal apreci eri verbale	caiete

Anexa

Fisa 1. (Grupa1)

,, Gerul aspru şi sălbatec strânge-n braţe-i cu jelire / Neagra luncă de pe vale care zace-n amorţire;
El ca pe-o mireasă moartă o-ncunună dinspre zori / C-un văl alb de promoroacă şi cu ţurţuri lucitori.”
(*Gerul,* de Vasile Alecsandri)

1)Numiți stilul funcțional în care se încadrează textul.

2)Argumentați încadrarea textului în stilul funcțional ales.

Fişa 1. (Grupa 2)

„Satul Mirceşti este situat in partea de sud-vest a județului Iași, pe o terasa dintre râurile Moldova si Siret, la o distanta de 16 km de Roman, 27 de km de Pașcani si de 76 km de reședința județului, municipiul Iași. A devenit reședințe de comună, prin decretul nr.1472 din 31 octombrie 1864, decret semnat de domnitorul Al. I. Cuza și prim-ministrul M. Kogălniceanu. Comuna Mircești a avut mai multe organizări administrative, fiind și reședința de plasă, însă le amintim pe cele din 1895 si 1929, când comuna purta numele poetului Vasile Alecsandri”. (Laura Bejenaru, *Mirceştii lui Vasile Alecsandri-reper spiritual*)

1) Numiți stilul funcțional în care se încadrează textul.

2) Argumentați încadrarea textului în stilul funcțional ales.

Fişa 1. (Grupa 3)

,, CAPITOLUL IV. **Conținutul dreptului de autor**
Art. 10
Autorul unei opere are următoarele drepturi morale:
a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusa opera la cunoștința publica;
b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;

c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoştinţa publică;
d) dreptul de a pretinde respectarea integrităţii operei şi de a se opune oricărei modificări, precum şi oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputaţia sa;
e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciaţi prin exercitarea retractării." (*Legea nr.202/2010 privind dreptul de autor si drepturile conexe*).

1) Numiţi stilul funcţional în care se încadrează textul.

2) Argumentaţi încadrarea textului în stilul funcţional ales, precizându-i caracteristicile stilistice.

Fişa 1. (Grupa4)

Papa Francisc cere abolirea pedepsei cu moartea în întreaga lume

Adresându-se câtorva zeci de mii de credincioşi adunaţi în Piaţa Sfântul Petru, Suveranul Pontif le-a cerut totodată catolicilor să acţioneze în favoarea introducerii unui moratoriu asupra tuturor execuţiilor, în acest an jubiliar, care se încheie în noiembrie.

"Fac apel la conştiinţele celor care guvernează, să ajungă la un consens internaţional în vederea abolirii pedepsei capitale", le-a spus el credincioşilor. "Porunca «să nu ucizi» are valoare absolută şi se aplică atât celor nevinovaţi cât şi vinovaţilor", a continuat el.

Francisc a subliniat că, în prezent, există "o opoziţie tot mai puternică faţă de pedeapsa cu moartea, inclusiv în legitima apărare a societăţii", deoarece, consideră el, există mijloace moderne pentru "reprimarea eficientă a crimei, fără să i se nege definitiv celui care a comis-o posibilitatea de a se reabilita".

Papa şi-a exprimat opoziţia faţă de pedeapsa capitală încă de la începutul pontificatului, dar şi în faţa Congresului american, în septembrie.

El a denunţat, în trecut, şi principiul închisorii pe viaţă, considerând că în acest caz este vorba despre o "pedeapsă capitală deghizată" şi apreciind că este necesar să se facă mai mult pentru a li se permite criminalilor să se reabiliteze." (de Valentin Vidu - *Mediafax, Gândul.info*, din 21.02.2016)

1) Numiţi stilul funcţional căruia i se încadrează textul.

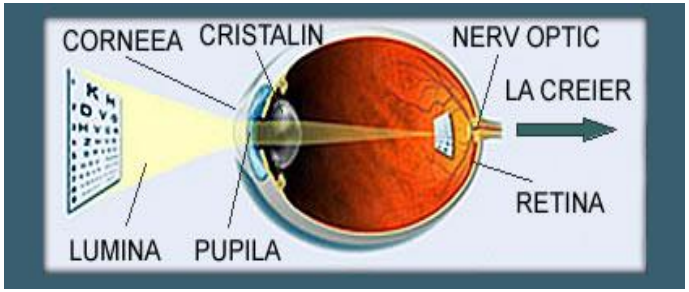
2) Argumentați încadrarea textului în stilul funcțional ales, precizându-i caracteristicile stilistice.

Fişa 2.

Alege unul dintre cuvintele ,,minge" şi ,,ochi". Folosind cuvântul ales, realizează două texte a câte 3-6 rânduri fiecare, unul să aparţină stilului ştiinţific şi celălalt, stilului beletristic.

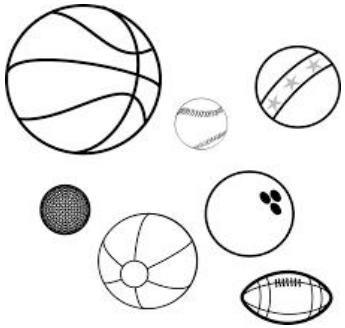
Stilul ştiinţific

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Stilul beletristic

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

MODELUL NR. 3

PROIECT DE LECȚIE

Data:
Clasa: a X-a
Instituția de învățământ:
Profesor: Monica Ştefana TRIFAN[5]
Disciplina: Religie (Cultul Creştin-Ortodox)
Aria curriculară: Om şi societate
Unitatea de învățare: Învățătura de credință
Subiectul: Rolul şi valoarea respectului față de cele sfinte în viața creştinului
Tipul lecției: lecție de recapitulare şi sistematizare
***Locul desfăşurării*:** sala de clasă
***Durata*:** 50 minute

Competențe specifice:

1.1. argumentarea importanței respectului datorat de creştini celor sfinte;
2.1. utilizarea adecvată a termenilor specifici unui minim vocabular creştin în argumentarea învățăturii de credință ortodoxă;
3.1. identificarea şi prezentarea unor modele de comportament creştin, în exemplele personalităților biblice şi în cele din istoria bisericească românească;
4.3. aplicarea învățăturii despre respectul față de cele sfinte în diferite contexte ale vieții personale sau ale comunității.

---

[5] Trifan Monica-Ştefana este profesor de religie la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin" din Galați, cu o vechime în învățământ de 18 ani. A obținut gradul didactic I în învățământ. A absolvit Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați, Facultatea de Litere şi Ştiințe, specializarea Teologie Ortodoxă-Litere (Limba şi Literatura Română). A obținut diploma de Master în *Istorie şi Spiritualitate filocalică* la Facultatea de Istorie, Filosofie şi Teologie a Universității „Dunărea de Jos"din Galați. Este cadru didactic mentor și îndrumă grupe de studenți la practica pedagogică la disciplina Religie. Desfăşoară activitate de formator şi de metodist. În anul 2012 a obținut Premiul I la Simpozionul Internațional „Universul Ştiințelor", ediția a III a, Iaşi, iar în anul 2013, Premiul I la Simpozionul Internațional „Disponibilități creative în lume", ediția a IV a, Iaşi.
Este autoarea mai multor comunicări științifice susținute în diferite simpozioane şi conferințe naționale și internaționale, precum și a numeroase articole și studii publicate în reviste de specialitate.

Obiective operaționale:

O1- să definească cultul religios, valorificând cunoştinţele acumu late în timpul orelor de religie;
O2- să identifice caracteristicele cultului creştin-ortodox, pe baza cunoştinţelor consolidate în clasă şi din studiul literaturii religioase;
O3- să precizeze raportul dintre Ortodoxia creştină şi cultul ei, prin exemplificarea adusă pentru aceasta în cadrul lecției;
O4- să enumere principalele acte de cult prin care se exprimă Ortodoxia creştină.

Strategia didactică*:*

a) ***Metode şi procedee***: expunerea, explicația, argumentarea biblică şi patristică, conversația, discuția dirijată (structurată pe teme – cheie anunțate anterior), studiul şi interpretarea simbolurilor.
b)***Forme de organizare a activității***: frontală, individuală, în perechi, pe grupe.
c) ***Resurse materiale***:

- ***materiale didactice***: obiecte de cult – candelă, Sfânta Cruce, icoane; ilustrații (cu Locurile Sfinte, mănăstiri, obiecte de cult, dovezi arheologice cu ruine de biserici), calendare bisericeşti, planşe, hărți istorice, desene (hrisma), casete video, CD
- ***mijloace tehnice*:** aparat video, calculator, xerox;
- ***mijloace de învățământ specifice religiei***: *Sfânta Scriptură*, *Catehism creştin-ortodox*, cărți de rugăciuni, cărți de cult, *Viețile sfinților*, albume cu icoane.

Bibliografie

- *Biblia Adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament.* Tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Şerban vodă Cantacuzino, Editura I. B. M. B. O. R., Bucureşti, 1997
- Bria, Ion, Pr. Prof. Dr., *Tratat de Teologie Dogmatică şi Ecumenică,* România creştină, Bucureşti,1999;
- Cerghit, Ioan; Neacşu, Ioan; Negreț-Dobridor, Ion; Pânişoară Ion Ovidiu, *Prelegeri pedagogice*, Polirom, 2001;
- Muha, Corneliu, *Religie*, clasa a X a , Auxiliar didactic pentru elevi, editura Sf. Mina, Iaşi, 2012;
- Popescu, Aurel; Mihai, Aurel; Popescu Olga; Negreț-Dobridor, Ion; Toader, Dan, *Proiectarea pedagogică a învățării Religiei în şcoală*, Aramis, 2002;
- Şebu, Sebastian Pr. Prof. Univ. Dr.; Opriş, Monica Prof.; Opriş, Dorin Prof., *Metodica predării Religiei*, Reântregirea, Alba-Iulia, 2000.

Evenimentele instruirii Dozarea	**Ob. op.**	**Conţinutul activităţii instructiv-educative**		**Strategia didactica**
		Activitatea propunătorului	**Activitatea elevilor**	
1.Momentorganizatoric 3 minute 2. Anunțarea titlului lecției şi prezentarea obiectivelor 2 minute	 O1 O4	Notează absenții interesându-se de motivul absențelor. Organizează clasa pentru începerea lecției Rosteşte rugăciunea *Împărate ceresc* împreună cu elevii - anunță tema lecției și a obiectivelor - solicită elevilor să formuleze relevanța acestei lecții pentru formarea morală a lor. Pentru a realiza acest lucru, vom elabora împreună o schemă pe care o vom completa ulterior, folosind cunoştințe acumulate de voi. - realizează împreună cu elevii un plan de recapitulare - inițiază și susține un dialog cu elevii referitor la cunoștințele	Numesc absenții şi motivul absentării lor. Se pregătesc pentru începerea lecției. Rostesc rugăciunea *Împărate ceresc.* - ascultă și intervin la formularea titlului lecției și a competențelor care vor fi formate și dezvoltate - prezintă rolul moral al lecției, evidențiază necesitatea formării unei imagini de ansamblu a respectului față de sfințenie în cadrul Învățăturii de credință creştin-ortodoxă - participă șla elaborarea planului de recapitulare -răspund întrebărilor, se completează între ei, își pot	Conversația Icoana Frontal Individual Expunerea Conversația Planşa Frontal Conversația Frontal Explicația Conversația Frontal

		asimilate anterior, după cum urmează:	adresa întrebări în mod reciproc	
3.Recapitularea, sistemati-zarea, sinteza cunoştinţelor 25 minute	O2 O3 O2 C1	Definiție - Cultul este actul menit de a realiza prin anumite mijloace, contactul spiritual, al omului cu Dumnezeu, unirea şi comuniunea cu El, adică a ne pune în situația de a încerca sentimentul prezenței Lui şi a legăturii cu El. -Cum s-a rupt legătura dintre om şi Dumnezeu? -Cine a realizat această lucrare de refacere a comuniunii dintre om şi Dumnezeu? -Cine a întemeiat cultul creştin? -Cine a săvârşit opera de mântuire a neamului omenesc? -De ce a întemeiat Domnul Iisus Hristos Biserica Sa? -Care este punctul culminant al cultului creştin ortodox? - solicită elevilor să prezinte relația dintre Doctrină, Morală şi Cult? (lucrează în perechi şi primesc texte ajutătoare) – solicită elevilor să evidențieze rolul icoanei în exprimarea interdependenței între Dogmă,	Ascultă şi răspund întrebărilor Pot interveni cu informații suplimentare -răspund la întrebări, pot formula întrebări ajutătoare pe care să le adreseze colegilor - pot interveni cu informații suplimentare - analizează relația dintre Cult-Morală – doctrină, se completează şi se corectează între ei - prezintă importanța icoanei în exprimarea interdependenței între	Conversația Frontal Discuție dirijată Catehism creştin ortodox In perechi Lectura Studiul de text Fişe de lectură Studiul şi interpretare

4. Asociere Aprecier e Generali zare 10 minute	C4 C3	Morală şi Cult. - implică elevii într-o dezbatere privind raportul între Religie şi Cult - întărește concluzia că, din perspectiva rolului şi valorii cultului creştin-ortodox în viața creştinului, cultul intern este o stare de simțire, iar cultul extern desemnează religia ca şi un fel de a trăi. - determină elevii să argumenteze necesitatea icoanei în cultul intern şi cultul extern - solicită elevilor să exemplifice caracterul social al cultului extern - implică elevii în analiza scopurilor cultului creştin-ortodox - solicită elevilor să argumenteze patristic de ce Sfinții sunt *„lumina lumii” (Matei* 5,5-16).	Dogmă, Morală şi Cult; subliniază faptul că aceasta înfățişează Sfântul ca fiind creație transfigurată - participă la o scurtă dezbatere privind raportul între Religie şi Cult - subliniază faptul că cultul reprezintă o însuşire naturală a sentimentului religios, în timp ce religia reprezintă sentimentul despre legătura în care se găseşte sufletul omenesc cu Dumnezeu; - ascultă, pot interveni în formularea generalizărilor - formulează idei privind necesitatea icoanei în cultul intern şi cultul extern ; se completează şi se corectează între ei - formulează exemple privind	a simbolurilo r Dezbatere pe grupe Argumentar e patristică Argumentar e biblică Expunere Frontal Discuția dirijată Frontal

5.Concluzii şi realizarea feedbackului 5 minute 6. Tema pentru acasă 2 minute 7. Încheiere 3 minute		Realizați un text cu tema „Relația între canonizarea sfinților şi pictarea icoanei lor”. - formulează cu ajutorul elevilor aprecieri privind activitatea acestora Rosteşte rugăciunea *Cuvine-se cu adevărat* cu elevii, salută şi iese din clasă.	caracterul social al cultului extern - prezintă scopurile cultului creştin-ortodox : I. Latreutico-harismatic. Funcțiuni. 1. Prin adorare se revarsă evlavia sufletului; 2. Se realizează o relație tainică mai pronunțată cu Dumnezeu, sufletul primind harul divin II. Didactic - reține tema pentru acasă, solicită explicații suplimentare - participă la formularea aprecierilor Rostesc rugăciunea *Cuvine-se cu adevărat*	Instructaj verbal Frontal Aprecieri verbale

Oglinda tablei

Schemă de recapitulare a cunoştinţelor

- biserica ca locaş de cult, la răscrucea dintre lumea văzută şi cea nevăzută, este o mărturie sensibilă a unei anume prezențe divine;
- crucea este icoană a Răstignirii şi a Învierii;
- postul are dimensiune hristologică;
- sfintele moaşte sunt şi comoara pământului românesc;
- icoana este o minune a credinței; icoana este Sfânta Evanghelie în culori.

MODELUL NR. 4

PROIECT DE ACTIVITATE EDUCATIVĂ[6]

DIRIGINTE:
DATA:
UNITATEA ŞCOLARĂ:
CLASA: IX-a
LOCUL DESFĂŞURĂRII: sala de clasă
DURATA: 50 min
ARIA CURRICULARĂ: Consiliere şi orientare
TEMA: ***Profilul meu pe site-urile de socializare***
TIPUL: lecţie de predare-învăţare
MODULUL: Managementul informaţiilor şi al învăţării
SUBMODULUL: Managementul informaţiilor

COMPETENŢE SPECIFICE:

- Exersarea abilităţilor de utilizare a unor resurse de informare variate, referitoare la propria activitate.
- Identificarea caracteristicilor relaţiilor sociale, din perspectiva calităţii acestora.

OBIECTIVE OPERAŢIONALE:

O1 – să exerseze abilităţile de utilizare a unor resurse de informare variate, referitoare la propria activitate;
O2 – să identifice pericolele care se pot ivi în mediul virtual;
O3 – să analizeze modul de reacţionare în anumite circumstanţe;
O4 – să utilizeze reţelele de socializare în mod responsabil si critic, aplicând criteriile etice.

STRATEGIA DIDACTICĂ:

METODE ŞI PROCEDEE: studiul de caz, dezbaterea, problematizarea, conversaţia, expunerea
MIJLOACE DE ÎNVĂŢĂMÂNT:fişe, pliante, flip-chart, marker
FORME DE ORGANIZARE: frontal, individual

---

[6] Proiectul de activitate educativă este conceput de prof. Tudor Veronica

BIBLIOGRAFIE:

- *Îndrumar de dirigenție*-Mircea Comşa, Marcel Puia, Ed. Niculescu, Bucureşti 2007.
- *Consiliere şi orientare*-Daniela Salagean, Stelian Eliade, Ed. Eurodidact, Cluj 2007.
- *Integrarea noilor tehnologii în educație*-ghid pentru şcoli, Bucureşti 2013.

Evenimentele instruirii. Timp	Ob. oper.	Conţinuturile activităţii instructiv-educative		Strategia didactică		
		Activitatea propunătorului	Activitatea elevilor	Met. şi proc.	Mijl. de învăţ.	Forme de org.
1) Moment organizatoric (5 min.)		- verificarea frecvenței elevilor - verificarea existenței resurselor materiale - analizează problemele clasei	- anunță absențele și prezintă motivele lor - pregătirea celor necesare bunei desfășurări a lecției - participă la analiza problemelor clasei	conversația	resursele materiale necesare desfășurării activității	frontal
2) Captarea atenției (5 min.)		- inițiază o scurtă discuție despre identitatea electronică - aplică elevilor chestionarul (ataşat proiectului) - cu ajutorul elevilor formulează câteva concluzii privind importanța mediului online în prezentarea personală	- participă la discuție - completează chestionarele primite - participă la formularea concluziilor privind importanța mediului online în prezentarea personală	conversația chestionarea	chestionar	frontal individual
3)		- anunțarea şi	- reține tema și notează			

Anunțarea temei și a obiectivelor (1 min.)		scrierea pe tablă a temei: *Profilul meu pe site-urile de socializare* - stabilirea competențelor care vor fi formate și dezvoltate în cadrul lecției - explicarea modului de desfășurare a activității	titlul în carnete - participă la formularea obiectivelor lecției	expunerea	tablă, cretă, caiete	frontal
4)Dirijarea învățării (30 min.)	O1	- propune spre analiză și discuție următoarele aspecte: 1. Cum ne construim profilul on-line? 2. Cât de important este să analizăm ceea ce postăm în mediul on-line? 3. Cum mă văd ceilalți în mediul on-line? 4. Cum îmi selectez prietenii în mediul	- formulează concluzii privitoare la aspectele semnalate de profesor. Fiecare dintre aceste posibile răspunsuri se atașează pe harta conceptuală a activității: - Fii atent la informațiile pe care le postezi la profil - O poză postată pe Internet va rămâne în mediul virtual și după ce o ștergi - Ea poate fi preluată de oricine și folosită fără voia ta	problematizarea conversația	flip-chart marker	frontal frontal

	O3 O2 O3	virtual? 5. Cum comunicăm cu prietenii? 6. Ce ştim despre setările de siguranță facebook? 7. Câtă încredere poți avea într-un străin? - pentru dezvoltarea aspectelor propuse, profesorul prezintă spre analiză diferite cazuri - determină elevii să dezbată aceste aspect din perspectiva „pro și contra” - implică elevii în formularea unor concluzii sub forma unor exemple de bune practice	- Elementele care contu reză imaginea mea on-line: postările (poze, comentarii), grupurile din care fac parte, numărul de prieteni, aplicațiile pe care le accesez, paginile mele favorite etc. - Fii selectiv cu persoa nele pe care le adaugi la prieteni - O persoană adăugată în lista de prieteni îți poate vedea datele personale - Nu posta mesaje ofensatoare - Trebuie să fim binevoi tori, atât cu persoanele din jurul nostru, cât şi cu prietenii virtuali - Nu intra în polemici inutile pe Internet - Pe fiecare rețea de socializare poți schimba setările de confidențialitate	studiu de caz dezbatere conversa ția	fișe de lucru	frontal pe grupe frontal

			- Nu adăuga în lista de prieteni decât persoa nele în care ai încredere - Dacă o persoană îți adresează întrebări indiscrete, te hărțuieş te, te amenință, atunci încheie discuția cu aceasta - Nu te expune camere lor web când vorbeşti cu o persoană necunos cută - Nu te întâlni în viața reală cu persoane cunoscute în mediul on-line fără să îți anunți părinții - Nu merge niciodată singur la o astfel de întâlnire			
5) Realizarea feedback-ului şi evaluarea performanței, (5		- distribuie elevilor fişa de evaluare a activității (Anexa 2) - prezintă selectiv câteva concluzii legate de fişele completate de elevi	- completează fişa de evaluare a activității (Anexa 2) - ascultă analiza făcută de profesor, intervin spre completarea lor	conversația	Fişa lucru	individual frontal

min.)			- pot solicita lămuriri suplimentare			
6) Aprecieri și tema pentru acasă		- face aprecieri individuale şi colective referitoare la activitatea elevilor - formulează tema activității educative viitoare și oferă indi cațiile necesare	- participă la formula rea aprecierilor activită ții - reține tema și indicațiile - pot solicita lămuriri suplimentare	expunere aprecieri verbale instructaj verbal	caiete	frontal

ANEXA1
CHESTIONAR

[1] Ce rețele de socializare foloseşti?

[2] În ce scop foloseşti aceste rețele?

[3] Cât de frecvent accepți să discuți cu persoane necunoscute?

[4] Câtă încredere poți avea într-un străin?

[5] S-a întâmplat să intri într-un conflict virtual care să aibă consecințe asupra vieții tale?

[6] Cât de mult contează pentru tine să ai prieteni virtuali?

[7] Cât timp aloci discuțiilor în rețelele de socializare?

[8] Ce înțelegi prin imaginea on-line a unei persoane? Coincide imaginea reală a unei persoane cu imaginea sa on-line

ANEXA 2
FIŞA DE EVALUARE A ACTIVITĂȚII

- Ce element de noutate a adus activitatea de astăzi pentru tine?

.....

- Ce ti-a plăcut la activitatea de astăzi?

.....

- Ce nu ți-a plăcut la activitatea de astăzi?

.....

- Crezi că ar fi utilă o nouă abordare a acestui subiect la ora de dirigenție?

.....